

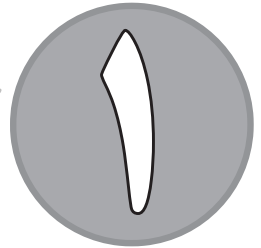
صبح پنجشنبه

۱۴۰۳/۰۱/۱۶

دفترچه شماره (۱)

آزمون ۱۶ فروردین ماه ۱۴۰۳

آزمون اختصاصی دوازدهم انسانی

ساعت ۸ تا ۹:۳۰ صبح

۸۰ سؤال (۵۵ سؤال اجباری + ۲۵ سؤال اختیاری)

نام درس	معمولاً دانش آموزان در هر رده ترازوی به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می دهند.				
	۷۰۰۰	۶۲۵۰	۵۵۰۰	۴۷۵۰	۴۰۰۰
ریاضی و آمار	۶	۴	۳	۲	۱
علوم و فنون ادبی	۶	۵	۳	۲	۱
جامعه شناسی	۸	۷	۵	۲	۱

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ گویی

ردیف	وضعیت پاسخ گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	ریاضی و آمار (۳) - نیم سال اول	۲۰	۱	۲۰	۳۰
۲	اختیاری	ریاضی و آمار (۳) - نیم سال دوم	۱۰	۲۱	۳۰	۱۵
۳	اجباری	علوم و فنون ادبی (۳) - نیم سال اول	۲۰	۳۱	۵۰	۲۰
۴	اختیاری	علوم و فنون ادبی (۳) - نیم سال دوم	۱۰	۵۱	۶۰	۱۰
۵	اجباری	جامعه شناسی (۳) - نیم سال اول	۱۵	۶۱	۷۵	۱۵
	اختیاری	جامعه شناسی (۳) - نیم سال دوم	۵	۷۶	۸۰	

پدیدآوردگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، محمدابراهیم تونزندهجانی، علی حسینی نوه، احمدرضا ذاکرزاده، امیر زراندوز، سعید عزیزخانی، علی قهرمانزاده، فرشید کریمی، امیر محمودیان، ابراهیم نجفی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، حسن اصحابی، محسن اصغری، عزیز الیاسی پور، سعید جعفری، سید علیرضا علویان، فرهاد علی نژاد، یاسین مهدیان، شیوا نظری، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	امیرمهدی افشار، مهرشاد ایمانی نسب، آزیتا بیدقی، مبیناسادات تاجیک، الهه خضری، کوثر شاه‌حسینی، فاطمه صفری، حبیبه محبی، آرش مرتضائی فر
عربی زبان قرآن	محمود بادبرین، ولی برجی، مجید بیگلری، عمار تاجبخش، حسین رضائی، حسین شجاع‌الدینی، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قاندامینی، سید محمدعلی مرتضوی، فاطمه منصورخاکی، پیروز و جان
تاریخ و جغرافیا	علیرضا پدرام، صفا حاضری، زهرا دامیار، امیرحسین کاروین، علی محمد کریمی، جواد میربلوکی، میلاد هوشیار
فلسفه	حسین آخوندی راهنماچی، محمد اقصالح، سبا جعفرزاده صابری، نیما جواهری، پرگل رحیمی، محمد رضایی بقا، موسی سپاهی، حمید سودیان، حسن صدری، الهه فاضلی، فیروز نژادنجف، علیرضا نصیری

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	ویراستار رتبه برتر کنکور	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم تونزندهجانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضائی، محمد حمیدی	عباس مالکی	الهه شهیازی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی نژاد	یاسین مهدیان	یاسین مهدیان، آرش مرتضائی فر، سیده فتح‌اللهی	فریبا رئوفی
جامعه‌شناسی	کوثر شاه‌حسینی	کوثر شاه‌حسینی	—	فاطمه صفری، آرش مرتضائی فر، مهتاب شیرازی	سجاد حقیقی پور
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	—	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	زهرا دامیار	زهرا دامیار	—	فاطمه عزیزی، محمد ملک‌آبادی	عطیه محلوچی
فلسفه	سبا جعفرزاده صابری	سبا جعفرزاده صابری	فرهاد علی نژاد	علی زیبا	سوگند بیگلری

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروفچین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

ریاضی و آمار (۳) - نیم سال اول

پاسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۳۰ دقیقه

دوره مباحث نیم سال اول
صفحه‌های ۱ تا ۶۰

۱- با ارقام ۰ و ۱ و ۲ و ۳ و ۴ چند عدد ۵ رقمی بدون تکرار ارقام می‌توان ساخت که رقم «۲» در آن دقیقاً در وسط آمده باشد؟

(۱) ۱۴ (۲) ۱۸

(۳) ۲۴ (۴) ۳۶

۲- معادله $6 = 0 - 5(n-3)! - ((n-3)!)^2$ چند جواب قابل قبول دارد؟

(۱) صفر (۲) ۱

(۳) ۲ (۴) ۳

۳- علی و محمد به همراه ۴ دوست خود می‌خواهند برای گرفتن عکس در کنار هم در یک ردیف بایستند، این کار به چند حالت امکان پذیر است به نحوی

که بین علی و محمد حداقل یک نفر قرار داشته باشد؟

(۱) $5! \times 2!$ (۲) $4 \times 5!$

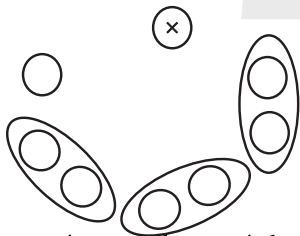
(۳) $3 \times 5!$ (۴) $6!$

۴- از هر یک از ۳ کلاس پایه چهارم یک دبیرستان، ۲ دانش آموز انتخاب شده‌اند تا به همراه مدیر و مشاور پایه در جلسه‌ای شرکت کنند. اگر آن‌ها دور

یک میز گرد بنشینند، در چند حالت مختلف ممکن است دانش آموزان هم کلاسی، کنار یکدیگر باشند؟

(۱) ۱۲۰ (۲) ۱۴۴

(۳) ۱۸۰ (۴) ۱۹۲

۵- می‌خواهیم ۳ کتاب عربی و ۴ کتاب فارسی متمایز را کنار هم در قفسه‌ای بچینیم. چقدر احتمال دارد که ۲ کتاب عربی کنار هم باشند، ولی ۳

کتاب عربی کنار هم نباشند؟

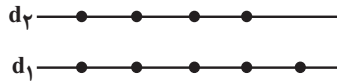
(۱) $\frac{4}{7}$ (۲) $\frac{9}{56}$

(۳) $\frac{33}{56}$ (۴) $\frac{15}{28}$

محل انجام محاسبات

۶- با نقاط مشخص شده روی دو خط موازی d_1 و d_2 چند چهارضلعی می‌توان ساخت به طوری که این نقاط رأس‌های چهارضلعی باشند؟

۱۴ (۲)

۱۶ (۱)

۶۰ (۴)

۴۸ (۳)

۷- با اعداد ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ چند عدد ۴ رقمی می‌توان نوشت، طوری که در آن‌ها حداقل دو رقم مانند هم باشند؟

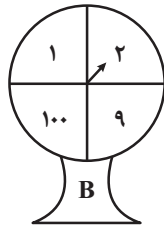
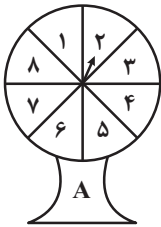
۵۰۵ (۲)

۶۲۵ (۱)

۶۰۵ (۴)

۱۲۰ (۳)

۸- دو عقربه A و B را با هم می‌چرخانیم. با چه احتمالی حداقل یکی از دو عقربه، روی اعداد مربع کامل قرار می‌گیرد؟

$\frac{7}{16}$ (۲)

$\frac{3}{16}$ (۱)

$\frac{13}{16}$ (۴)

$\frac{11}{16}$ (۳)

۹- هر یک از اعداد دو رقمی که با ارقام $\{0, 1, 2, 3, 4, 6\}$ می‌توان نوشت را روی کارت‌هایی می‌نویسیم و در کیسه‌ای می‌ریزیم، اگر به‌طور تصادفی کارتی

را بیرون آوریم، احتمال اینکه مضرب ۶ باشد، چقدر است؟

$\frac{7}{30}$ (۲)

$\frac{6}{30}$ (۱)

$\frac{7}{25}$ (۴)

$\frac{6}{25}$ (۳)

۱۰- ۸ دوست که دونفر آن‌ها برادر هستند، می‌خواهند در یک ردیف عکس یادگاری بگیرند. احتمال آن که حالتی که؛ دو برادر در ابتدا و انتهای ردیف قرار

بگیرند، اتفاق نیفتد، چقدر است؟

$\frac{27}{28}$ (۲)

$\frac{1}{28}$ (۱)

$\frac{55}{56}$ (۴)

$\frac{1}{56}$ (۳)

محل انجام محاسبات

۱۱- در یک خانواده ۱۰ فرزندی چقدر احتمال دارد که از ۴ فرزند اول، دقیقاً دو فرزند پسر و از ۴ فرزند آخر، دقیقاً یک فرزند دختر باشد؟

$$\frac{71}{128} \quad (1) \qquad \frac{5}{32} \quad (2)$$

$$\frac{3}{32} \quad (3) \qquad \frac{73}{128} \quad (4)$$

۱۲- یک تور تفریحی شامل ۵ طبیعت‌گرد (سه آقا و دو خانم)، یک مدیر و یک هماهنگ‌کننده است. ۵ نفر از اعضای این تور قصد پیمایش یک جنگل را

دارند و حداقل یک نفر باید راهنما باشد. احتمال اینکه فقط مدیر و هماهنگ‌کننده بتوانند راهنما باشند و دو طبیعت‌گرد خانم نتوانند با هم به پیمایش

بروند، کدام است؟

$$\frac{11}{21} \quad (1) \qquad \frac{10}{21} \quad (2)$$

$$\frac{3}{7} \quad (3) \qquad \frac{1}{7} \quad (4)$$

۱۳- کدام گزینه نا درست است؟

(۱) زمانی که از الگوی توزیع داده‌ها و داده دورافتاده اطلاعاتی نداریم، مطمئن‌ترین نمودار، نمودار جعبه‌ای است.

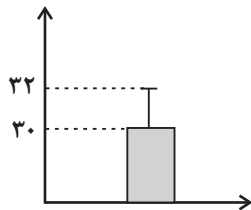
(۲) برای توصیف داده‌های کیفی گزارش درصد باید همیشه با گزارش تعداد همراه باشد.

(۳) در بهترین حالت نتایج به دست آمده را فقط به جامعه آماری مورد بررسی می‌توانیم تعمیم دهیم.

(۴) اگر مسئله به صورتی بیان شود که اجراکنندگان برداشت‌های متفاوتی از اهداف پژوهش داشته باشند گام دوم چرخه آمار درست انجام نشده و

گام‌های بعدی را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

۱۴- نمودار مقابل مربوط به ۲۰ داده آماری است. مجموع مربعات اختلاف داده‌ها از میانگین کدام است؟

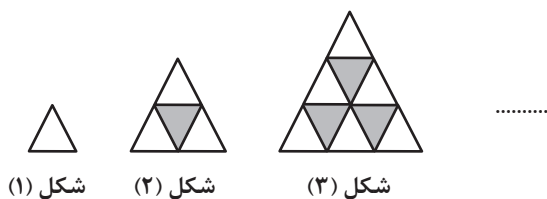
$$60 \quad (1) \qquad 70 \quad (2)$$

$$80 \quad (3) \qquad 90 \quad (4)$$

۱۵- در دنباله $a_n = \frac{n^3 + n^2 - n - 1}{3n + 3}$ جمله چندم برابر ۱۳۳ است؟

$$22 \quad (1) \qquad 20 \quad (2) \qquad 24 \quad (3) \qquad 18 \quad (4)$$

محل انجام محاسبات

۱۶- با توجه به الگوی مقابل، در شکل چندم، ۴۵ مثلث رنگ شده وجود دارد؟

۸ (۱)

۱۰ (۳)

۱۷- در دنباله $a_n = \begin{cases} n^2 + 4n + 5, & n \leq 5 \\ 3n + k, & n > 4 \end{cases}$ حاصل $a_6 + a_8$ کدام است؟

۱۰۸ (۱)

۱۱۲ (۳)

۱۸- با توجه به رابطه بازگشتی $a_{n+1} = 2a_n + (-1)^n$ و $a_6 = \frac{k}{m}$ ؛ اگر جمله چهارم را به صورت $\frac{k}{4m} + a$ بنویسیم، جزء صحیح a کدام است؟

۲ (۱)

-۱ (۳)

۱۹- در دنباله $a_{n+1} = \begin{cases} \frac{1}{2}a_n, & n \text{ زوج} \\ 6a_n - 1, & n \text{ فرد} \end{cases}$ اگر $a_7 = 20$ باشد، جمله اول کدام است؟

$\frac{50}{3}$ (۱)

۴۱ (۳)

۲۰- در دنباله $a_{n+1} = \frac{2-3a_n}{a_n+3}$ اگر $a_5 = 1$ باشد، مجموع دویست جمله اول دنباله $\{a_n\}$ کدام است؟

۷۵ (۱)

۵۰ (۳)

محل انجام محاسبات

ریاضی و آمار (۳) - نیمسال دوم

پاسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش آموزان اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

دنباله‌های حسابی
دنباله هندسی
ریشه n ام و توان گویا
صفحه‌های ۶۱ تا ۹۴

۲۱- مجموع چهار جمله متوالی دنباله‌ای حسابی افزایشی برابر صفر و مجموع مربعات آن‌ها برابر ۸۰ است.

حاصل ضرب بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین این اعداد کدام است؟

(۱) ۱۸ (۲) ۲۷

(۳) ۳۶ (۴) ۴۵

۲۲- در یک دنباله حسابی جمله صد و یکم برابر ۳۹۹ و مجموع سه جمله اول آن برابر ۹ است. مجموع سه جمله دوم این دنباله کدام است؟

(۱) ۱۸ (۲) ۲۷

(۳) ۳۶ (۴) ۴۵

۲۳- اگر ریشه‌های معادله $(x-a)(x^2 - 8x + 12) = 0$ جمله‌های متوالی دنباله‌ای حسابی باشند، a چند مقدار مختلف ممکن است داشته باشد؟

(۱) ۲ (۲) ۳

(۳) ۴ (۴) ۶

۲۴- در یک دنباله هندسی، اگر حاصل ضرب جمله‌های هشتم و چهاردهم برابر ۴۰۰ باشد؛ حاصل $a_1 \times a_8 \times a_{18} \times a_{27}$ کدام است؟

(۱) ۱۶۰۰ (۲) ۶۴۰۰

(۳) ۱۶۰۰۰۰ (۴) ۶۴۰۰۰۰

۲۵- بین دو عدد ۲ و ۱۶۲ سه جمله چنان درج کرده‌ایم که ۵ عدد تشکیل دنباله هندسی می‌دهند. مجموع آن سه جمله چقدر است؟

(۱) ۸۲ (۲) ۶۸

(۳) ۷۲ (۴) ۷۸

محل انجام محاسبات

۲۶- بین جملات ششم و هشتم یک دنباله هندسی با جملات مثبت و غیرثابت، ۲۹ عدد به گونه‌ای درج کرده‌ایم که جملات حاصل تشکیل دنباله حسابی با اختلاف مشترک d بدهند، ($d > 0$). اگر جملات پنجم و ششم دنباله هندسی، جملات متوالی از یک دنباله حسابی با اختلاف مشترک d باشند، نسبت مشترک دنباله هندسی کدام است؟

- (۱) ۵
(۲) ۳
(۳) ۲
(۴) ۶

۲۷- مجموع ۵ جمله دوم دنباله هندسی با جمله اول ۱ و جمله نهم ۶۵۶۱ کدام است؟

- (۱) ۲۳۹۰۴
(۲) ۲۹۴۰۳

- (۳) ۱۲۱
(۴) ۱۱۱

۲۸- حاصل عبارت $\frac{2}{3} + \frac{2}{3^2} + \dots + \frac{2}{3^{25}}$ کدام است؟

- (۱) ۵
(۲) $\frac{2}{3}$

- (۳) $\frac{4}{5^3}$
(۴) $\frac{1}{5^3}$

۲۹- از تساوی $\frac{1}{2} = 9^b = \left(\frac{4}{3}\right)^{-1} \times (2)^{a-1}$ ، حاصل $a - b$ کدام است؟

- (۱) صفر
(۲) ۳
(۳) ۶
(۴) ۷

۳۰- در آزمایشگاه در هر نیم ساعت جرم نوعی باکتری $\frac{1}{5}$ برابر می‌شود. بعد از گذشت ۴۰ دقیقه جرم مقداری باکتری $\frac{1}{18}$ برابر می‌شود، بعد از گذشت چند دقیقه دیگر جرم آن $\frac{1}{77}$ برابر جرم اولیه می‌شود؟

- (۱) ۲۰
(۲) ۳۰
(۳) ۴۰
(۴) ۵۰

محل انجام محاسبات

علوم و فنون ادبی (۳) - نیم سال اول

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

دوره مباحث نیم سال اول

صفحه‌های ۱۰ تا ۶۵

وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

۳۱- در میان عبارات زیر کدام موارد از دیدگاه سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات در مورد قرن‌های دوازدهم و سیزدهم درست است؟

الف) تراج کتابخانه اصفهان باعث شد ارتباط اهل ذوق با ادبیات کهن قطع شود.

ب) داستان‌نویسی به شیوه جدید محصول یک قرن گذشته است.

ج) اکثر شاعران دوره بیداری صرفاً به محتوا گرایش داشتند و تسلط کافی بر ادبیات کهن نداشتند.

د) نویسنده «داستان باستان» اثر دیگری با عنوان «شمس‌الدین و قمر» هم در حوزه ادبیات داستانی از خود به جای گذاشته است.

ب - د (۴)

ج - الف (۳)

ج - د (۲)

الف - ب (۱)

۳۲- باتوجه به سبک‌شناسی شعر دوره بیداری، کدام موارد نادرست‌اند؟

الف) توجه به مردم، از درون‌مایه‌های این سبک است که شاخص‌ترین شاعران این حوزه، ابوالقاسم لاهوتی و فرخی سیستانی هستند.

ب) شاعران سبک بیداری، هم به تخیلات شعرای گذشته توجه داشتند و هم این‌که خودشان پدیدآورنده نوآوری‌هایی در این عرصه بودند.

ج) گروهی از شعراء، به زبان ساده و صمیمی کوچه و بازار روی آوردند که عارف قزوینی و نسیم شمال را می‌توان بخشی از این گروه دانست.

د) قالب‌های شعری در این عصر تغییر زیادی نداشتند و توجه به قالب‌های قصیده و مستزاد در شعر ملک‌الشعراء بهار و ادیب‌الممالک فراهانی بیشتر

بود.

ه) دید شاعران نسبت به جهان بیرون، جزئی‌نگر است و مضامین کلی و مسائل اخلاقی، تا حد زیادی کارایی خود را از دست دادند.

الف - ج (۴)

د - الف (۳)

ه - ب (۲)

ج - د (۱)

۳۳- به‌ترتیب چند عبارت از عبارات زیر دارای ویژگی‌های نثر قائم‌مقام فراهانی و چند مورد دارای ویژگی‌های نثر دهخدا است؟

الف) مگر خود هنوز ندانسته‌اید که فرمایشات سرکار همه عین صواب است و مسئله بی‌جواب.

ب) خوب عزیزم دمدمی! بگو ببینم تا حالا من چه گفته‌ام که تو را آن قدر ترس برداشته است.

ج) درواقع تو این کار را روی دست من گذاشتی. به قول طهرانی‌ها تو مرا رویند کردی.

د) نامه نامی که نافه مشک تر و نسخه خط دلبر بود، در بهترین وقتی و خوش‌ترین وجهی رسید.

ه) مهربان من، دیشب که به خانه آمدم خانه را صحن گلزار و کلبه را طبله عطار دیدم.

یک - چهار (۴)

چهار - یک (۳)

سه - دو (۲)

دو - سه (۱)

۳۴- کدام یک از عبارات زیر به ترتیب مطابق ویژگی‌های نثر دهخدا و قائم‌مقام فراهانی می‌باشند؟

الف) این بنده را غایت فخر و اعتبار است، نه مایه ننگ و عار که صریح ارباب خود باشم، نه قریع اذتاب خود.

ب) گفتم آخر مردم دیگر هم زن و شوهرند، چرا هیچ کدام مثل تو و بابام شب و روز مثل سگ و گربه به جان هم نمی‌افتند؟

ج) این بنده اگر جسارتی کرده است به واسطه آن بوده است که حکیمان گفته‌اند: دو چیز طیره عقل است، دم فرو بستن به وقت گفتن و گفتن به وقت خاموشی.

د) گویا این و کلا را می‌خواهند بی مهر و وعده به پلوخوری بفرستند که با این صفات قاپوچی از هیکل آن‌ها حیا کند و مهر و رقعۀ دعوت مطالبه نکند.

۱) الف، د - ج، ب   ۲) ب، د - الف، ج   ۳) ب، الف - د، ج   ۴) الف، ج - ب، د

۳۵- ترتیب توالی ابیات زیر به لحاظ دارابودن آرایه‌های «تناقض - استعاره - تلمیح - تضاد - لفظ و نشر» به کدام صورت صحیح است؟

الف) روی توام در نظر، فکر توام در ضمیر   بهتر از این چون بود صورت و معنی مرا؟

ب) نه من سیوکش این دیر رندسوزم و بس   بسا سرا که در این کارخانه سنگ و سیوست

ج) نوای شوق نماند نهان به ساز خموشی   بلند می‌شود از سرمه چون نگاه خروشم

د) شب‌ها در آب و آتشم از اشک و آه خویش   درمانده‌ام چو شمع به روز سیاه خویش

ه) گویند که عنقایی‌ست در قاف جهان پنهان   قاف دل عشاق عنقای دگر دارد

۱) ب - ج - ه - د - الف   ۲) ج - ب - ه - الف - د   ۳) ب - د - ه - الف - ج   ۴) ج - الف - د - ب - ه

۳۶- آرایه نسبت داده شده به کدام بیت، نادرست است؟

۱) شرابی تلخ می‌خواهم که مردافکن بود زورش   که تا یک دم بیاسایم ز دنیا و شر و شورش (تضاد)

۲) گر از بنده لغوی شنیدی مرنج   جهان دیده بسیاری گوید دروغ (کنایه)

۳) عالم از ناله عشاق مبادا خالی   که خوش‌آهنگ و فرحبخش هوایی دارد (ایهام تناسب)

۴) سینه گو شعله آتشکده فارس بکش   دیده گو آب رخ دجله بغداد بپر (ایهام)

۳۷- آرایه نسبت داده شده به کدام بیت، نادرست است؟

(۱) بلای مرغ زیرک دام زیر خاک می باشد	ز تار سیحه بیش از رشته زَنار می ترسم (تضاد)
(۲) در تغافل خانه ابروی او چین می کشیم	عمرها شد نقش بند طاق نسیانیم ما (مجاز)
(۳) اوج عزت نیست «بیدل» دلنشین همتم	پرتو خورشیدم احرام تنزل بسته ام (پارادوکس)
(۴) ز هستی نبض دل چون موج رقص بسملی دارد	مباد آن جلوه در آینه گیرد اضطرابش را (لف و نشر مشوش)

۳۸- آرایه های شاخص ابیات زیر به ترتیب کدام اند؟

الف) آن که گریان به سر خاک من آمد چون شمع	کاش در زندگی از خاک مرا برمی داشت
ب) نیست جز پاکی دامن گنهم چون مه مصر	کو عزیزی که برون آورد از بند مرا؟
ج) سزد ار کبوتر دل پی خال و زلفت افتد	که چه دانه های دلکش به کنار دام داری
د) ز لطف و قهر تو مهرم نمی شود کم و بیش	که پشت و رو نبود آفتاب تابان را
- (۱) تشبیه - تلمیح - ایهام - لف و نشر
- (۲) مجاز - پارادوکس - واج آرای - ایهام تناسب

(۳) جناس تام - ایهام تناسب - تشبیه - متناقض نما

(۴) استعاره - اغراق - لف و نشر - تضاد

۳۹- در کدام بیت، تمام آرایه های «تضاد - استعاره - تشبیه - تلمیح» به کار رفته است؟

(۱) در گلستانی کان گلبن خندان بنشست	سرو آزاد به یک پای غرامت برخاست
(۲) از آن ز دیده ما در حجاب خواهد ماند	که چشم را نزند آفتاب مدفن او
(۳) آب حیوان نتوان گفت که در عالم هست	گر چنان است که در چاه زنخدان تو نیست
(۴) فرشته عشق نداند که چیست ای ساقی	بخواه جام و گلابی به خاک آدم ریز

۴۰- با در نظر گرفتن ارجحیت، نوع پایه‌های آوایی ابیات زیر به ترتیب کدام است؟

الف) گفתי اگر درد عشق پای نداری گریز	چون بتوانم گریخت تا تو کمندم کشی
ب) بلی ثنای جمیل آن بود که در خلوت	دعای خیر کنندت چنان که در محفل
ج) شب‌ها گذرد که دیده نتوانم بست	مردم همه از خواب و من از فکر تو مست
د) مرده اگر یاد او کند به دل خاک	بر سر خاکش بسی گیاه برآید

(۱) دولختی - ناهمسان - همسان - متناوب	(۲) دوری - متناوب - ناهمسان - متناوب
(۳) متناوب - ناهمسان - ناهمسان - ناهمسان	(۴) همسان - ناهمسان - همسان - ناهمسان

۴۱- کدام بیت بر وزن «مستفعل فاعلات مستف» سروده شده است؟

(۱) تا چشم نظاره زو خبر ندهد	هم‌نور جمال او حجیش بین
(۲) آوخ همه نقب بر خراب آمد	یک نقب به گنج‌خانه بایستی
(۳) پنهان‌چیزی که در گمان نیست	پیدا این‌ها که می‌نماییم
(۴) دل می‌رود و دیده نمی‌شاید دوخت	چون زهد نباشد نتوان زرق فروخت

۴۲- پایه‌های آوایی بیت کدام گزینه، از نظر همسانی و ناهمسانی متفاوت از سایر ابیات است؟

(۱) چو آفتاب می از مشرق پیاله برآید	ز باغ عارض ساقی هزار لاله برآید
(۲) عشوه و عیاری و جور و دغل	تو نکنی و کنی از تو رواست
(۳) صرصر هجر تو، ای سرو بلند	ریشه عمر من از بیخ بکند
(۴) سر بریده هم اینجا چو شمع بی‌خواب است	مگر به بالش داغی نهیم پهلو را

۴۳- کدام گزینه، فاقد اختیار شاعری «بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه» و دارای اختیار شاعری «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» است؟

(۱) لعلی از کان مروت برنیامد سال‌هاست	تابش خورشید و سعی باد و باران را چه شد؟
(۲) باری به ناز و دلبری گر سوی صحرا بگذری	واله شود کبک دری طاووس شهپر برکند
(۳) حطام دنیی فانی ندارد آن مقدار	که یاد کردن آن خاطری بشوراند
(۴) چون ما شکار آهوی شیرافکن توایم	گر می‌کشی بدور میفکن شکار خویش

۴۴- در بیت کدام گزینه، تمام اختیارات شاعری زبانی به کار رفته است؟

۱) ما مریدان روی سوی قبله چون آریم چون	روی سوی خانه خمار دارد پیر ما
۲) نیست بیرون ز سراپرده دل لیلی ما	هر که خواهد به تماشا پی محمل برود
۳) زان که چون سلطان عشق اندر دلم مأوا گرفت	محو گرداند ز مردم عادت و اخلاق را
۴) ماهی از خوبی خطا گفتم نه‌ای	پوست سوی اوست مغز از سوی تو

۴۵- کدام بیت، فاقد اختیار شاعری زبانی «بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه» و دارای «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» است؟

۱) سوزن امید من به دست قضا بود	بخیه از آنم به روی کار برفکنند
۲) این همه زنگار غم بر آینه دل	فرقت آن یار غم‌گسار برفکنند
۳) چرخ نهان کش که پرده‌ساز خیال است	پرده خاقانی آشکار برفکنند
۴) زلزله غم فتاد در دل ویران	سوی مژه گنج شاهوار برفکنند

۴۶- کدام گزاره درباره رباعی زیر نادرست است؟

«گر صید عدم شوی ز خود رسته شوی	ور در صفت خویش روی بسته شوی
می‌دان که وجود تو حجاب ره توست	با خود منشین که هر زمان خسته شوی»

۱) دارای ایهام، جناس ناقص و استعاره مکنیه است.

۲) فاقد ابدال و حذف همزه است.

۳) از لحاظ ویژگی‌های زبانی و فکری، شعر متعلق به سبک عراقی است.

۴) با بیت «نشان خواهی از وی ز خود بی‌نشان شو / که من زو نشان جستم از بی‌نشانی» تناسب معنایی دارد.

۴۷- کدام بیت با سایر ابیات قرابت معنایی ندارد؟

۱) جوش اشیا اشتباه ذات بی‌همتاش نیست	کثرت صورت غبار وحدت نقاش نیست
۲) کسی با او نه و او با همه کس	نماند هیچ‌کس، او ماند و بس
۳) همه فانی و خوان وحدت تو	مدامست و مدامست و مدامست
۴) ما همه خود فانی و او باقی است	بشنو از سید که عالم فانی است

۴۸- بیت کدام گزینه با بیت زیر قرابت معنایی دارد؟

«راستی آموز بسی جوفروش

هست در این شهر که گندمنماست»

(۱) از دورویان جهان امید یکرنگی مدار

نامه را یک رو سیه می‌باشد و یک رو سفید

(۲) در مذهب من ساده دروغی به سزاوار

زان راست که باور نشود جز به قسم به

(۳) نگر تا چه گوید سخنگوی بلخ

که باشد سخن گفتن راست تلخ

(۴) خواهی که چو صبح صادق‌القول شوی

خورشیدصفت با همه کس یک‌رو باش

۴۹- مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

(۱) حافظ از جور تو حاشا که بگرداند روی

من از آن روز که در بند توام آزادم

(۲) عتاب یار پری‌چهره عاشقانه بکش

که یک کرشمه تلافی صد جفا بکند

(۳) هر کاو نظری دارد با یار کمان‌ابرو

باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها

(۴) مکن عتاب از این بیش و جور بر دل ما

مکن هرآنچه توانی که جای آن داری

۵۰- مفهوم «آزادی با مفهوم دموکراسی غربی» در کدام ابیات دیده می‌شود؟

(الف) از بدن آزادی جان‌های غافل مشکل است

پای خواب‌آلود بیرون کردن از گل مشکل است

(ب) دولت هر مملکت در اختیار ملت است

آخر ای ملت به کف کی اختیار آید تو را

(ج) به آزادی توانگر شو که در ایام بی برگی

همین سرو و صنوبر سبز در گلزار می‌ماند

(د) بیا که ملت ایران حقوق خویش گرفت

شبان دادگر از چنگ گرگ میش گرفت

(۱) الف، ب

(۲) ب، ج

(۳) ب، د

(۴) الف، ج

علوم و فنون ادبی (۳) - نیمسال دوم

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

تاریخ ادبیات قرن چهاردهم
(دوره معاصر و انقلاب اسلامی)
اختیارات شاعری (۲): وزنی
اغراق، ایهام و ایهام تناسب و
کارگاه تحلیل فصل
صفحه‌های ۶۶ تا ۹۴

۵۱- عبارت کدام گزینه در خصوص جلال آل‌احمد و آثار او نادرست است؟

- (۱) از نثر جلال به‌عنوان نثر تلگرافی یاد می‌کنند که در «دید و بازدید» آن را به کمال می‌بینیم.
- (۲) «زیارت» اولین داستان وی نام دارد که در مجله سخن چاپ شد.
- (۳) وی علاوه بر داستان در سفرنامه‌نویسی هم توانایی دارد که سفرنامه حج او با عنوان «خسی در میقات» در دسترس است.
- (۴) مشهورترین اثر بلندش «مدیر مدرسه» نام دارد که نمونه نثر بریده‌بریده و پرشتاب اوست.

۵۲- به ترتیب هر یک از عبارات زیر مربوط به کدام شاعر دوره معاصر است؟

- در شعر خویش از واژگان روزمره، عامیانه و نو بهره برد و از نوآوری و به‌کارگرفتن ترکیب‌های تازه نهراسید.
- در غزل طبعی لطیف و احساسی رقیق داشت و از حافظ تأثیر فراوان پذیرفته است.
- اوج سخن وی در قطعات اوست که در آن‌ها به شیوه انوری و سنایی توجه دارد.
- شعر وی شعری اجتماعی است و حوادث زندگی مردم را در خود منعکس می‌کند.

- (۱) مهدی اخوان ثالث - پروین اعتصامی - شهریار - نیما یوشیج
- (۲) مهدی اخوان ثالث - شهریار - پروین اعتصامی - نیما یوشیج
- (۳) نیما یوشیج - پروین اعتصامی - شهریار - مهدی اخوان ثالث
- (۴) نیما یوشیج - شهریار - پروین اعتصامی - مهدی اخوان ثالث

۵۳- در کدام گزینه نام نویسنده یا شاعر به ترتیب مربوط به «شاخه سوم، شاخه اول و شاخه دوم» مؤلفان ادبیات بعد از انقلاب است؟

- (۱) علیرضا قزوه - قیصر امین‌پور - حسین منزوی
- (۲) نصرالله مردانی - سیدحسین حسینی - محمود دولت‌آبادی
- (۳) سلمان هراتی - حمید سبزواری - نصرالله مردانی
- (۴) هوشنگ ابتهاج - سیدعلی موسوی گرمارودی - علی محمد افغانی

۵۴- نام پدیدآورنده چند اثر در مقابل آن نادرست آمده است؟

(چشم‌هایش: بزرگ علوی)، (همسایه‌ها: محمود اعتمادزاده)، (سووشون: سیمین بهبهانی)، (بره گمشده راعی: هوشنگ گلشیری)، (شوهر آهوخانم:

محمدعلی جمال‌زاده)، (شهری چون بهشت: جلال آل‌احمد)

- (۱) یک (۲) سه (۳) چهار (۴) دو

۵۵- کدام بیت، فاقد آرایه «ایهام تناسب» است؟

- (۱) چه خوش‌تر در این فصل ز آواز رود
  - (۲) شیرین‌تری ز لیلی و در کوی تو بسی
  - (۳) چه شب است یا رب امشب که ستاره‌ای برآید
  - (۴) به مهلتی که سپهرت دهد ز راه مرو
- وز آن آب گل‌گل کز گل آید فرود
فرهاد جان سپرده و مجنون بی‌دل است
که دگر نه عشق خورشید و نه مهر ماه دارم
تو را که گفت که این زال ترک داستان گفت

۵۶- در همه گزینه‌ها به‌جز گزینه ... ، «ایهام و کنایه» درهم آمیخته‌اند.

۱) هم‌چو مجنون ناتوانی از کجا، عشق از کجا یافت در صحرا مگر دیوانه جان خویشتن	۲) ز شرم جلوۀ مستانه تو، سرو پا در گل
۳) به تنگ‌چشمی آن ترک لشکری نازم که حمله بر من درویش یک‌قبا آورد	۴) دگر پارسایان خلوت‌نشین
۵) به عیبش فتادند در پوستین	

۵۷- در بیت کدام گزینه، هر دو آرایه «ایهام و تشبیه» وجود دارد؟

۱) نمایند نقد و قلب هر کسی صاف	۲) شعر گوید لیک ناهنجار و سرد و بی‌مزه
۳) نقد دلی که سکه وحدت نیافته است	۴) نهفتمش به ته قلب، قلب من بشکافت
۵) زنده بر سکه زر جعفری را	۶) سر به سر چون سکه مغشوش قلب ناروا
۷) آن قلب را به هیچ ولایت رواج نیست	۸) نهادمش به سر چشم، دیده‌ام بخلید

۵۸- همه گزینه‌ها دارای آرایه ایهام است؛ به‌جز ...

۱) چرا ز غیر شکایت کنم که همچو حباب	۲) آسان نگشته است به آهنگ ساز ما
۳) محو نتوان ساختن از صفحه خاطر مرا	۴) هزار جان مقدس فدای تیغ تو باد
۵) همیشه خانه خراب هوای خویشتم	۶) یک عمر گوشمال نصیحت کشیده‌ام
۷) مصرع برجسته باغ و بهارم همچو سرو	۸) که در گشایش دل‌ها عجب دمی داری

۵۹- در بیت کدام گزینه، از اختیار وزنی آوردن یک هجای بلند به‌جای دو هجای کوتاه استفاده شده است؟

۱) تشنه را بر لب جو بین که چه در خواب شدست	۲) مگر از چهره او باد صبا پرده ربود
۳) همه خفتند و من دل‌شده را خواب نبرد	۴) چون خیال شکن زلف تو در دل دارم
۵) بر سر گنج گدا بین که چه پرتاب شدست	۶) که هزاران قمر غیب درخشان شده است
۷) همه شب دیده من بر فلک استاره شمرد	۸) این شکسته‌دلیم از عشق شکن می‌نرود

۶۰- اگر ابیات زیر را به‌ترتیب اختیارات «بَدال، آوردن فاعلاتن به‌جای فعلاتن و بلندبودن هجای پایانی» مرتب کنیم، کدام گزینه صحیح است؟

الف) نگذارم که جهانی به جمالش نگرند	ب) عوض شکوه کنم شکر چو یوسف اظهار
ج) جام می تا خط بغداد ده ای یار مرا	د) باز هم در خط بغداد فکن بار مرا
ه) شوم از خون جگر پرده به پیشش بتنم	و) من به دولت اگر از سیلی اخوان برسم

۴) الف - ج - ب

۳) ج - ب - الف

۲) ب - ج - الف

۱) ب - الف - ج

جامعه‌شناسی (۳) - نیم‌سال اول

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی (جامعه‌شناسی ۳، نیم‌سال اول و دوم): ۱۵ دقیقه

دوره مباحث نیم‌سال اول
صفحه‌های ۲ تا ۵۳

۶۱- کدام گزینه تکمیل‌کننده جدول زیر است؟ (به ترتیب حروف الفبا)

علت	پیامد
الف	پیدایش و رشد دانش علمی
زندگی جمعی انسان‌ها با یکدیگر	د
ج	پنهان بودن دانش موجود در کنش‌های اجتماعی
مجهز بودن به دانش علمی	ب

۱) مطرح شدن مسئله خاصی در جامعه - یافتن آسیب‌ها و اشکالات وارده به دانش عمومی - عادت - تولید ذخیره دانشی از سوی هر فرهنگ و در

اختیار اعضای جهان اجتماعی قرارداد آن

۲) تأمل و اندیشه در دانش عمومی - وصول به درک عمیقی از دانش عمومی جهان‌های اجتماعی - عدم آگاهی - غنی شدن دانش عمومی هر فرهنگ

۳) تلاش برای حل مشکلات زندگی - مدافع حقایق موجود در دانش عمومی - عادت - عدم لزوم تولید دانش لازم برای کنش‌های خود توسط هر فرد

۴) تولد و ورود افراد به جهان اجتماعی - توانایی مقایسه دانش متخصصان با عموم افراد جامعه - عدم آگاهی - افزایش ذخیره دانش علمی جهان اجتماعی

۶۲- به ترتیب، پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

- کسانی که از دانش عمومی برخوردارند، درباره مسائلی مانند بحران آگاهی و بحران اخلاقی چه رویکردی دارند؟

- تعاریف متفاوت جوامع از دانش علمی بر چه اساس است؟

- در اوایل قرن بیستم میلادی در جهان غرب، بر کدام بخش علوم تأکید می‌شد؟

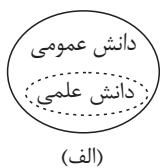
۱) از شناختی دقیق درباره این مسائل برخوردارند. - هویت اجتماعی - موضوع

۲) برای حل برخی از آن‌ها راهکارهایی پیشنهاد می‌دهند. - هویت فرهنگی - روش

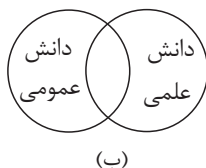
۳) این مشکلات را می‌شناسند. - هویت اجتماعی - روش

۴) برای همه آن‌ها راه‌حل‌های صحیح پیدا می‌کنند. - هویت اجتماعی - موضوع

۶۳- کدام گزینه در ارتباط با نمودار الف و ب، به ترتیب نادرست و درست است؟

(الف)

(ب)

۱) در برخی از نسل‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش عمومی فرو می‌باشد و این ادعا را

که دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است انکار می‌کند. - دانش عمومی، دانش غیر موثق

و نامعتبر نیست، بلکه کم‌وبیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح نیز وجود دارد، دانش علمی

به دلیل امکان اعتباریابی نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است.

۲) همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند و معتقد است که دانش علمی راه کشف واقعیت و دانش عمومی دانش حاصل از زندگی است و

دانش‌ها بازخوانی و کشف واقعیت‌اند که انسان‌ها برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند. - دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود

بلکه دانش‌های فراتجربی مانند دانش‌های عقلانی و وحیانی را نیز شامل می‌شود که هر کدام ملاک سنجش و اعتباریابی خاص خود را دارد.

۳) برتری دانش طبیعی را بر دانش حاصل از زندگی معتبر می‌داند و این ادعا را که دانش عمومی پایه و اساس هرگونه دانش از جمله دانش تجربی

است رد می‌کند. - دانش علمی باید برای حفظ هویت خود از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند، زیرا دانش عمومی دانش حاصل از

زندگی افراد است که از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید.

۴) دانش عمومی دانش غیر موثق و نامعتبری نیست، بلکه کم‌وبیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح نیز وجود دارد، دانش علمی و دانش عمومی به

مرور متناسب می‌شوند. - تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌هاست، دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند

به دست می‌آید ولی دانش عمومی دانش حاصل از زندگی افراد است که از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید.

۶۴- می‌دانیم که علوم انسانی، کنش‌های انسانی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کند اما موضوع مطالعه علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن

است. بنابراین؛ به ترتیب هر یک از مواردی که زیر آن‌ها خط کشیده شده است توسط کدام علم مطالعه می‌شود؟

«علی از تهران به سمت سمنان راهی می‌شود. در مسیر به طرف شهر سمنان برای چند ماشین بوق می‌زند. به ورودی شهر سمنان که می‌رسد با سرعت

غیرمجاز از ایست پلیس عبور می‌کند و پلیس او را جریمه می‌کند. در سمنان در مراسم محلی مردم آنجا شرکت می‌کند.»

(۱) علوم اجتماعی - علوم انسانی - علوم انسانی - علوم اجتماعی (۲) علوم انسانی - علوم انسانی - علوم انسانی - علوم اجتماعی

(۳) علوم انسانی - علوم انسانی - علوم اجتماعی - علوم اجتماعی (۴) علوم اجتماعی - علوم انسانی - علوم اجتماعی - علوم اجتماعی

۶۵- کدام عبارت نادرست است؟

(۱) علوم اجتماعی، ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها را دارند.

(۲) علوم اجتماعی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های علم تجربی به انسان‌ها آگاهی می‌دهد و راه استفاده از طبیعت را مسدود می‌کند.

(۳) علوم اجتماعی با انتقاد از پدیده‌های اجتماعی، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند.

(۴) علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها، ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت و وسیله غلبه او بر محدودیت‌های طبیعی‌اند.

۶۶- به ترتیب، علت «پیچیده بودن پیش‌بینی در علوم اجتماعی»، «برتری علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی» و «شکل‌گیری رویکردهای مختلف در

علوم اجتماعی» کدام است؟

(۱) داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی - آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی - دوری و نزدیکی به علوم طبیعی

(۲) آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی - آگاهی دادن درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری - دوری و نزدیکی به علوم طبیعی

(۳) آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی - داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی - دوری و نزدیکی به علوم انسانی

(۴) داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی - آگاهی دادن درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری - دوری و نزدیکی به علوم طبیعی

۶۷- به ترتیب، هر یک از موارد زیر نتیجه چیست؟

- فراهم شدن امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی

- خاکستری شدن جمعیت

- چگونگی هماهنگی قواعد زندگی خانوادگی با قواعد اقتصادی

(۱) قواعد اجتماعی - تغییر نظام اجتماعی در خود - نظام اجتماعی

(۲) نظم اجتماعی - تغییر نظام اجتماعی در محیط - ساختار اجتماعی پویا

(۳) نظم اجتماعی - تغییر نظام اجتماعی در محیط - نظام اجتماعی

(۴) قواعد اجتماعی - تغییر نظام اجتماعی در خود - ساختار اجتماعی

۶۸- هر عبارت به کدام مفهوم اشاره می کند؟

- پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه

- یکسان‌انگاری پدیده‌های اجتماعی و پدیده‌های طبیعی

- مطالعه جامعه همانند طبیعت

(۱) روش جامعه‌شناسان تبیینی - هدف جامعه‌شناسان تبیینی - موضوع جامعه‌شناسان تبیینی

(۲) هدف جامعه‌شناسان تبیینی - موضوع جامعه‌شناسان تبیینی - روش جامعه‌شناسان تبیینی

(۳) هدف جامعه‌شناسان تبیینی - روش جامعه‌شناسان تبیینی - موضوع جامعه‌شناسان تبیینی

(۴) موضوع جامعه‌شناسی تبیینی - هدف جامعه‌شناسان تبیینی - روش جامعه‌شناسان تبیینی

۶۹- کدام یک از موارد زیر، نادرست است؟

الف) ما با شناسایی قوانین طبیعت، می‌توانیم آن‌ها را تغییر دهیم و کنترل نماییم.

ب) یکسان‌انگاری طبیعت و جامعه، تسلط انسان بر جامعه را آنطور که جامعه‌شناسی تبیینی می‌خواست به دنبال نداشت.

ج) طرفداران دیدگاه تبیینی گمان می‌کنند که همه جوامع، مسیر یکسانی به سوی پیشرفت طی می‌کنند و از این طریق جوامع و تاریخ‌های گوناگونی را

پدید می‌آورند.

د) در برخی موارد بر زندگی انسان‌ها و موجودات طبیعی، قوانین مشترکی حاکم است.

(۲) ب و د

(۱) الف و ج

(۴) الف و ب

(۳) د و ج

۷۰- به ترتیب، صحیح یا غلط بودن هر یک از عبارات زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- انسان‌ها از آنجا که عضوی از جامعه هستند، با کنش‌های اجتماعی خود در حفظ وضع موجود یا تغییر آن موثرند؛ هرچند به صورت متفاوت.
- بیت «گر ز باغ رعیت، ملک خورد سیبی / برآوردند غلامان او درخت از بیخ» به نقش انسان‌ها در تغییر نظم اجتماعی اشاره دارد.
- انسان‌ها صرفاً مجریان نظم نیستند و قادرند با توجه به آرمان‌ها و ارزش‌های خود، از مشکلات احتمالی ساختارهای اجتماعی بکاهند.
- کنش‌های اجتماعی، از طریق ساختارهای اجتماعی پدید می‌آیند و باقی می‌مانند.

(۱) ص - ص - غ - ص   (۲) غ - ص - ص - غ   (۳) ص - غ - ص - ص   (۴) ص - ص - ص - غ

۷۱- کدام گزینه با متن زیر مرتبط نیست؟

«اوردوس، بزرگ‌ترین شهر متروکه جهان است که با وجود سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی دولت چین برای تشویق و ترغیب هزاران نفر به سکونت در آن، تقریباً خالی از سکنه مانده و شهر ارواح لقب گرفته است.»

(۱) انسان‌ها برخلاف پدیده‌های طبیعی، آگاهانه عمل می‌کنند و عملشان معنادار است؛ آن‌ها در شرایط گوناگون، رفتارهای متفاوتی از خود نشان می‌دهند.

(۲) جامعه‌شناسی تبیینی با تأکید بیش از اندازه بر نظم و ساختارهای اجتماعی و یکسان دانستن نظم اجتماعی و نظم طبیعی، اراده انسان را نادیده می‌گیرد.

(۳) رویکرد تبیینی بر آنچه مشاهده می‌شود تمرکز می‌کند و اغلب معنای کنش و آنچه درون انسان می‌گذرد را نادیده می‌گیرد که دارای پیامدهایی است.

(۴) روش‌های تجربی، به تنهایی توانایی فهم معنای کنش‌های انسانی را دارند و حتی در این راه می‌توانند از ابزارهای حسی و سایر روش‌های علمی نیز کمک بگیرند.

۷۲- به ترتیب، هر عبارت با کدام مفهوم مرتبط است؟

- اندازه‌گیری اجزای بدن برای یافتن نژاد برتر بعد از جنگ جهانی دوم

- نظام اداری محصول کنش‌های مدیران، کارکنان، قانون‌گذاران و مراجعان است.

- تأکید بیش از اندازه جامعه‌شناسی تبیینی بر نظم

(۲) معنازدایی - کنش اجتماعی - ارزش‌زدایی

(۱) ارزش‌زدایی - کنش اجتماعی - خلاقیت‌زدایی

(۴) خلاقیت‌زدایی - ساختار اجتماعی - ارزش‌زدایی

(۳) ارزش‌زدایی - ساختار اجتماعی - معنازدایی

۷۳- علت نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی توسط برخی رویکردها چیست و پیامد آن کدام است؟

(۱) هویت‌زدایی از پدیده‌های اجتماعی و انسانی - پیش‌بینی وقوع پدیده‌های اجتماعی

(۲) دستیابی به پاسخ‌های ساده درباره‌ی چرایی وقوع آن‌ها - پیش‌بینی وقوع پدیده‌های اجتماعی

(۳) هویت‌زدایی از پدیده‌های اجتماعی و انسانی - نتیجه‌گیری‌های نادرست

(۴) دستیابی به پاسخ‌های ساده درباره‌ی چرایی وقوع آن‌ها - نتیجه‌گیری‌های نادرست

۷۴- به ترتیب، در رابطه با «روش رویکرد تفسیری»، «تحقیق درباره‌ی بیمارستان روانی توسط گافمن» و «پرده برداشتن از معانی نهفته در کنش‌ها» کدام گزینه

صحیح است؟

(۱) بررسی کنش‌های اجتماعی و معنای آن‌ها - مشاهده‌ی مشارکتی - قوم‌نگاری

(۲) نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آن‌ها - مشاهده‌ی مشارکتی - قوم‌نگاری

(۳) نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آن‌ها - قوم‌نگاری - مطالعه‌ی موردی

(۴) بررسی کنش‌های اجتماعی و معنای آن‌ها - قوم‌نگاری - مطالعه‌ی موردی

۷۵- به ترتیب، هر عبارت پیامد کدام گزینه است؟

- شناخت توأمان و صحیح تفاوت‌های فردی و اجتماعی و وجوه مشترک انسان‌ها

- پدیدآمدن خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف درون هر جهان اجتماعی

- فهم کنش انسان‌ها

(۱) دسترسی به زمینه‌ی فرهنگی که کنشگر در آن عمل می‌کند. - تنوع و تکثر معانی - پی بردن به قصد و هدف کنشگر

(۲) لازمه‌ی شناخت پدیده‌های اجتماعی - فعالیت و خلاقیت کنشگران - به‌کارگیری روش‌های کیفی

(۳) راه‌یابی به ذهن کنشگر - کنشگران فردی و جمعی - در تقابل با روش‌های کمی

(۴) لازمه‌ی شناخت پیچیدگی‌های پدیده‌های اجتماعی - فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی متفاوت - در تقابل با روش‌های کمی

جامعه‌شناسی (۳) - نیم‌سال دوم

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

درس ششم: قدرت اجتماعی
درس هفتم: نابرابری اجتماعی
درس هشتم: سیاست هویت
صفحه‌های ۵۴ تا ۹۶

۷۶- به ترتیب هریک از عبارات زیر، پیامد کدام مورد است؟

- مطالعه قدرت به عنوان یک پدیده خنثی و فاقد معنا

- اعتقاد به محافظه‌کار بودن دو رویکرد تبیینی و تفسیری از سوی جامعه‌شناسان انتقادی

- از دست رفتن امکان مقایسه و داوری فرهنگ‌ها و ارزش‌ها برای علوم اجتماعی

(۱) منحصر کردن علم به علم تجربی از سوی جامعه‌شناسان تبیینی - ارائه ندادن ملاک و معیاری برای داوری علمی ارزش‌های سیاسی - مطالعه فرهنگ

فقط از منظر مردمی که آن را پذیرفته‌اند.

(۲) بسنده کردن به توصیف ارزش‌ها و نظام‌های سیاسی - دست شستن از داوری علمی ارزش‌های اجتماعی - عدم یافتن راهی برای داوری علمی درباره

ارزش‌های اجتماعی و دست شستن از آن

(۳) ارزش‌زدایی و معنازدایی از قدرت - منفعل ساختن انسان‌ها در برابر وضع موجود - عدم وجود راهی برای بهتر ساختن وضعیت موجود

(۴) دست شستن از داوری آرمان‌ها و ارزش‌های سیاسی - بسنده کردن به توصیف ارزش‌های مختلف - منحصر کردن علم به علم تجربی از سوی

جامعه‌شناسان تفسیری

۷۷- به ترتیب هر یک از موارد زیر، مربوط به کدام مدل است؟

- مخالفین قشربندی اجتماعی

- طرفداران قشربندی اجتماعی

- یکسان بودن نقطه شروع رقابت‌ها

- عادلانه نبودن نقطه آغاز رقابت

(۲) لیبرالی - عدالت اجتماعی - کمونیستی - لیبرالی

(۱) کمونیستی - عدالت اجتماعی - کمونیستی - لیبرالی

(۴) کمونیستی - لیبرالی - کمونیستی - لیبرالی

(۳) عدالت اجتماعی - کمونیستی - لیبرالی - کمونیستی

۷۸- هریک از عبارات زیر به ترتیب، پیامد، نوع رویکرد و علت کدام گزینه است؟

- داوری درباره ارزش‌ها و انتقاد از آنها

- چشم‌پوشی از آثار و پیامدهای مخرب ساختارهای اجتماعی

- طبیعی دانستن قشربندی اجتماعی

(۱) برجسته کردن یک وجه زندگی و تأکید بر آن - رویکرد انتقادی - رقابت را در زندگی اجتماعی، ضروری می‌دانند و از این نکته مهم غفلت می‌کنند که در رقابت عادلانه، باید نقطه شروع رقابت، یکسان باشد.

(۲) عبور از وضعیت مطلوب به سوی وضعیت موجود - رویکرد تفسیری - هیچ جامعه‌ای بدون قشربندی اجتماعی نبوده است و قشربندی، پدیده‌ای است که در همه زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است و از گذشته تا به حال بوده است.

(۳) پیشگیری از سلطه ساختارها بر انسان‌ها - رویکرد انتقادی - نابرابری‌های اجتماعی، نتیجه تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی هستند، بنابراین عادلانه‌اند و در رقابت عادلانه، نقطه شروع رقابت، یکسان است.

(۴) فاصله میان وضع موجود و وضع مطلوب جهان اجتماعی - رویکرد تفسیری - نقش انسان‌ها و جوامع در پدیدآمدن قشربندی و ادامه یافتن آن را نادیده می‌گیرند و تغییر در آن را چندان امکان‌پذیر نمی‌دانند.

۷۹- به ترتیب، مفاهیم جامعه‌شناسی مشخص شده در متن زیر با کدام گزینه در ارتباط‌اند؟

«در کشوری فرضی، گروهی از افراد هویت خود را بر اساس جنسیت تعریف می‌کنند. یکی از این هویت‌ها، هویت جنسیتی سیال است که طبق آن، فرد گاهی خود را مؤنث و گاهی مذکر تعریف می‌کند. در این کشور، بخشی از کابینه دولت طرفدار به رسمیت شناختن انواع متعدد هویت‌های جنسیتی و برخی منکر وجود هویت‌های متعددند.»

(۱) مطلوبیت تغییرات مداوم هویت‌ها در دوره پسامدرن - مدل تکثرگرا - مدل همانندسازی

(۲) مدل تکثرگرا - سیاست هویت - پیامد دوره پسامدرن

(۳) شناخت متقابل هویت‌ها - الگوی تعارف هویت‌ها - مدل همانندسازی

(۴) کثرت هویت‌ها - مدل تکثرگرا - پیامد دوره پسامدرن

۸۰- هر عبارت به ترتیب پیامد، تعریف و نشانه کدام مورد است؟

- رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم

- پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه

- هر گروه، جامعه و فرهنگی می‌خواهد از چشم خودش به خود بنگرد و نه از چشم دیگران

(۱) وحدت یا کثرت هویت‌ها - همانندسازی - جنبش زیست‌محیطی

(۲) مدل تکثرگرا - وحدت و کثرت تفاوت‌ها - شکل‌گیری جهانی بدون مرز

(۳) پیروی از الگوی تعارف - همانندسازی - نظریه آمریکایی بومی

(۴) وحدت و کثرت هویت‌ها - همانندسازی - جهانی شدن و توسعه ارتباطات

دفترچه شماره (۲)

صبح پنجشنبه
۱۴۰۳/۰۱/۱۶

آزمون ۱۶ فروردین ماه ۱۴۰۳

آزمون اختصاصی
دوازدهم انسانی

ساعت ۹:۳۰ تا ۱۰:۵۰ صبح

۹۰ سؤال (۶۰ سؤال اجباری + ۳۰ سؤال اختیاری)

نام درس	معمولاً دانش آموزان در هر رده ترازى به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
	۷۰۰۰	۶۲۵۰	۵۵۰۰	۴۷۵۰	۴۰۰۰	
عربی، زبان قرآن	۶	۵	۳	۲	۱	
تاریخ و جغرافیا	۷	۶	۴	۲	۱	
فلسفه	۶	۵	۳	۲	۱	

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ گویی

ردیف	وضعیت پاسخ گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	عربی، زبان قرآن (۳) - نیمسال اول	۲۰	۸۱	۱۰۰	۲۰
۲	اختیاری	عربی، زبان قرآن (۳) - نیمسال دوم	۱۰	۱۰۱	۱۱۰	۱۰
۳	اجباری	تاریخ (۳) - نیمسال اول	۱۰	۱۱۱	۱۲۰	۱۰
۴	اختیاری	تاریخ (۳) - نیمسال دوم	۵	۱۲۱	۱۲۵	
۵	اجباری	جغرافیا (۳) - نیمسال اول	۱۰	۱۲۶	۱۳۵	۱۰
۶	اختیاری	جغرافیا (۳) - نیمسال دوم	۵	۱۳۶	۱۴۰	
۷	اجباری	فلسفه دوازدهم - نیمسال اول	۲۰	۱۴۱	۱۶۰	۲۰
۸	اختیاری	فلسفه دوازدهم - نیمسال دوم	۱۰	۱۶۱	۱۷۰	۱۰

پدیدآوردگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، محمدابراهیم تونندهجانی، علی حسینی نوه، احمدرضا ذاکرزاده، امیر زراندوز، سعید عزیزخانی، علی قهرمانزاده، فرشید کریمی، امیر محمودیان، ابراهیم نجفی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، حسن اصحابی، محسن اصغری، عزیز الیاسی پور، سعید جعفری، سید علیرضا علویان، فرهاد علی نژاد، یاسین مهدیان، شیوا نظری، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	امیرمهدی افشار، مهرشاد ایمانی نسب، آزیتا بیدقی، مبیناسادات تاجیک، الهه خضری، کوثر شاه‌حسینی، فاطمه صفری، حبیبه محبی، آرش مرتضائی فر
عربی زبان قرآن	محمود بادبرین، ولی برجی، مجید بیگلری، عمار تاجبخش، حسین رضائی، حسین شجاع‌الدینی، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قاندامینی، سید محمدعلی مرتضوی، فاطمه منصورخاکی، پیروز و جان
تاریخ و جغرافیا	علیرضا پدرام، صفا حاضری، زهرا دامیار، امیرحسین کاروین، علی محمد کریمی، جواد میربلوکی، میلاد هوشیار
فلسفه	حسین آخوندی راهنماچی، محمد اقصالح، سبا جعفرزاده صابری، نیما جواهری، پرگل رحیمی، محمد رضایی‌بقا، موسی سپاهی، حمید سودیان، حسن صدری، الهه فاضلی، فیروز نژادنجف، علیرضا نصیری

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	ویراستار رتبه برتر کنکور	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم تونندهجانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضائی، محمد حمیدی	عباس مالکی	الهه شهیازی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی نژاد	یاسین مهدیان	یاسین مهدیان، آرش مرتضائی فر، سیده فتح‌اللهی	فریبا رئوفی
جامعه‌شناسی	کوثر شاه‌حسینی	کوثر شاه‌حسینی	—	فاطمه صفری، آرش مرتضائی فر، مهتاب شیرازی	سجاد حقیقی پور
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	—	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	زهرا دامیار	زهرا دامیار	—	فاطمه عزیزی، محمد ملک‌آبادی	عطیه محلوچی
فلسفه	سبا جعفرزاده صابری	سبا جعفرزاده صابری	فرهاد علی نژاد	علی زیبا	سوگند بیگلری

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروفچین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

دورهٔ مباحث نیم‌سال اول
صفحه‌های ۱ تا ۳۶

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همهٔ دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

عربی زبان قرآن (۳) - نیم‌سال اول

■ ■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة من أو إلى العربية (۸۱ - ۸۸)

۸۱- ﴿ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴾:

(۱) نمی‌دانی شاید خداوند پس از آن پیشامدی نو پدید آورد!

(۲) نمی‌دانی به امید خدا بعد از آن پیشامدی نو به وجود می‌آید!

(۳) کسی نمی‌داند خداوند بعد از آن پیشامدی نو پدید خواهد آورد!

(۴) شاید نمی‌دانی که خدا پس از آن پیشامد، امری جدید به وجود می‌آورد!

۸۲- « فِي تِلْكَ اللَّحْظَاتِ الصَّعْبَةِ لِحَيَاتِي كُنْتُ أَتَمَنَّى خَالِصًا: لَيْتَ رَبِّي الْعَظِيمَ لَمْ يُحْمَلْنِي مَا لَا طَاقَةَ لِي بِهِ! »:

(۱) در آن لحظه‌های زندگی دشوار خود خالصانه آرزو می‌کردم: کاش پروردگار بزرگم آنچه را که توانی بر آن ندارم هیچ‌گاه بر من تحمیل نمی‌کرد!

(۲) در آن لحظه‌های سخت زندگی‌ام خالصانه آرزو می‌کردم: کاش پروردگار بزرگ آنچه را که هیچ توانی نسبت به آن ندارم بر من تحمیل نکند!

(۳) در آن لحظه‌های دشوار زندگی‌ام خالصانه آرزو می‌کردم: کاش پروردگار بزرگم آنچه را که هیچ توانی نسبت به آن ندارم بر من تحمیل نمی‌کرد!

(۴) در آن لحظه‌های سختی که در زندگی‌ام پیش آمده بود آرزو می‌کردم: کاش پروردگار بزرگم چیزی را که توانی بر آن ندارم هیچ‌گاه بر من تحمیل نکرده بود!

۸۳- « بَعْدَ أَنْ رَأَى الْفَرْدُ مَادَّةَ النِّيْتروغلیسرین فِي مَصْنَعِ وَالِدِهِ، أَقَامَ مُخْتَبِرًا اخْتِرَاعَ الدِّينَامِيْتِ فِيهِ! »:

(۱) آلفرد بعد از اینکه مادهٔ نیتروگلیسرین را در کارخانهٔ پدر خود مشاهده کرده بود، آزمایشگاهی را بر پا کرد که دینامیت در آن اختراع شد!

(۲) پس از اینکه آلفرد مادهٔ نیتروگلیسرین را در کارخانهٔ پدرش دید، آزمایشگاهی بر پا کرد که در آن دینامیت را اختراع کرد!

(۳) بعد از اینکه آلفرد در کارخانهٔ پدرش مادهٔ نیتروگلیسرین را مشاهده کرد، اقدام به ساخت آزمایشگاهی نمود که دینامیت در آن اختراع شد!

(۴) آلفرد پس از دیدن مادهٔ نیتروگلیسرین در کارخانهٔ پدر، یک آزمایشگاه ساخت که در آن دینامیت را اختراع نمود!

۸۴- « قد يُواجه الإنسان العاقل الحوادث التي تحاول أن تُضعف عزمه في طريقه إلى غاياته العالية و هو يُواصل عمله

دُوباً و لا يخافها!»: گاهی انسان خردمند....

(۱) با پیشامدهایی که می‌کوشند اراده‌اش را در مسیر او به‌سوی اهداف بلندش ضعیف کنند روبه‌رو می‌شود در حالی که کارش را با پشتکار ادامه می‌دهد و از آن‌ها نمی‌هراسد!

(۲) با حوادثی در راهش مواجه شده است که می‌کوشند اراده او را به‌سوی هدف‌های والایش ضعیف سازند در حالی که او با پشتکار به کار خود ادامه می‌دهد و از آن‌ها نمی‌ترسد!

(۳) با حوادثی مواجه می‌شود که برای تضعیف اراده او در راه خود به سمت اهداف والایش می‌کوشند، اما او با پشتکارش به آن‌ها می‌رسد و از آن‌ها نمی‌هراسد!

(۴) با پیشامدهایی روبه‌رو می‌شود که می‌کوشند اراده او را در مسیر خود به سمت هدف‌های بلندش ضعیف سازند در حالی که او با پشتکار به کارش ادامه می‌دهد و هیچ ترسی از آن‌ها ندارد!

۸۵- « كَأَنَّ جَمَاعَةً مِّنَّا مُتَرَدِّدُونَ فِي أَعْمَالِ الْآخِرِينَ الْحَسَنَةِ جَهْلًا و إِنَّمَا يُوَأْصَلُونَ الْأَخْطَاءَ دُونَ أَنْ يَعْتَبِرُوا بِالتَّجَارِبِ!»:

(۱) مثل اینکه جماعتی از ما با نادانی در کارهای خوب دیگران شک دارند و اشتباهات خود را ادامه می‌دهند به جای اینکه از تجربه‌ها پند گیرند!

(۲) گویا دسته‌ای از ما با ناآگاهی در اعمال نیک دیگران دچار دودلی هستیم و تنها به خطاها ادامه می‌دهیم بدون اینکه از تجربه‌ها درس گرفته شود!

(۳) انگار گروهی از ما نابخردانه در مورد کارهای خوب دیگران دچار دودلی‌اند و فقط اشتباهات را بدون اینکه از تجربه‌ها پند گیرند، ادامه می‌دهند!

(۴) گویی برخی از ما ناآگاهانه در خصوص کردار خوب بقیه تردید دارند و تنها خطاها ادامه دارند و از تجربه‌ها عبرت گرفته نمی‌شود!

۸۶- عَيْن الصَّحِيح:

(۱) لا شيء يقدر أن يُوصلنا إلى الفشل إلا الكسالة!: چیزی که می تواند ما را به شکست برساند، فقط تنبلی است!
 (۲) ليت الأوضاع تُوفّر لنجاح أصدقائي في المسابقة العلميّة!: کاش شرایط برای موفقیت دوستانم در مسابقه علمی فراهم می شد!

(۳) أجمل لباس يلبسه الإنسان هو العافية فلنغتنمها!: زیباترین لباسی که انسان به تن می کند، تندرستی است، پس آن را غنیمت می دانیم!

(۴) قد تعلّمت أن لا أعجل في معاتبة أحد بدّن ارتكبه!: آموختمه ام گاهی در سرزنش کردن کسی به سبب گناهی که مرتکب شده است، عجله نکنم!

۸۷- عَيْن الخطأ:

(۱) لا يُفيد النَّاسَ مَنْ لا وفاء له بالعهد!: کسی که هیچ وفائی به عهد ندارد، به مردم فایده نمی رساند!
 (۲) ليت مهندسينا استطاعوا أن يُعمروا كلَّ السّهول!: ای کاش مهندسان ما بتوانند همه دشتها را آباد کنند!
 (۳) وصل المُسافرون إلى مقصدهم و هم تعبوا من سفرهم!: مسافران به مقصدشان رسیدند درحالی که از سفر خویش خسته شده بودند!

(۴) تُساعد التَّقنيّات الحديثة العلماء في جميع المجالات!: فنّاوری های جدید در تمام زمینه ها به دانشمندان کمک می کنند!

۸۸- « اختراع ديناميت برای انسان، تأثیری در ساده سازی کارهای سختش نداشت! »؛ عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) ما كان لِإِخْتِراعِ الدِّيناميتِ لِلإنسانِ تأثيرٌ على تَسهيلِ الأمورِ الصَّعبةِ!
- (۲) إِخْتِراعِ الدِّيناميتِ لِلإنسانِ لا يَكُونُ لَهُ تأثيرٌ في تَسهيلِ أمورِهِ الصَّعبةِ!
- (۳) إِخْتِراعِ الدِّيناميتِ لَمْ يَكُنْ لَهُ تأثيرٌ في تَسهيلِ أعمالِ الإنسانِ الصَّعبةِ!
- (۴) لَمْ يَكُنْ لِإِخْتِراعِ الدِّيناميتِ لِلإنسانِ تأثيرٌ في تَسهيلِ أعمالِهِ الصَّعبةِ!

■ ■ اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٨٩ - ٩٣) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

تُعرف هجرة الحيوانات على أنها الحركة المنتظمة الموسمية التي تقوم بها الكائنات الحيّة عند الانتقال من مكانٍ إلى آخر، إذ يُوفّر المكان الذي يتمّ الانتقال إليه ظروفًا معيشيّةً أحسن من مكان المعيشة السابق. تُوجد بعض الحالات الانتقاليّة الأخرى التي تُشابه الهجرة؛ قد تنتقل الحيوانات المهاجرة من مكان معيشتها دون ضرورة أن تتبع هذه الهجرة رحلة عودة إلى الموطن الأصليّ، أو قد تنتقل هذه الحيوانات بأوقات غير منتظمة بأعداد كثيرة، و عادةً تنقسم الهجرة إلى نوعين و هما هجرة رأسيّة (= عمودي) و هجرة أفقيّة، حيث تقوم الحيوانات المهاجرة بشكل رأسيّ بالانتقال إلى أماكن أكثر ارتفاعاً سواء في الماء أو على البرّ، بينما تكون الهجرة الأفقيّة على نفس مستوى الارتفاع للموطن الأصليّ!

٨٩- عَيْنُ الْخَطَأِ لِلْفَرَاغِ: « يَظُنُّ الْحَيَوَانُ الْمُهَاجِرُ أَنَّ انْتِقَالَه إِلَى مَكَانٍ آخَرَ . . . . »

(١) يَقْلُلُ مِمَّا يَهْدُهُ فِي الْحَيَاةِ!

(٢) يُصَيِّرُهُ مُتَقَدِّمًا إِلَى الْأَمَامِ!

(٣) يُجْبِرُهُ عَلَى تَحْمُلِ الْمَشْكَلاتِ!

(٤) يُحَسِّنُ ظُرُوقَهُ الْمَعِيشِيَّةَ!

٩٠- عَيْنُ الصَّحِيحِ حَوْلَ هِجْرَةِ الْحَيَوَاناتِ:

(١) حَرَكَةُ الْكائِناتِ الْحَيَّةِ مِنْ مَوْطِنِهَا الْأَصْلِيِّ فِي مَسِيرِ دُونَ أَنْ تَعْرِفَ مَقْصِدَهَا!

(٢) الْحَرَكَةُ الَّتِي تُنْجِزُهَا الْحَيَوَاناتُ فِي مَوْسِمٍ مُحَدَّدٍ لِانْتِقَالِ مِنْ مَكَانٍ إِلَى آخَرَ!

(٣) انْتِقَالُ الْكائِناتِ الْحَيَّةِ مِنْ مَكَانٍ إِلَى آخَرَ دُونَ رُجُوعِ إِلَى الْمَوْطِنِ الْأَصْلِيِّ!

(٤) حَرَكَةُ الْحَيَوَاناتِ مِنَ الْمَوْطِنِ الْأَصْلِيِّ إِلَى مَحَلِّ تَوَاجِهٍ فِيهِ مَخاطِرُ أَعْظَمِ!

٩١- جَوَابُ أَيِّ سَوْأَلٍ لَمْ يَأْتِ فِي النَّصِّ؟

(١) هَلْ يُعَدُّ انْتِقَالُ الْحَيَوَاناتِ بِأَوْقَاتٍ غَيْرِ مُنْتَظَمَةٍ مُهَاجِرَةً؟

(٢) إِلَى أَيِّنَ تَنْتَقِلُ الْحَيَوَاناتِ الْمُهَاجِرَةُ بِشَكْلِ أَفْقِيّ؟

(٣) أَيُّ كائِناتِ حَيَّةٍ تُهَاجِرُ بِشَكْلِ رَاسِيّ؟

(٤) كَمْ عَدَدُ أَقْسامِ هِجْرَةِ الْكائِناتِ الْحَيَّةِ؟

■ عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (۹۲ و ۹۳)

۹۲- « تنقسم - الموطن - الأخرى - تشابه »:

- ۱) تنقسم: فعل مضارع - مزيد ثلاثي (من باب إنفعال) / فعل، و فاعله: «الهجرة»
- ۲) الموطن: اسم مكان - مفرد (جمعه المكسر: الموطن) - مُعرب / مجرور بحرف الجرّ
- ۳) تشابه: للمفرد المذكر الغائب - مزيد ثلاثي (مصدره: تشابه) / فعل و فاعل؛ الجملة فعلية
- ۴) الأخرى: اسم تفضيل (وزنه: فُعلَى) - للمفرد المؤنث - مُعرّف بأل / صفة و موصوفها: «الحالات»

۹۳- « تنتقل - السابق - المهاجرة - أماكن »:

- ۱) أماكن: اسم مكان - جمع تكسير و مُفردة: مكان - مُعرب / مجرور بحرف جرّ
- ۲) المهاجرة: اسم مفعول (فعله الماضي: هاجر) - مُعرب / صفة و مرفوعة بالضمّة
- ۳) السابق: اسم فاعل (فعله الماضي: سبق) - مفرد مذكر - معرفة / صفة و مجرورة بالكسرة
- ۴) تنتقل: فعل مضارع - مزيد ثلاثي (من باب افتعال)، اسم فاعله: مُنتقل - معلوم / فاعله: «الحيوانات»

■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۹۴ - ۱۰۰)

۹۴- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- ۱) قام والده بصناعة مادة النيتروغليسرين السائل السريع الانفجار، و لو بالحرارة القليلة!
- ۲) في عام ألف و ثمانين و ثلاث و ثلاثين ولد في مملكة السويد صبي باسم «ألفرد»!
- ۳) تُمنح هذه الجائزة في كل سنة إلى من يُفيد البشرية في المجالات المختلفة!
- ۴) نشرت إحدى الصحف الفرنسية عند موت أخيه الآخر عنواناً خطأ!

۹۵- عین الخطأ في المفهوم:

- ۱) و قدر كل امرئ ما كان يُحسبُه: دانی که چه می‌ارزی / بنگر که چه می‌ورزی!
- ۲) كأن إرضاء الناس غاية لا تُدرک: خاطری چند اگر از تو شود شاد، بس است / زندگانی به مراد همه کس نتوان کرد!
- ۳) أترعم أنك جرم صغیر / و فيک انطوى العالم الأكبر: ای نسخه نامۀ الهی که تویی / وی آینه جمال شاهی که تویی!
- ۴) أيها الفاجر جهلاً بالنسب / إنما الناس لأم و لأب: پرتو نیکان نگیرد هر که بنیادش بد است / تربیت، نااهل را چون

گردکان بر گنبد است!

٩٦- عین الخطأ: (في عمل الحروف المشبهة بالفعل)

- (١) أتمنى و أقول في نفسي ليت السماء تُمطرُ و تُذهبُ التلوث!
- (٢) حَصَرَ السِّيَاحُ في المطارِ متأخِرِينَ لعلَّ الدَّليلَ يَنْتَظِرُهُم!
- (٣) هذا التَّمْرِينُ سهلٌ ولكنَّ أكثرَ التَّلْمِيذَاتِ خائفاتٌ مِنْه!
- (٤) كَأَنَّ والدِيكَ عازمانِ على شراءِ الحاسوبِ لَكَ!

٩٧- عین حرف «لا» يَخْتَلِفُ عَنِ الإِجابَاتِ الأُخرى:

- (١) لا تَحَرَّكَ النَّاسَ بعضاً على بعضٍ!
- (٢) لا تَحَرَّكَ يُفِيدُ الإنسانَ مثلَ الرِّياضَةِ!
- (٣) لا تَحَرَّكَ عندَ التَّقاطِ الصُّورَةِ!
- (٤) لا تَحَرَّكَ من مكانِكَ رجاءً!

٩٨- عین الخطأ للفرغين لإيجاد أسلوب الحال: « يُرشدنا . . . . . إلى الصَّراطِ المُستقيم . . . . . »!

- (١) المُعلِّمونَ / مُشفقين
- (٢) الحكيمُ / خُشوعاً
- (٣) الوالدانَ / و هما مُشتاقان
- (٤) أحدُ الجيرانِ / حَلِيماً

٩٩- عین «مُستغفرين» يكونُ حالاً:

- (١) أسألُ الله أن يجعلَ هؤلاء المُذنبينَ مُستغفرينَ!
- (٢) كنتُ أشاهدُ مُستغفرينَ يستغفرونَ ربَّهم مُلتَمِسِينَ!
- (٣) على كبارِ القومِ أن يُشجِّعوا شباباً مُستغفرينَ لِذُنوبِهِم!
- (٤) أيُّها النَّاسُ! أقيموا وُجوهكم لِلدِّينِ مرَّةً أُخرى مُستغفرينَ!

١٠٠- عین عبارة فيها نوعانِ من الحال:

- (١) شاهداً المُسافرينَ و هم يمنحونَ عاملاً في الموقفِ نقوداً!
- (٢) الطُّلابُ يجتهدونَ في أداءِ واجباتِهِم فرحينَ و يُساعدُهُم أبوهُم!
- (٣) قامَ ألفردُ بإنشاءِ المُختبراتِ و عملَ فيها على تطويرِ الموادِّ مجدداً!
- (٤) تأتي فاطمة فرحةً و هي راضيةٌ من نتائجِ إمتحاناتِ نهايةِ السَّنَةِ!

عربی زبان قرآن (۳) - نیمسال دوم

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

ثلاث قصص قصيرة

نظام الطبيعة

(درس ۳ + متن درس ۴)

صفحه‌های ۳۷ تا ۵۸

■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة من أو إلى العربية (۱۰۱ - ۱۰۵)

۱۰۱- ﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَ لَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ﴾:

(۱) کسانی که به خدا و فرستادگانش ایمان آوردند و میان هیچ‌یک از آنان فرق نیفکندند، خداوند مزدهایشان را به آنان خواهد

داد!

(۲) خداوند مزدهای کسانی را می‌دهد که به خدا و پیامبرانش ایمان آوردند و میان آنان تفرقه نینداختند!

(۳) کسانی که به خدا و پیامبرانش ایمان آوردند و میانشان فرق نمی‌گذارند، خداوند مزدهایشان را به ایشان خواهد داد!

(۴) کسانی که به خدا و پیغمبران او ایمان آوردند و جدایی نیفکنده‌اند، خداوند مزدشان را به آنها می‌دهد!

۱۰۲- « إن يلاحظ المزارع أن عدد أفرخ الطيور في مزرعته ينقص تدريجياً، يذهب إلى خبير الزراعة ليتخلص من ذلك

المشکل!»:»

(۱) اگر کشاورز ببیند که تعداد جوجه‌های پرندگان در مزرعش به تدریج کم می‌شود، نزد کارشناس کشاورزی می‌رود تا از آن

مشکل رهایی پیدا کند!

(۲) اگر کشاورز ملاحظه نماید که جوجه‌های پرندگان در مزرعه او به تدریج کمتر می‌شوند، به سوی کارشناس کشاورزی می‌رود

تا آن مشکل از بین برود!

(۳) هرگاه کشاورزی ملاحظه کند که تعداد جوجه‌های پرندگان مزرعش کم و کمتر می‌شود، نزد یک کارشناس کشاورزی

می‌رود تا از آن مشکل رهایی یابد!

(۴) چنانچه کشاورز ببیند که تعداد جوجه‌های پرندگان در مزرعه او به تدریج کم می‌شود، کارشناس کشاورزی نزد او می‌رود تا

وی را از آن مشکل رهایی دهد!

۱۰۳- « يا بُنَيَّ! ليس الواجب عليك إلا تصحيح الأخطاء الماضية بالمحاولة لا الإصرار على الأخطاء!»: ای پسرکم! ....

- (۱) وظیفه تو فقط درست کردن اشتباهات گذشته با تلاش است، نه پافشاری کردن بر اشتباهات!
- (۲) آنچه بر تو واجب است، فقط تلاش برای تصحیح اشتباهات قبلی است، نه اصرار بر آن اشتباهات!
- (۳) بر تو واجب نیست مگر تصحیح خطاهای گذشته‌ها به وسیله تلاش، نه پافشاری کردن بر اشتباهات!
- (۴) وظیفه تو چیزی جز درست کردن خطاهایت در گذشته با کوشش نیست، نه اصرار ورزیدن بر خطاها!

۱۰۴- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) إن لا تكتم سرَّ أخيك فإنك من أضعف النَّاسِ! اگر راز برادرت را نپوشانی، قطعاً تو از مردمان ضعیف هستی!
- (۲) لم ترَ أجودَ منَ زميلنا هذا بعدما جالسناه عدَّةَ أيَّامٍ!: بخشنده‌تر از این هم شاگردی‌مان ندیدیم، پس از اینکه چند روزی با او همنشینی کردیم!

- (۳) العالم الذي لا يعمل كشجرة لا ثمرَ لها!: دانشمندی که عمل نمی‌کند همچون درخت است که میوه‌ای ندارد!
- (۴) في الرِّبيعِ كان كلَّ مكانٍ قد ملئَ بأزهارٍ تجذب القلوب!: در بهار همه‌جا پُر از گل‌هایی می‌شد که دل‌ها را جذب می‌کرد!

۱۰۵- عَيْن الصَّحِيح: « آلودگی هوا که باعث باران‌های اسیدی می‌شود، تهدیدی برای نظام طبیعت به شمار می‌رود! »

- (۱) يُحسب تلوثُ الهواء سبباً للأمطار الحمضية و تهديداً لنظام الطَّبيعة!
- (۲) تلوثُ الهواء الذي يُسبب الأمطار الحمضية يُعدُّ مهدداً لنظام الطَّبيعة!
- (۳) الأمطار الحمضية التي تُسبب تلوثَ الهواء يُعدُّ تهديداً لنظام الطَّبيعة!
- (۴) تلوثُ الهواء الذي يُسبب الأمطار الحمضية يُعدُّ تهديداً لنظام الطَّبيعة!

۱۰۶- « لا ييأس من روح الله إلا القوم الكافرون »؛ عَيْن المعادل للمفهوم:

(۱) در ناامیدی بسی امید است	پایان شب سیه سپید است
(۲) فکر خود و رای خود در عالم رندی نیست	کفر است در این مذهب خودبینی و خودرایی
(۳) به کیش مردم بیداردل کفر است نومیدی	چراغ این‌جا امید بازگشتن از شرر دارد
(۴) کس به امید وفا ترک دل و دین مکناد	که چنانم من از این کرده پشیمان که مپرس

۱۰۷- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (۱) أَدْعُ الْمُخَاطَبِينَ بِكَلَامٍ جَمِيلٍ إِلَى الْعَمَلِ الصَّالِحِ، وَ لَا تُجَادِلُهُمْ أَبَدًا!
- (۲) إِنْ يَفْتَحِرْ أَحَدٌ أَمَامَكَ بِمَظْهَرِهِ وَ مَلَابِسِهِ، فَقُلْ لَهُ: تَكَلَّمْ حَتَّى أَرَاكَ!
- (۳) لَا تَكُنْ إِلَّا عَامِلًا بِمَا تَقُولُ حَتَّى تُغَيِّرَ سُلُوكَ الْآخَرِينَ السَّيِّئِ!
- (۴) إِنَّ مِنْ شَرِّ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ تَكَرَّهُ مُجَالَسَتَهُ لِفَحْشِهِ!

۱۰۸- عین « أولاد » يكون مُستثنى منه:

- (۱) لَمْ يَسْتَشِرْ أَوْلَادُنَا مَعْلَمِيهِمْ إِلَّا بَعْضَ الْأَحْيَانِ!
- (۲) لَا تُرَاقِبِ الْأُمَّ أَعْمَالَ أَوْلَادِنَا إِلَّا لِعَبْهِمُ الْكَثِيرِ!
- (۳) لَا يُشَاهِدُ أَوْلَادِنَا الْأَفْلَامَ التَّلْفِيزِيَّةَ إِلَّا مَا يَنْفَعُهُمْ!
- (۴) لَمْ يَتَعَلَّمْ أَوْلَادُنَا دَرَسَ الْيَوْمِ إِلَّا مَنْ كَانَ مُسْتَمْعَاً لَهُ!

۱۰۹- عین «إلا» تدلُّ على التأكيد:

- (۱) وَاجْهِنَا مَشَاكِلَ مُخْتَلِفَةً لَنْ تَحَلَّ إِلَّا بِالتَّوَكُّلِ عَلَى اللَّهِ!
- (۲) لَمْ يُحَاوِلْ أَحَدٌ لِإِنْفَادِ الْمُجْتَمَعَاتِ الْبَشَرِيَّةِ إِلَّا الْأَنْبِيَاءَ!
- (۳) لَا يَسْتَطِيعُ النَّاسُ التَّقَدُّمَ فِي أُمُورِ الْحَيَاةِ إِلَّا الْمُجِدِّينَ!
- (۴) أَدَّى زُمَلَاتِي الْمُجْتَهِدُونَ جَمِيعَ الْوَاجِبَاتِ الدَّرَاسِيَّةِ إِلَّا دَرَسِينَ إِثْنَيْنِ!

۱۱۰- عین أسلوب الاستثناء خطأ:

- (۱) لَا نَقُولُ كَلَامًا إِلَّا مَا يُوَيْدُهُ الْآخَرُونَ!
- (۲) لَمْ نُشَارِكْ فِي الْحَفْلَةِ الْعَلْمِيَّةِ إِلَّا الدَّوَّابِينَ مِنَّا!
- (۳) إِنِّي لَنْ أَزُورَ الصَّدِيقَ غَدًا إِلَّا مُحْسِنًا!
- (۴) تَقَاعَدَ أَكْثَرَ زُمَلَاتِي فِي السَّنَةِ الْمَاضِيَةِ إِلَّا وَاحِدًا مِنْهُمْ!

دوره مباحث نیمسال اول

صفحه‌های ۱ تا ۹۱

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی (تاریخ ۳، نیمسال اول و دوم): ۱۰ دقیقه

تاریخ (۳) - نیمسال اول

۱۱۱- چه عاملی در دوران پادشاهی فتحعلی‌شاه قاجار توجه زمامداران و نخبگان ایرانی را به دنیای غرب جلب کرد؟

- (۱) ترجمه آثار اروپایی
- (۲) اعزام دانشجویان به خارج
- (۳) تأسیس دارالفنون و دارالطباعه
- (۴) جنگ‌های ایران و روسیه

۱۱۲- به کدام دلیل سازمان اداری و دیوانی ایران در دوره افشاریه و زندیه، فاقد اعتبار و قوت سابق بود؟

- (۱) درگیری بین اهل قلم (دیوان‌سالاران) و اهل شمشیر (نظامیان)
- (۲) استفاده از عناصر بیگانه و ناآشنایی به امور دیوانی
- (۳) حاکمیت عناصر ایلی و غلبه تفکر نظامی‌گری
- (۴) خودکامگی و استبداد شخص شاه در حکومت

۱۱۳- همه رخدادهای زیر در وقوع انقلاب کبیر فرانسه نقش داشته‌اند؛ به‌جز:

- (۱) ورشکستگی اقتصادی در نتیجه صرف مبالغ هنگفت در قاره تازه کشف‌شده آمریکا
- (۲) نظام طبقاتی حاکم و تحمیل فشار مالیاتی سنگین بر همه اقشار جامعه
- (۳) تحولات فکری جامعه و ظهور فلاسفه و روشنفکران هادی انقلاب
- (۴) غفلت لویی شانزدهم از احوال مردم و تجملات و ولخرجی‌های درباریان

۱۱۴- چرا شاهان قاجار قادر به اعمال کامل قدرت استبدادی خود نبودند؟

- (۱) نفوذ سیاسی و اقتصادی دولت‌های روسیه و انگلستان - محدودیت‌های قانون اساسی مشروطه - نفوذ اجتماعی و دینی روحانیت
- (۲) نفوذ و قدرت سیاسی صدراعظم - دخالت زنان حرمسرا در اداره امور حکومت - قدرت سیاسی و نظامی ایلات
- (۳) قدرت سیاسی و نظامی ایلات - نفوذ اجتماعی و دینی روحانیت - فقدان نظام اداری کارآمد و ارتش ثابت و حرفه‌ای
- (۴) فقدان نظام اداری کارآمد و ارتش ثابت و حرفه‌ای - خودمختاری والیان و حاکمان ایالات و ولایات - دخالت دولت‌های استعماری در امور داخلی

۱۱۵- کدام یک از گزینه‌های زیر در مورد اهداف استعماری انگلستان در دوره قاجار نادرست است؟

- (۱) سلطه استعماری انگلستان بر هندوستان در سده ۱۸ م. موجب توجه بیشتر انگلیسی‌ها به ایران شد.
- (۲) انگلستان با حضور در خلیج فارس و تسلط بر برخی از جزایر ایرانی، زمینه را برای گسترش نفوذ و دخالت سیاسی، نظامی و اقتصادی خود در این منطقه راهبردی فراهم آورد.
- (۳) دولت انگلستان در رقابت با روس‌ها، امتیازات اقتصادی مهمی را همچون رویتر و بانک شاهنشاهی از ایران گرفت.
- (۴) دولت انگلیس در اواخر دوره قاجار، کوشید با اعزام سفیران کارکشته به ایران نفوذ سیاسی و اقتصادی خود را گسترش دهد.

۱۱۶- کدام گزینه جاهای خالی را در متن زیر به درستی تکمیل می‌کند؟

«... جنگ‌های ناپلئون، صنایع دستی تولید داخل ...»

- (۱) همزمان با - رونق فراوانی یافتند و این روند پس از آرام‌شدن شرایط اروپا نیز تداوم داشت.
- (۲) با پایان یافتن - برخلاف قبل، رونق فراوانی یافتند و راه را برای ورود محصولات اروپایی بستند.
- (۳) همزمان با - در وضعیت مطلوبی قرار گرفتند اما این روند پس از آرام‌شدن شرایط اروپا تغییر پیدا کرد.
- (۴) با پایان یافتن - همانند گذشته، وضعیت مطلوب خود را حفظ کردند اما با نزدیک‌شدن به پایان دوران قاجار این روند رو به انحطاط رفت.

۱۱۷- «خانهٔ بروجردی‌ها» در کاشان از آثار به‌جامانده از دوران قاجار، مصداقی برای کدامیک از یافته‌های زیر است؟

- (۱) سنت معماری ایرانی پس از تضعیف در دوران سلجوقی، تیموری و صفویان، در دورهٔ قاجار جانی دوباره گرفت.
- (۲) بناهای کارت‌پستالی به تقلید از بناهای اروپایی و با فاصله گرفتن از معماری سنتی ایرانی در دوران قاجار بنا شدند.
- (۳) سنت معماری در دوران قاجار با تکیه بر سنن ایرانی - اسلامی و به دور از تقلید بنا نهاده شد.
- (۴) در دورهٔ قاجار، بناهایی تحت نفوذ معماری اروپایی اما در ترکیب با اصول و قواعد مربوط به سنت ایرانی بنا شدند.

۱۱۸- چرا در ماجرای مشروطه، روسیه موضعی متقابل با انگلستان داشت و با این نهضت به مخالفت برخاست؟

- (۱) محافظت از مرزهای خود و سایر مستعمراتش در منطقه
- (۲) جلوگیری از اجرای قراردادهای منعقدشده تحت تأثیر پیروزی مشروطه‌خواهان
- (۳) حمایت از مظفردالدین‌شاه به‌عنوان طرفدار روسیه
- (۴) جلوگیری از نفوذ بیشتر انگلستان در ایران

۱۱۹- دو جریان فکری سدهٔ ۱۹ م. که زمینه‌ساز شکل‌گیری کشورها و دولت‌های ملی جدید در جوامع اروپایی شد، کدام بود؟

- (۱) سوسیالیستی و ناسیونالیستی
- (۲) دینداری و استقلال‌طلبی
- (۳) ملی‌گرایی و آزادی‌خواهی
- (۴) جمهوری‌خواهی و سلطنت‌طلبی

۱۲۰- در جریان جنگ جهانی اول شماری از ملیون با مهاجرت به کدام شهر توانستند دولت موقت ملی را در آن‌جا، تأسیس کنند؟

- (۱) قم
- (۲) تبریز
- (۳) کرمانشاه
- (۴) اهواز

درس‌های هفتم تا دهم
صفحه‌های ۹۲ تا ۱۴۱

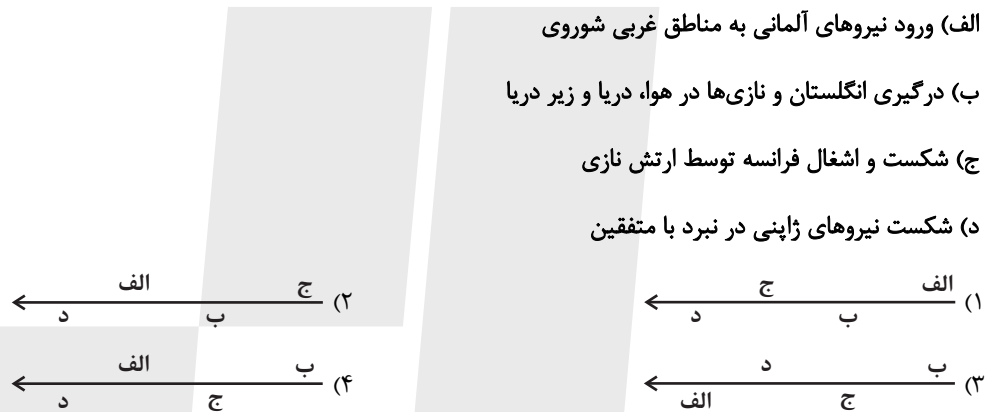
پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

تاریخ (۳) - نیم‌سال دوم

۱۲۱- پس از کودتای سیاه، مهره سیاسی این کودتا به چه اقدامی دست زد؟

- (۱) در مقام وزیر جنگ روزبه‌روز بر قدرت و نفوذ خود افزود.
- (۲) با دسیسه‌چینی و حمایت انگلستان موقعیت سیاسی خود را تثبیت کرد.
- (۳) به فاصله کوتاهی از مقام نخست‌وزیری استعفا کرد و به اروپا رفت.
- (۴) در غیاب شاه اوضاع و شرایط داخلی را برای رسیدن به سلطنت آماده کرد.

۱۲۲- کدام گزینه ترتیب رویدادهای منتهی به جنگ جهانی دوم و بعد از آن را به‌درستی نمایش می‌دهد؟

۱۲۳- در فاصله دو جنگ جهانی، آلمان با انجام کدام یک از اقدامات زیر، برنامه‌های توسعه‌طلبانه سرحدی و سرزمینی خود را پیش برد؟

- (۱) استفاده از وسایل ارتباط جمعی و شگردهای تبلیغاتی
- (۲) اجرای برنامه‌های مختلف اقتصادی و تولید کالاهای سرمایه‌ای
- (۳) لغو قرارداد ورسای و راه‌اندازی کارخانه‌ها
- (۴) بستن پیمان‌های دو یا چندجانبه با برخی کشورها

۱۲۴- کدام مورد درباره تقدم و تأخر رویدادهای زیر - مربوط به جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران - درست است؟

- (الف) انگلستان به تهدید نظامی ایران پرداخت.
- (ب) انگلستان خرید نفت ایران را تحریم کرد.
- (ج) دیوان بین‌المللی لاهه، رأی خود به سود ایران را صادر کرد.
- (د) دولت ایران، روابط سیاسی خود را با لندن قطع کرد.
- (۱) «د» متأخرترین رویداد نسبت به سایر رویدادها است.
- (۲) «ج» متأخرین رویداد نسبت به سایر رویدادها است.
- (۳) «ب» پس از «د» روی داد.
- (۴) «الف» پس از «ج» و «د» روی داد.

۱۲۵- وظیفه شورای انقلاب که در زمستان ۱۳۵۷ تشکیل شد، در کدام مورد درست بیان شده است؟

- (۱) تشکیل یک دولت موقت انقلابی
- (۲) فراهم کردن زمینه انتقال قدرت
- (۳) حفظ اتحاد و انسجام نیروهای انقلاب
- (۴) تقویت جبهه انقلاب در برابر دولت بختیار

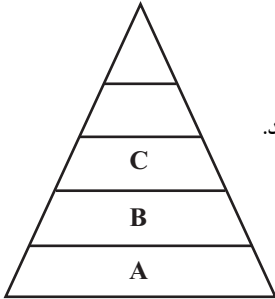
جغرافیا (۳) - نیم سال اول

پاسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی (جغرافیای ۳، نیم سال اول و دوم): ۱۰ دقیقه

دوره مباحث نیم سال اول
صفحه‌های ۱ تا ۵۸

۱۲۶- شکل زیر، نمونه‌ای از سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها در کشوری فرضی است. پرجمعیت‌ترین شهر این کشور در رأس هرم قرار گرفته است؛ مهاجرت ساکنان از شهر C به A با کدام‌یک از مطالب عنوان‌شده، می‌تواند متناسب باشد؟

(۱) شهر، گاهی مانند آهن‌ریا عمل می‌کند و جمعیت زیادی را به خود جذب می‌نماید.

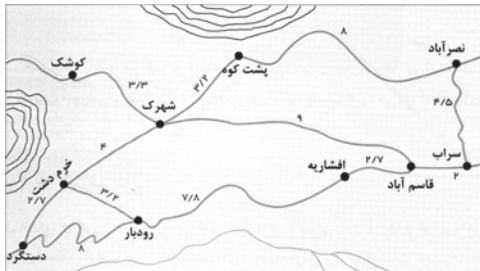
(۲) مدرنیزاسیون روندی اقتصادی - اجتماعی است که طی آن شیوه‌های زندگی، ارزش‌ها و مظاهر شهری رواج می‌یابد.

(۳) فقر، زمین کم و بازده کم محصول انگیزه‌هایی قوی برای چنین مهاجرتی به حساب می‌آیند.

(۴) این پدیده با روند غالب در تغییرات پراکندگی جمعیت در قرن بیستم و بیست و یکم، همسو نیست.

۱۲۷- عبارت زیر با کدام مفهوم مطابقت دارد؟

«در شکل زیر یک مرکز بهداشتی - درمانی در روستای شهرک احداث شده است که حداقل در هر ماه از سکونتگاه‌های اطراف ۱۲۴ نفر مراجعه‌کننده دارد.»

دارد.

(۱) عملکرد سکونتگاه

(۲) رتبه‌بندی شهرها و روستاها

(۳) آستانه نفوذ

(۴) سلسله‌مراتب سکونتگاه

۱۲۸- عبارت‌های زیر به ترتیب، با کدام مفهوم مطابقت دارند؟

الف) این شهرها نقش مهمی در اقتصاد و تجارت جهانی دارند.

ب) این شهر ممکن است پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد.

ج) در نتیجه گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی پدید آمده‌اند.

(۱) جهان‌شهر - منطقه مادرشهری - مگالاپلیس

(۲) متروپل - مادرشهر - جهان‌شهر

(۳) متروپل - مادرشهر - کلان‌شهر

(۴) جهان‌شهر - متروپل - ابرشهر

۱۲۹- وجه تشابه در دو مشاهده زیر، در کدام گزینه به درستی تدوین شده است؟

الف) در روستای جلالده رودبار دفتر خدمات رایانه‌ای برای ساکنان تأسیس شده است.

ب) روستای سرولات چابکسر به واسطه رستوران‌های محلی، گردشگران زیادی را به خود جذب کرده است.

(۱) از دیرباز شهر و روستا با یکدیگر وابستگی و روابط متقابلی داشته‌اند؛ این روابط در موارد مختلف ظهور و بروز متفاوتی داشته است.

(۲) تغییرات کالبدی و عملکردی روستاها به تدریج منجر به ایجاد نقش‌های جدید به‌طور مستقل یا در کنار زراعت شده است.

(۳) با گذر زمان، بسیاری از روستاهای پرجمعیت با امکانات بیشتر تبدیل به شهر شده‌اند و در مقابل، برخی خالی از سکنه مانده‌اند.

(۴) برنامه توسعه روستایی با هدف بهبود زندگی اقتصادی و اجتماعی روستائیان طراحی می‌شود که طی آن، تحقق روستای پایدار دنبال می‌شود.

۱۳۰- در کدام‌یک از گزینه‌های زیر، علت افزایش مشکلات مناطق شهری، به درستی بیان شده است؟

الف) رعایت نشدن عدالت اجتماعی در توزیع درآمدها

ب) افزایش شهرنشینی، رشد و توسعه شهرها و تمرکز جمعیت در آنها

ج) بی‌توجهی به مناطق روستایی و خالی شدن این مناطق از سکنه

د) افزایش طبیعی جمعیت شهری از یک سو و افزایش در اثر مهاجرت

(۴) «ب» - «د»

(۳) «ب» - «ج»

(۲) «الف» - «د»

(۱) «الف» - «ج»

۱۳۱- مطالعه کاربری زمین کمک می‌کند تا مدیران شهری ...

- (۱) عوامل جاذبه و دافعه مهاجرت را بهتر بشناسند و برنامه‌ریزی کنند.
- (۲) به طور متعادل و متناسب، فضاهای شهری را تخصیص دهند.
- (۳) برای سه رکن اساسی شهر پایدار به‌طور متوازن برنامه‌ریزی کنند.
- (۴) بنا به نیاز به توسعه اراضی شهری اقدام نمایند.

۱۳۲- کدام یک از اقدامات زیر در جهت توسعه اقتصادی روستاها، نقش چاقویی دولبه را داشته و گاهی منجر به کاهش سطح اشتغال روستاییان شده است؟

- (۱) توسعه خدمات گردشگری و فراغتی
- (۲) گسترش صنایع کوچک روستایی
- (۳) گسترش انقلاب سبز در زراعت
- (۴) تشکیل تعاونی‌های تولیدی روستایی

۱۳۳- موارد زیر همگی از اهداف «طرح‌های هادی روستایی» هستند؛ به جز ...

- (۱) تدوین راهکارها برای بهبود وضعیت اجتماعی و اقتصادی روستاها
- (۲) شناسایی کاربری‌های مختلف اراضی در روستاها
- (۳) هماهنگی طرح‌های عمرانی و سازماندهی خدمات در روستاها
- (۴) تهیه نقشه‌های جامع از وضعیت موجود روستاها

۱۳۴- موارد «الف» و «ب» به ترتیب با کدام یک از «ویژگی‌های عمده برنامه آمایش سرزمین» مطابقت دارند؟

- الف) نواحی شرقی و مرکزی کشور از نظر ذخایر و مواد اولیه غنی هستند.
- ب) حفظ و جذب جمعیت در روستاها و مناطق مرزی و کم‌تراکم و ایجاد مراکز جدید جمعیتی، باید مورد توجه برنامه‌ریزان قرار گیرد.
- (۱) توجه به عدالت در توسعه - توزیع متوازن جمعیت
  - (۲) توجه به عدالت در توسعه - توجه به آمایش دفاعی
  - (۳) توجه به ظرفیت‌ها و توانمندی‌های همه مناطق و استان‌های کشور - توزیع متوازن جمعیت
  - (۴) توجه به ظرفیت‌ها و توانمندی‌های همه مناطق و استان‌های کشور - توجه به آمایش دفاعی

۱۳۵- با توجه به انواع شیوه‌های حمل‌ونقل مطرح شده، کدام مورد به موضوع درستی اشاره دارد؟

- الف) حمل‌ونقل جاده‌ای   ب) حمل‌ونقل ریلی   ج) حمل‌ونقل آبی   د) حمل‌ونقل هوایی
- (۱) حمل‌ونقل نوع «الف» از مهم‌ترین شیوه‌های حمل کالا و مسافر در جهان است.
  - (۲) حمل‌ونقل نوع «ب» برای مسافت‌های دور مناسب است.
  - (۳) حمل‌ونقل نوع «ج» همانند حمل‌ونقل نوع «د» پوشش گسترده‌ای در جهان دارد.
  - (۴) در حمل‌ونقل نوع «ج» در مقایسه با حمل و نقل نوع «ب» هزینه احداث بنادر، تجهیزات و اسکله‌ها بسیار زیاد است.

جغرافیا (۳) - نیم سال دوم

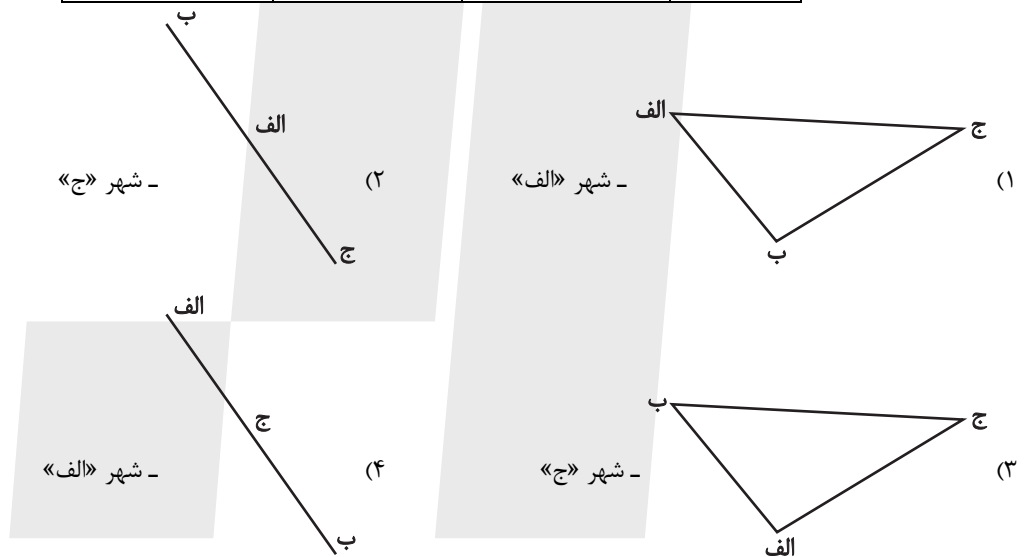
پاسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش آموزان اختیاری است.

درس چهارم: مدیریت
حمل و نقل
فنون و مهارت‌های
جغرافیایی (۲)
درس پنجم: ویژگی‌ها و انواع
مخاطرات طبیعی
صفحه‌های ۵۹ تا ۹۹

۱۳۶- ماتریس طول مسیرها برای شبکه‌ای فرضی از شهرها در زیر آمده است؛ کدام گزینه می‌تواند نمایی از

گره‌ها و مسیرهای شبکه‌ی مربوطه باشد؟ همچنین کدام شهر بدترین دسترسی را در این شبکه دارد؟

	الف	ب	ج
الف	۰	۱۰۰	۱۲۵
ب	۱۰۰	۰	۱۶۵
ج	۱۲۵	۱۶۵	۰

۱۳۷- کدام گزینه، به ترتیب درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را در رابطه با مدیریت و برنامه‌ریزی حمل‌ونقل مشخص می‌کند؟

«هر چه حجم محموله بیشتر باشد، هزینه حمل آن پایین‌تر است - سرعت بیشتر و زمان کمتر در جابه‌جایی و انتقال مسافران و کالاها در همه

شیوه‌های حمل‌ونقل اهمیت دارد. - زمان و هزینه شیوه‌های مختلف حمل‌ونقل رابطه عکس دارند.»

(۱) ص - غ - ص (۲) غ - غ - ص (۳) ص - ص - غ (۴) غ - ص - غ

۱۳۸- براساس متن زیر همه موارد درست است؛ به‌جز:

«ساعت هر یک از کشورها براساس زمان‌بندی گرینویچ مشخص شده است.»

(۱) اوقات شرعی شهرهای مختلف ایران بر مبنای ساعت رسمی تعیین می‌شود و بنابراین زمان هر اذان متفاوت است.

(۲) در این ساعت توافق شده است که همه نصف‌النهارهایی که داخل یک قاچ قرار دارند، ساعت یکسانی داشته باشند.

(۳) در کشور ما از ساعت رسمی برای هماهنگی برنامه حرکت وسایل حمل و نقل و فعالیت‌های اقتصادی استفاده می‌شود.

(۴) قاچ‌هایی که در سمت شرق نصف‌النهار مبدأ قرار گرفته‌اند، براساس فواصل خود از ساعت رسمی جلوتر هستند.

۱۳۹- شرایط استعداد بیشتر وقوع سیل در کدام تصویر، به درستی نمایش داده شده است؟

۱۴۰- کدام عوامل در ایجاد زمین لغزش مؤثرند؟

الف) بارش شدید در مدت کوتاه

ب) اشباع مواد رسوبی سطح دامنه‌ها

ج) دامنه‌های کم‌شیب با حجم زیاد رسوبات فرسایش‌یافته

د) مناطق مرطوب پوشیده از درختان و گیاهان متراکم

ه) انباشته شدن خاکسترهای آتشفشانی با ضخامت زیاد

(۲) «ب»، «ج»، «د»

(۱) «الف»، «ج»، «ه»

(۴) «ب»، «د»، «ه»

(۳) «الف»، «ب»، «د»

فلسفه دوازدهم - نیم سال اول

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

دورهٔ مباحث نیم‌سال اول
صفحه‌های ۵۱ تا ۱

۱۴۱- کدام عبارت بیانگر دلیل مغایرت مفهوم وجود با ماهیت است؟

- (۱) وجود جزء ذات ماهیت است و حمل وجود بر ماهیت بی‌نیاز از استدلال است.
- (۲) چیزهایی وجود دارند که دارای ماهیت نیستند.
- (۳) ماهیت را تصور می‌کنیم، اما از هستی آن ناآگاهیم.
- (۴) چستی‌های فراوانی در ذهن داریم که نمی‌توانند در خارج وجود پیدا کنند.

۱۴۲- استدلال این‌سینا برای مغایرت وجود و ماهیت به کدام تمثیل شبیه‌تر است؟

- (۱) ما می‌توانیم کتاب‌هایی را تصور کنیم که هنوز نوشته نشده‌اند، ولی نمی‌توانیم کتابی را تصور کنیم که نه نوشته دارد و نه تصویر.
- (۲) این ماشین برای حمل مواد یخچالی ساخته شده و آن ماشین برای حمل مواد غیریخچالی. پس باید محفظهٔ بارشان متفاوت باشد.
- (۳) اگر قاتل این دو فقره قتل یک نفر بوده باشد، باید اثر انگشت به‌جا مانده در مکان جرم نیز یکی می‌بود؛ پس قاتل متفاوت بوده است.
- (۴) یک قطعهٔ فلزی هم رسانا است و هم جامد، ولی این بدان معنا نیست که رسانایی همان جامد بودن است، زیرا جامد غیررسانا هم داریم.

۱۴۳- در کدام گزینه گزاره‌هایی مطرح شده که از نظر نسبت‌های سه‌گانه در قضایا به‌ترتیب مشابه گزاره‌های زیر هستند؟

«رانندگی بدون گواهینامه مجاز نیست.» - «سیب‌زمینی، کشاورز را تماشا می‌کند.»

- (۱) به‌طور معمول دولت حق نقض قانون اساسی را ندارد. - قوانین مدنی نیاز به قانون‌گذار ندارند.
- (۲) مربع چهارضلعی موجود است. - مجموع زوایای داخلی مربع 360° درجه نیست.
- (۳) هویج یک موجود زنده است. - هویج عایق الکتریسیته است.
- (۴) این فیل پرواز نمی‌کند. - آن فیل تخم می‌گذارد.

۱۴۴- رابطهٔ میان موضوع و محمول چند نوع است و از همان حیث، کدام گزاره متفاوت است؟

- (۱) دو نوع - انسان موجود است.
- (۲) سه نوع - انسان معدوم است.
- (۳) سه نوع - موجود معدوم نیست.
- (۴) دو نوع - ممکن موجود است.

۱۴۵- کدام عبارت درست است؟

- (۱) معلول نسبت به وجود و عدم حالت تساوی دارد.
- (۲) با آمدن علت، دیگر معلول ذاتاً ممکن‌الوجود است.
- (۳) علت، ذات معلول را مساوی وجود قرار می‌دهد.
- (۴) معلول با قطع نظر از علت، امکان ذاتی دارد.

۱۴۶- دیدگاه دیوید هیوم در مورد چگونگی درک رابطه علیت، در کدام گزینه به درستی آمده است؟

(۱) از نظر دیوید هیوم علیت یک امر غیر تجربی، غیر واقعی و غیر ذهنی می باشد.

(۲) از نظر هیوم هرگونه تلاش برای درک رابطه علیت بیهوده است.

(۳) هیوم توالی را یک حالت روانی ناشی از تداعی می داند.

(۴) هیوم تکرار مشاهده را متبوع ایجاد عادت روانی درک علیت می داند.

۱۴۷- دیدگاه فیلسوفان مسلمان درباره منشأ درک و پذیرش رابطه علیت، عمدتاً در پی پاسخ به کدام پرسش اصلی است؟

(۱) آیا اصل علیت تنها با ابزار عقل قابل شناخت است یا مستلزم کمک گرفتن از دیگر ابزارهای شناخت نیز هست؟

(۲) درک اصل بدیهی امتناع اجتماع نقیضین، چگونه می تواند منجر به درک امتناع پیدایش خودبه خودی اشیا شود؟

(۳) پیرامون شناخت اصل علیت، تفاوتها و شباهتهای دیدگاه فیلسوفان مسلمان با دیگر فیلسوفان کدام موارد است؟

(۴) جایگاه درک اصل علیت، در ساختار شناختی انسان از نظر تقدم و تأخر شناختی و نیز ابزارهای شناخت کدام است؟

۱۴۸- آنچه که به اصل «سنخیت علت و معلول» تعبیر می شود.....

(۱) در هر رابطه وجودی مشاهده می شود.

(۲) نشان می دهد بین موجودات پیوستگی هست.

(۳) علت همه حوادث را یک علت واحد معرفی می کند.

(۴) جدای از علیت به جریانات عالم هستی تعلق می گیرد.

۱۴۹- کدام یک از فرضهای زیر با اصل علیت و فروع آن مغایرت ندارد؟

(۱) علت حاضر شده، ولی معلول تحقق نیافته است.

(۲) معلول تحقق نیافته، پس حتماً یکی از علت های ناقصه آن حاضر نبوده است.

(۳) علت تامه یک چیز می تواند بخشی از علت چیز دیگر باشد.

(۴) پدیده ای به وجود آمده، اما بدون وجود علت.

۱۵۰- اگر «الف» علت «ب» باشد، در صورت موجود بودن «الف» و معدوم بودن «ب» کدام گزینه مختل شده است؟

(۲) تنظیم امور زندگی

(۱) ارتباط و پیوستگی در جهان

(۴) وجود نظم میان پدیده ها

(۳) تخلف پذیری و حتمیت در نظام هستی

۱۵۱- تفاوت دو عبارت «واقعه پیش‌بینی‌نشده» و «واقعه از پیش تعیین‌نشده» به ترتیب ما را متوجه تفاوت کدامیک از معانی اتفاق می‌کند؟

(۱) معنای اول و سوم

(۲) معنای سوم و اول

(۳) معنای چهارم و سوم

(۴) معنای دوم و سوم

۱۵۲- دیدگاه آن دسته از فیلسوفان که ... ، مورد نقد قرار می‌گیرد و غایت در عالم خارج ... از پیدایش جهان است.

(۱) در عین انکار خداوند، می‌خواهند برای جهان و انسان هدف و غایت تعیین کنند - مؤخر

(۲) در عین انکار خداوند، می‌خواهند برای جهان و انسان هدف و غایت تعیین کنند - مقدم

(۳) به خداوند و علت نخستین برای جهان معتقد نیستند و غایت‌مندی زنجیره حوادث را انکار می‌کنند - مؤخر

(۴) به خداوند و علت نخستین برای جهان معتقد نیستند و غایت‌مندی زنجیره حوادث را انکار می‌کنند - مقدم

۱۵۳- کدامیک بیان دقیق‌تری در مورد توصیف افلاطون از «مثال خیر» است؟

(۱) جایگاهی دارد که هیچ موجود دیگری نمی‌تواند به آن برسد.

(۲) وجودی محسوس که نظم جهان سرچشمه از او دارد.

(۳) نه می‌زاید و نه از بین می‌رود و نه خیر دیگری را درون خود راه می‌دهد.

(۴) خالقی که فقط با تفکر و تعقل می‌توان به آن دست یافت.

۱۵۴- کدامیک درباره خدانشناسی در دوره جدید اروپا به‌درستی بیان شده است؟

(۱) پیدایش دو جریان عقل‌گرا و تجربه‌گرا در فلسفه ریشه در خدانشناسی آن‌ها دارد.

(۲) دکارت در مقدمه اول برهان خود یک وجود نامتناهی را فرض می‌گیرد.

(۳) از نظر دیوید هیوم عقل ادراکی مستقل از حس و تجربه ندارد.

(۴) کانت وجود خدا را با کمک نفس مجرد از ماده اثبات می‌کند.

۱۵۵- با مقایسه فیلسوفان عقل‌گرا و تجربه‌گرا در خصوص اثبات خدا می‌توان گفت: .....

(۱) هیچ‌یک از فیلسوفان تجربه‌گرا برهان نظم را معتبر نمی‌دانستند.

(۲) برخی از فیلسوفان تجربه‌گرا از برهان نظم در اثبات وجود خدا استفاده می‌کردند.

(۳) پایه تمامی استدلال‌های ارائه‌شده از جانب فلاسفه اروپایی قواعد عقلی و فلسفی است.

(۴) برخی فیلسوفان عقل‌گرا دلایل وجود خدا را تجربه‌درونی می‌دانند.

۱۵۶- مطابق دیدگاه ویلیام جیمز، کدام گزاره صحیح است؟

- (۱) زندگی متعالی را معلول حس حضور خدا می‌داند.
 (۲) توصیف زیبا و عاشقانه از خدا را علت باور به او می‌داند.
 (۳) انتقال به تعالی و معنویت را معلول باور به خدا می‌داند.
 (۴) استدلال عقلی برای وجود خدا را ناشی از تجربه درونی می‌داند.

۱۵۷- کدام یک از گزینه‌های زیر در برهان فارابی مبنی بر اثبات خدا، حضور ندارد؟

- (۱) علتی که معلول نیست
 (۲) آغاز نداشتن سلسله علت‌ها
 (۳) تقدم علت بر معلول
 (۴) محال بودن تسلسل علل نامتناهی

۱۵۸- کدام مورد درباره استدلال ابن‌سینا بر وجود خداوند به درستی بیان شده است؟

- (۱) موجوداتی که در جهان خارج هستند، می‌توانند باشند یا نباشند.
 (۲) وجود از واجب‌الوجود بالغیر قابل انفکاک نیست.
 (۳) اشیای این جهان حتی اگر نامحدود باشند، برای موجود شدن به واجب‌الوجود بالذات نیازمندند.
 (۴) ماهیات دو قسم هستند: واجب‌الوجود بالذات و واجب‌الوجود بالغیر.

۱۵۹- در کدام گزینه، برهان اثبات وجود خدا مربوط به فیلسوف نامبرده است؟

- (۱) هر چیزی که وجودش از خودش نباشد، علتی مقدم بر خود دارد که به او وجود می‌دهد. - ابن‌سینا
 (۲) موجودات این جهان به واجب‌الوجودی بالذات وابسته‌اند که آن‌ها را از حالت امکانی خارج کرده و پدید آورده است. - فارابی
 (۳) موجودات این جهان وابسته به وجودی بی‌نیاز و مستقل هستند. - ملاصدرا
 (۴) هر یک از ممکنات به واسطه حقیقت خود همیشه مشتاق کمالات و خیرات هستند. - سهروردی

۱۶۰- کدام مورد درباره دیدگاه فیلسوفان مسلمان در باب معناداری حیات درست است؟

- (۱) تابع وضعیت باورهای انسان است، ولی فقط باورهای قابل اثبات برای دیگران می‌تواند واقعاً مؤثر باشد، نه باورهای شخصی.
 (۲) امری صرفاً ناشی از وضعیت باورهای انسان نیست، بلکه مستلزم تأثیرگذاری عاملی واقعی و غیرذهنی در زندگی انسان است.
 (۳) آنچه برای این امر کافی است، پذیرش وجود واجب‌الوجود بالذات از یک راه استدلالی معتبر و داشتن ارتباط معنوی با اوست.
 (۴) داشتن یک برهان عقلی اثبات وجود خدا که بر اساس موازین دقیق تألیف شده باشد، برای رسیدن به چنین حیاتی الزامی است.

فلسفه دوازدهم - نیم سال دوم

پاسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش آموزان اختیاری است.

درس‌های هفتم تا نهم +
درس دهم: دوره میانی
صفحه‌های ۵۲ تا ۸۶

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

۱۶۱- کدام گزینه در مورد «مصدق وجودی عقل» نادرست است؟

- (۱) علم این قبیل موجودات از طریق استدلال و تعریف نیست.
- (۲) منظور از مصداق وجودی عقل، همان موجودات مجرد از جسم هستند.
- (۳) اثبات وجود این موجودات، صرفاً با دلیل و برهان ممکن است.
- (۴) روح هر انسانی می‌تواند مانند عقول، همه حقایق را شهود کند.

۱۶۲- کدام گزینه درباره نسبت بین مفهوم «لوگوس» نزد هراکلیتوس و مفهوم «تطق» در نظر ارسطو صحیح است؟

- (۱) هر دوی این مفاهیم ناظر به عقل به‌عنوان حقیقتی متعالی هستند و از این حیث اشتراک دارند.
- (۲) مفهوم مورد استفاده ارسطو را می‌توان با قدری مسامحه، ظهوری از لوگوس هراکلیتوس دانست.
- (۳) هریک از این دو مفهوم ناظر به یک جنبه متفاوت از عقل هستند و بنابراین اشتراک مفهومی ندارند.
- (۴) جهان و اشیا ظهور چیزی هستند که ارسطو ذاتی انسان می‌داند و لوگوس ناظر به قوه تفکر فردی است.

۱۶۳- کدام گزینه در مورد سرگذشت عقل در دوره اول حاکمیت مسیحیت در اروپا صحیح است؟

- (۱) در انتهای این دوره تاریخی عقل تنها معیار درستی و نادرستی افکار و عقاید در اروپا تلقی می‌شد.
- (۲) بزرگان کلیسا هرگونه چون و چرای عقلی را باعث تضعیف ایمان به‌شمار می‌آوردند.
- (۳) در سه قرن منتهی به رنسانس، اروپاییان با خواندن آثار ابن‌سینا دست به تضعیف پایه‌های ایمان مسیحی زدند.
- (۴) مطابقت مبانی دین مسیحیت با اصول عقلانی و فلسفی منجر به گسترش عقل‌گرایی در اروپا شد و عقل جای دین را گرفت.

۱۶۴- کدام گزینه عبارتی درست را درباره جایگاه عقل در جهان اسلام بیان می‌کند؟

- (۱) حرکت جمعی مسلمانان به‌سمت علم و دانش در حوزه‌های مختلف سبب شد عقل در فرهنگ عمومی مسلمانان جایگاهی ویژه به‌دست آورد.
- (۲) در دوران تمدن اسلامی، اغلب مخالفت‌های صریح با عقل شکل می‌گرفت که به‌شدت مورد نقد واقع می‌شد.
- (۳) یکی از گونه‌های مخالفت با عقل، محدود ساختن دایره کارآمدی عقل در عین نفی آن بود.
- (۴) گروهی از مخالفان با عقل، فلسفه و منطق را علومی بیگانه می‌دانستند.

۱۶۵- کدام یک از مصادیق زیر می‌تواند مصداق عقل بالفعل باشد؟

- (۱) پروفسور و مدرس زیست‌شناسی
 (۲) درک تناقض همزمانی وجود و عدم در یک شیء
 (۳) درک دانشجوی کارآموز دفتر وکالت
 (۴) نوزاد تازه‌متولدشده خانواده

۱۶۶- کدام گزینه نظر فیلسوفان مسلمان درباره عقل را به‌عنوان دستگاه تفکر به‌درستی نشان می‌دهد؟

- (۱) از نظر ابن‌سینا پذیرش سخنان کاذب و نادرست، خروج از حقیقت انسانی را به‌دنبال دارد.
 (۲) نوزادی که تازه‌متولدشده در مرحله عقل بالملکه قرار دارد که صرفاً استعداد درک معقولات را داراست.
 (۳) درک بدیهیات مقدم بر مرحله عقل بالفعل انجام می‌شود و انسان در این مرحله از آن‌ها بی‌نیاز نیست.
 (۴) مقصود از عبارت «ما فرزندان دلیل هستیم» این است که هر سخن درستی مبتنی بر استدلال است.

۱۶۷- عبارت موجود در کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) حیات علمی در جامعه اسلامی اعم از علوم تجربی بود.
 (۲) حیات عقلی عبارت است از توجه به خرد و اندیشه‌ورزی به‌عنوان یک فرهنگ خاص.
 (۳) کندی اولین فیلسوف مشهور اسلامی بود که حدود ۲۷۰ اثر پدید آورد.
 (۴) رشد حیطه‌هایی نظیر تفسیر متأثر از رونق حیات فلسفی در جامعه اسلامی بود.

۱۶۸- از نظر امام علی (ع)، چرا موجودات برتر از عالم طبیعت عاری از ماده و قوه‌اند؟ زیرا ...

- (۱) دارای تغییر و تحول بوده و فعلیت تام دارند.
 (۲) دارای استعداد و حرکت بوده و واسطه فیض آفرینش‌اند.
 (۳) از کمال به‌سوی نقص در حرکت‌اند و در معرض تغییر و تحول‌اند.
 (۴) همگی مجرد بوده و در نهایت کمال ممکن‌اند.

۱۶۹- کدام مورد برای علت نامیده‌شدن فارابی به «معلم ثانی» مناسب‌تر است؟

- (۱) آشنایی او با تعالیم اسلام
 (۲) تأسیس حکمت مشائی در جهان اسلام
 (۳) آشنایی کامل با میراث فلسفی یونان
 (۴) نزدیکی دیدگاه فلسفی وی به افلاطون

۱۷۰- کدام گزینه با نظر فارابی درباره «مردم مدینه فاضله» مغایرت دارد؟

- (۱) همه اعضا متناسب با ظرفیت‌های خود در جای مناسبی قرار گرفته‌اند.
 (۲) برخی از اعضای مدینه فاضله بر برخی دیگر مقدم‌اند.
 (۳) کسی باید بر دیگران برتری داشته باشد و بر مردم ریاست کند.
 (۴) مناصب و جایگاه‌ها به‌صورت هماهنگ و مساوی تقسیم شده است.

دفترچه سؤال ؟

فرهنگیان (انسانی و معارف اسلامی)

۱۶ فروردین ماه ۱۴۰۳

تعداد سؤالات و زمان پاسخگویی آزمون

نام درس	تعداد سؤال	شماره سؤال	وقت پیشنهادی
مهارت‌های معلمی	۱۰	۱۸۰ - ۱۷۱	۱۵
دین و زندگی (۲)	۱۰	۱۹۰ - ۱۸۱	۱۵
دین و زندگی (۱)	۱۰	۲۰۰ - ۱۹۱	
استعداد تکمیلی	۳۰	۲۳۰ - ۲۰۱	۳۰
جمع دروس	۶۰	—	۶۰

طراحان به ترتیب حروف الفبا

مهارت‌های معلمی	مرثضی محسنی کبیر
دین و زندگی (۲)	یاسین ساعدی - فردین سماقی - عباس سیدشبهستری - مرثضی محسنی کبیر
دین و زندگی (۱)	محمد رضایی بقا - فردین سماقی - عباس سیدشبهستری - مرثضی محسنی کبیر
استعداد تکمیلی	علی اشرف پور - حمید اصفهانی - نیلوفر امینی - مریم جهانبانی - فاطمه راسخ - مهسا سارخانی - فرزاد شیرمحمدلی - حمید گنجی - عرفان مرزبان

گزینشگران و ویراستاران به ترتیب حروف الفبا

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	گروه ویراستاری	مسئول درس‌های مستندسازی
مهارت‌های معلمی	یاسین ساعدی	یاسین ساعدی	محسن رحمانی سکینه گلشنی	سجاد حقیقی پور
دین و زندگی (۲)	یاسین ساعدی	یاسین ساعدی		
دین و زندگی (۱)	یاسین ساعدی	یاسین ساعدی		
استعداد تکمیلی	حمید اصفهانی	حمید اصفهانی	فاطمه راسخ	علیرضا همایون خواه

مدیران گروه	الهام محمدی - فاطمه راسخ
مسئول دفترچه	متین داوودی
مستندسازی و مطابقت با مصوبات	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: علیرضا همایون خواه
حروف نگار و صفحه آرا	لیلا عظیمی - معصومه روحانیون

گروه آزمون

بنیاد علمی آموزشی قلم چی (وقف عام)

آدرس دفتر مرکزی: خیابان انقلاب - بین صبا و فلسطین - پلاک ۹۲۳ - تلفن چهار رقمی: ۰۲۱-۶۴۶۳۳

مهارت معلمی

۱۵ دقیقه

فصل اول: ارزش و امتیاز کار

معلمی

فصل دوم: صفات معلم

فصل سوم: وظایف معلم

صفحة ۱۵ تا ۱۱۶

۱۷۱- ذکر «بسم الله» در آغاز کار تدریس، بیانگر حقایقی بود؛ چند عبارت زیر در مورد این حقایق به درستی ذکر شده است؟

(الف) «بسم الله»، گام اول در مسیر عبودیت و بندگی است.

(ب) «بسم الله»، رمز خروج از تکبر و اظهار عجز به درگاه الهی است.

(ج) «بسم الله»، ذکر پیامبران است؛ یعنی خدایا تو من را فراموش نکرده‌ای.

(د) «بسم الله»، عامل قداست یافتن کارها و بیمه شدن آنهاست.

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۱۷۲- عبارت شریفه «لا تتخذوا بطانة من دونكم» مبین چه موضوعی است و شرط پذیرش این تبیین، چگونه توصیف شده است؟

(۱) تحذیر از دشمنان به عنوان یکی از هشدارهای قرآن - اهل صبر و تقوا بودن

(۲) تحذیر از دشمنان به عنوان یکی از هشدارهای قرآن - تعقل در آیات بیان شده

(۳) ارتداد و بازگشت از دین به عنوان یکی از آرزوهای دشمنان - تعقل در آیات بیان شده

(۴) ارتداد و بازگشت از دین به عنوان یکی از آرزوهای دشمنان - اهل صبر و تقوا بودن

۱۷۳- کدام عبارت قرآنی نقطه مقابل اصطلاح «نان به نرخ روز خوردن» بوده و این موضوع بیانگر کدام وظیفه معلم است که باید به آن اهتمام داشته

باشد؟

(۲) «فاصبر كما صبروا اولوا العظم من الرسل» - قالب‌سازی

(۱) «فاصبر كما صبروا اولوا العظم من الرسل» - قالب‌پذیری

(۴) «لا يخافون في الله لومة لائم» - قالب‌سازی

(۳) «لا يخافون في الله لومة لائم» - قالب‌پذیری

۱۷۴- کدام عبارت قرآنی از زبان پیامبری است که جمله «و ما توفیقی الا بالله» نیز از زبان او بیان شده است و آن عبارت بیانگر کدام یک از وظایف معلم

است؟

(۱) «ما اريدُ انْ اُخالفكم الي ما اُتْهاكم عنه ...» - عملی بودن درس‌ها

(۲) «ما اريدُ انْ اُخالفكم الي ما اُتْهاكم عنه ...» - آغاز کار با نام خدای متعال

(۳) «أتأمرون الناس بالبرّ و تنسون انفسكم» - عملی بودن درس‌ها

(۴) «أتأمرون الناس بالبرّ و تنسون انفسكم» - آغاز کار با نام خدای متعال

۱۷۵- در کلام معصومین (ع) به ترتیب، «مسبب جاری کردن چشمه‌های حکمت از قلب فرد بر زبانش توسط خداوند» و «فردی که سخت‌ترین حسرت را

در قیامت خواهد داشت»، در کدام گزینه منعکس شده است؟

(۱) هرکس که ایمان و توحید قوی داشته باشد. - کسی که از عدالت سخن بگوید ولی عادل نباشد.

(۲) هرکس که چهل روز کارهای خود را خالص قرار دهد. - کسی که از عدالت سخن بگوید ولی عادل نباشد.

(۳) هرکس که ایمان و توحید قوی داشته باشد. - کسی که نزد مردم به علم معروف باشد ولی به عمل معروف نباشد.

(۴) هرکس که چهل روز کارهای خود را خالص قرار دهد. - کسی که نزد مردم به علم معروف باشد ولی به عمل معروف نباشد.

۱۷۶- خداوند با کدام عبارت قرآنی پیامبر اکرم (ص) را غم‌خوار امت معرفی کرده است و کدام اسماء الهی، تنها به ایشان اطلاق شده است؟

(۱) «عزیز علیه ما عنتم» - غفور و رحیم

(۲) «باخع نفسک ألاً یكونوا مؤمنین» - غفور و رحیم

(۳) «عزیز علیه ما عنتم» - رؤوف و رحیم

(۴) «باخع نفسک ألاً یكونوا مؤمنین» - رؤوف و رحیم

۱۷۷- کدام یک از خصوصیات یک معلم، در رفتارهایی هم‌چون کمک‌کردن به همسر، توقع نداشتن از مردم و اقرار به برتری دیگران تجلی دارد؟

(۴) سعه صدر داشتن

(۳) بی‌تکلف‌بودن

(۲) مخلص بودن

(۱) با شهامت بودن

۱۷۸- رمز رسیدن به زندگی پاک و طیب در کدام عبارت شریفه ذکر شده است؟

(۱) «و ما كان المؤمنون لينفروا كافة فلولا نفر من كل فرقة منهم طائفة ليتفقهوا في الدين...»

(۲) «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ...»

(۳) «و جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»

(۴) «فَبِعِثِ اللَّهُ غِرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيرِيهَ كَيْفَ يُوَارِي سُوءَ أَخِيهِ...»

۱۷۹- یک انسان باید به کدام مرحله برسد تا خدایی شود و نتیجه این خدایی شدن چیست؟

(۱) خداوند به او تقوا الهام کند. - استفاده از همه ابزارها در راه رضای خدا

(۲) خداوند به او تقوا الهام کند. - استفاده از همه ابزارها در مسیر مقصود خویش

(۳) پروردگار او را هدایت کند. - استفاده از همه ابزارها در راه رضای خدا

(۴) پروردگار او را هدایت کند. - استفاده از همه ابزارها در مسیر مقصود خویش

۱۸۰- پیامبران الهی بیش از هر چیزی با چه تعبیری در قرآن کریم وصف شده‌اند؟

(۲) «و عَلمَ آدمَ السَّمَاءِ»

(۱) «یسئلونک»

(۴) «یعلّمهم الكتاب والحكمة و یزکّیهم»

(۳) «الرّحمن عَلمَ القرآن»

۱۵ دقیقه

دین و زندگی ۲

عزت نفس، زمینه‌های پیوند،

پیوند مقدس

درس ۱۶ تا ۱۸

صفحه ۱۹۶ تا ۲۳۰

۱۸۱- عزت به چه معناست و عبارت قرآنی «بمثلها و ترهقهم ذلّة» در مورد چه کسانی است؟

(۱) نفوذناپذیری و تسلیم نبودن - بدکاران

(۲) متواضع و فروتن بودن - بدکاران

(۳) نفوذناپذیری و تسلیم نبودن - نیکوکاران

(۴) متواضع و فروتن بودن - نیکوکاران

۱۸۲- لازمه موفقیت در امر ازدواج چیست و کدام حدیث مؤید آن است؟

(۱) تسلط بر شور و احساس جوانی و با چشم باز عمل کردن - «حب الشيء یعمی و یصم»

(۲) مشورت با پدر و مادر - «حب الشيء یعمی و یصم»

(۳) توجه به اهداف ازدواج - «کسی که ازدواج کند، نصف دین خود را حفظ کرده است.»

(۴) دوری گزیدن از معاشرت‌های هوس‌آلود - «کسی که ازدواج کند، نصف دین خود را حفظ کرده است.»

۱۸۳- به ترتیب، «ابتدایی‌ترین زمینه ازدواج»، «تجربه مسئولیت پذیری» و «تحکیم بخش وحدت روحی زن و شوهر» را می‌توان در کدام یک از اهداف

ازدواج جاری دانست؟

(۲) پاسخ به نیاز جنسی - رشد اخلاقی و معنوی - رشد و پرورش فرزندان

(۱) رشد و پرورش فرزندان - رشد اخلاقی و معنوی - انس با همسر

(۴) انس با همسر - رشد و پرورش فرزندان - رشد اخلاقی و معنوی

(۳) انس با همسر - رشد و پرورش فرزندان - پاسخ به نیاز جنسی

۱۸۴- طبق کلام علوی (ع)، علیت هریک از موارد زیر، به ترتیب، کدام است؟

- «بنده کسی مثل خود نبودن»

- «نفروختن خویش به بهایی اندک»

(۱) آزاد آفریده شدن انسان - برای خود خلق کردن انسان توسط خداوند

(۲) آزاد آفریده شدن انسان - بهشت برین بودن بهای جان انسان

(۳) بزرگ بودن خالق جهان در نظر انسان - بهشت برین بودن بهای جان انسان

(۴) بزرگ بودن خالق جهان در نظر انسان - برای خود خلق کردن انسان توسط خداوند

۱۸۵- کدام برنامه از برنامه‌های مهم در مورد تشکیل خانواده در اسلام است؟

(۲) انجام منظم عبادات، به خصوص نماز

(۱) شناخت معیارها و شاخص‌های همسر مناسب

(۴) نامشروع بودن عقد صورت گرفته با زور و اصرار

(۳) داشتن دوستان درست کار و سالم

۱۸۶- نشانه‌های خداوند را می‌توان در کدام آیه شریفه یافت و به فرموده پیامبر اکرم (ص)، پیامد فراهم آمدن امکان ازدواج برای دختران و پسران توسط والدین چیست؟

- ۱) «و الله جعل لکم من انفسکم ازواجاً و جعل لکم من ازواجکم بنین و حفدة...» - پاسخ دادن به نیاز جنسی با شیوه صحیح و شادابی روح و ایجاد آرامش
- ۲) «و الله جعل لکم من انفسکم ازواجاً و جعل لکم من ازواجکم بنین و حفدة...» - نیکو شدن اخلاق، وسعت روزی و زیاد شدن غیرت
- ۳) «و من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لِتَسْكُنُوا اليها و جعل بینکم مودةً و رحمةً» - نیکو شدن اخلاق، وسعت روزی و زیاد شدن غیرت
- ۴) «و من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لِتَسْكُنُوا اليها و جعل بینکم مودةً و رحمةً» - پاسخ دادن به نیاز جنسی با شیوه صحیح و شادابی روح و ایجاد آرامش

۱۸۷- آن‌جا که خداوند خطاب به انسان می‌فرماید که «... تو را برای خودم آفریدم»، به کدام یک از راه‌های عزت نفس اشاره دارد و کدام آیه پاسخگوی این پرسش است که چرا باید برای دست‌یابی به عزت، به سرچشمه آن اتصال یافت؟

- ۱) شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک - «من کان یزید العزّة فله العزّة جمیعاً»
- ۲) توجه به عظمت خداوند و تلاش برای بندگی او - «من کان یزید العزّة فله العزّة جمیعاً»
- ۳) شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک - «للذین احسنوا الحسنی و زیادة»
- ۴) توجه به عظمت خداوند و تلاش برای بندگی او - «للذین احسنوا الحسنی و زیادة»

۱۸۸- مهم‌ترین عامل پایداری خانواده چیست و مقدس‌ترین بنای اجتماعی نزد خدا کدام مورد است؟

- ۱) درک درست از زوجیت و مکمل هم بودن زن و مرد و عمل به این درک - ازدواج
- ۲) رشد و پرورش صحیح فرزندان و فراهم آوردن آرامش و امنیت در خانواده - ازدواج
- ۳) درک درست از زوجیت و مکمل هم بودن زن و مرد و عمل به این درک - خانواده
- ۴) رشد و پرورش صحیح فرزندان و فراهم آوردن آرامش و امنیت در خانواده - خانواده

۱۸۹- در منظر پیامبر اسلام (ص) چه کسانی به آسمان نزدیک‌تر هستند؟

- ۱) کسانی که در برابر مستکبران و ظالمان یعنی عوامل بیرونی و هوی و هوس یعنی عوامل درونی می‌ایستند.
- ۲) کسانی که در سخت‌ترین شرایط هم عزتمندانه زندگی می‌کنند و هیچ گاه تن به ذلت و خواری نمی‌دهند.
- ۳) کسانی که در راه بندگی خداوند سبحان تلاش کرده‌اند و به عظمت خالق حکیم پی برده‌اند.
- ۴) کسانی که هنوز به گناه عادت نکرده و خواسته‌های نامشروع در وجود آن‌ها ریشه‌دار نشده است.

۱۹۰- پیامد پندار باطل «فراهم‌شدن همه امکانات زندگی» قبل از ازدواج از سوی برخی پدران و مادران چیست؟

- ۱) کشاندن فرزندان به گناه و گرفتار آسیب‌شدن جامعه
- ۲) پژمرده شدن روح و روان و شکسته‌شدن شخصیت افراد
- ۳) عدم پیشرفت و رشد فرزندان در تمامی عرصه‌ها و خوشبخت نشدن آنان
- ۴) افزایش بزهکاری‌ها و روابط نامشروع و آسیب‌های اجتماعی

دین و زندگی ١

آهنگ سفر، اعتماد بر او،
دوستی با خدا، یاری از نماز
و روزه، فضیلت آراستگی،
زیبایی پوشیدگی
درس ٩٩ تا ١٤١
صفحة ٩٦ تا ١٥٨

١٩١- امام علی (ع) می فرماید: «گذشت ایام، آفاتی در پی دارد...». پیامد این آفات چیست؟

- (١) موجب کم‌طاقتی و ناشکیبایی افراد می‌شود.
- (٢) افسردگی و یأس را در انسان افزایش می‌دهد.
- (٣) سبب از هم‌گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود.
- (٤) سبب فراموشی هدف و کوتاهی در اطاعت خداوند می‌گردد.

١٩٢- چگونه می‌توان عفاف یک فرد را شناخت و قرآن کریم فلسفه حجاب را چه می‌فرماید؟

- (١) از نوع پوشش - «یدنین علیهن من جلابیهن»
- (٢) با شناخت خانواده وی - «یدنین علیهن من جلابیهن»
- (٣) با شناخت خانواده وی - «أن يعرفن فلا يؤذین»
- (٤) از نوع پوشش - «أن يعرفن فلا يؤذین»

١٩٣- وقتی خداوند کریم درباره حکم و حکمت نماز در آیه شریفه «واقم الصلاة ان الصلاة تنهى عن الفحشاء والمنکر» سخن می‌گوید، در ادامه کدام

صفت خداوندی را یادآوری می‌نماید و دل‌ن بستن به راه‌های انحرافی معلول چیست؟

- (١) حکمت الهی - بیان صادقانه عبارت «اهدنا الصراط المستقیم»
- (٢) علم الهی - بیان صادقانه عبارت «اهدنا الصراط المستقیم»
- (٣) علم الهی - با توجه گفتن عبارت «غیر المغضوب علیهم و لالضّالین»
- (٤) حکمت الهی - با توجه گفتن عبارت «غیر المغضوب علیهم و لالضّالین»

١٩٤- شرط اصلی دوستی با خدا چیست و کدام آیه شریفه به آن اشاره دارد؟

- (١) عمل به دستورات الهی که توسط پیامبر اکرم آورده شده است. - «قل إن کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله»
- (٢) قلب انسان با خدا باشد، آنچه مهم است درون و باطن انسان است. - «یحبتونهم کحبّ الله و الذین آمنوا اشدّ حبّاً لله»
- (٣) عمل به دستورات الهی که توسط پیامبر اکرم آورده شده است. - «یحبتونهم کحبّ الله و الذین آمنوا اشدّ حبّاً لله»
- (٤) قلب انسان با خدا باشد، آنچه مهم است درون و باطن انسان است. - «قل إن کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله»

۱۹۵- کدام یک از موارد زیر، درباره احکام روزه شخص مکلف، به درستی ذکر شده است؟

الف) کسی که غسل بر او واجب است، اگر عمداً تا اذان صبح غسل نکند یا اگر وظیفه اش تیمم است، عمداً تیمم نکند، نمی تواند روزه بگیرد.

ب) اگر روزه دار سهواً چیزی بخورد یا بیاشامد، روزه اش صحیح است ولی برای احتیاط، قضای آن را به جای آورد.

ج) اگر کسی عمداً روزه ماه مبارک رمضان را نگیرد، باید علاوه بر قضای روزه، شصت روز روزه بگیرد و به شصت فقیر طعام بدهد.

د) اگر کسی به واسطه عذری مانند بیماری نتواند روزه بگیرد و بعد از ماه رمضان عذرش برطرف شود و تا رمضان آینده عمداً قضا نکند، باید علاوه بر

قضای روزه، یک مَدَّ طعام به فقیر بدهد.

الف - د (۴)

ج - د (۳)

ب - ج (۲)

الف - ب (۱)

۱۹۶- کدام مورد، یکی از آثار اراده و تصمیم قوی برای انجام کارها را بیان نموده و حال صاحبان این اراده قوی در مقابل مشکلات چگونه است؟

(۱) «و اصبر علی ما اصابک» - سرنوشت را به دست حوادث نمی سپارند و با قدرت قدم برمی دارند.

(۲) «فإن اصابه خیر اطمان به» - سرنوشت را به دست حوادث نمی سپارند و با قدرت قدم برمی دارند.

(۳) «و اصبر علی ما اصابک» - راه رستگاری را که همان قرب به خداست، شناخته و در آن مسیر قدم برمی دارند.

(۴) «فإن اصابه خیر اطمان به» - راه رستگاری را که همان قرب به خداست، شناخته و در آن مسیر قدم برمی دارند.

۱۹۷- برخی از مورخان غربی، منشأ اصلی گسترش حجاب در جهان را چه می دانند و قرآن کریم بعد از بیان دستور حجاب و فلسفه آن چه می فرماید؟

(۲) پوشش زنان در ایران باستان - «و الله غفور رحیم»

(۱) حجاب زنان در جزیره العرب - «و الله غفور رحیم»

(۴) حجاب زنان در جزیره العرب - «كان الله غفوراً رحيماً»

(۳) پوشش زنان در ایران باستان - «كان الله غفوراً رحيماً»

۱۹۸- نشانه ضعف و سستی در دینداری از دیدگاه امام صادق (ع) چیست؟

(۲) عرضه نابه‌جای زیبایی

(۱) آراستن خود برای دیگران

(۴) لباس نازک و بدن‌نما پوشیدن

(۳) خودنمایی و افراط در آراستگی

۱۹۹- کدام عبارت، رابطه میان نافرمانی خداوند را با دوستی و محبت او بیان می‌کند و تحولات عظیمی که به سبب محبت به خداوند در انسان ایجاد

می‌شود، چه علتی دارد؟

(۱) «یحییونهم کحبّ الله» - قلب انسان جایگاه خداوند است.

(۲) «ما احبّ الله من عساه» - قلب انسان جایگاه خداوند است.

(۳) «یحییونهم کحبّ الله» - دینداری با دوستی و محبت به خدا آغاز می‌شود.

(۴) «ما احبّ الله من عساه» - دینداری با دوستی و محبت به خدا آغاز می‌شود.

۲۰۰- پاک و باصفا شدن زندگی و حفظ آراستگی در طول شبانه‌روز، تابع چه امری است؟

(۲) پرهیز از خودنمایی و افراط در آراستگی

(۱) توجه داشتن به همه نیازها در حد مطلوب و صحیح

(۴) بهترکردن وضع ظاهر و باطن و زیبا نمودن آنها

(۳) تکرار دائمی نماز در شبانه‌روز

استعداد تحلیلی

۳۰ دقیقه

* چهار سؤال ابتدایی بخش استعداد معلّمی این آزمون، به اصول اولیه‌ای از امر آموزش اختصاص دارد.

۲۰۱- دانش‌آموزی که اولویت‌های چهار عمل اصلی ریاضی را به‌درستی نمی‌شناسد، حاصل عبارت زیر را کدام می‌داند؟

$$7 + 5 \times 2 - 2 + 5 = ?$$

۱۰ (۲)

۷ (۱)

۲۷ (۴)

۲۰ (۳)

۲۰۲- برای تدریس مبحث «عروض: خواندن شعر با آهنگ درست»، معلّمی با ضرب گرفتن روی میز، به کلاس شور و هیجان می‌دهد. کدام مورد از

ضروریات پیشینی این کار است؟

(۱) اطمینان از این که دانش‌آموزان، مطلب را فراموش نخواهند کرد.

(۲) اطمینان از این که دانش‌آموزان، به موسیقی‌های امروزی که ترانه‌های بی‌وزن دارند، علاقه ندارند.

(۳) اطمینان از این که آشفته‌گی صداها، به بی‌نظمی منجر نمی‌شود.

(۴) اطمینان از این که دانش‌آموزان، با بزرگترین شاعران ادبیات فارسی آشنا هستند.

۲۰۳- گفت‌وگوی زیر، بین یک معلّم و دانش‌آموز در گرفته‌است:

- حاصل $100 - 40 = ?$ کدام است؟

- نمی‌دانم. اصلاً چرا باید بدانم؟

- که بدانی اگر در فروشگاه خریدی چهل‌هزار تومنی کردی و صد هزار تومنی دادی، چه قدر باید پس بگیری.

- در فروشگاه اسکناس نمی‌دهیم، کارت بانکی می‌کشیم.

درباره‌ی این گفت‌وگو چه می‌توان گفت؟

(۱) یادگیری آنچه معلّم در بیان آن ناتوان است، قطعاً فایده‌ای برای دانش‌آموز ندارد.

(۲) دانستن هدف یادگیری، در بسیاری از موارد نه تنها مفید نیست که مضر است.

(۳) معلّم و آنچه تدریس می‌شود، باید مدام در حال به‌روزرسانی باشد.

(۴) در دنیای جدید و با ابزار نو، نیازی به یادگیری محاسبات ریاضی نیست.

۲۰۴- کدام بیت با بیت زیر نزدیکی معنایی بیشتری دارد؟

«اگر کارآگهی آگه ز کاریست / هم از شاگردی آموزگاریست»

(۱) فروغ افکن به هر کوتاه بامی / که هر بامی نشانی شد ز نامی

(۲) رخ افروزد چو مهر عالم‌آرای / همان بهتر که من خالی کنم جای

(۳) درین درگه، بلند او شد که افتاد / کسی استاد شد کاو داشت استاد

(۴) توانگر چون شویم از وام ایام / چو فردا باز خواهد خواست این وام

*معلم خوب باید بتواند متون کهن ادبیات فارسی را به درستی بخواند و درک کند. در سه سؤال بعدی، به سه پرسش از این نوع، برگزیده از کتاب ده آزمون اختصاصی فرهنگیان کانون، پاسخ دهید.

* در سنه اثنین و خمسمایه، یکی از مشاهیر نشابور را قولنج گرفت و مرا بخواند و بدیدم و به معالجت مشغول شدم و آنچه در این باب فراز آمد به جای آوردم. البته شفا روی ننمود و سه روز بر آن بر آمد. نماز شام بازگشتم ناامید بر آن که نیمشب بیمار درگذرد. در این رنج بختتم. صبحدم بیدار گشتم و شک نکردم که در گذشته بود. به بام برشدم و روی بدان جانب آوردم و نیوشه کردم. هیچ آوازی نشنیدم که بر گذشتن او دلیل بودی. سوره فاتحه بخواندم و از آن جانب بدمیدم و گفتم: الهی و سیدی و مولای! تو گفته‌ای در کلام مبرم و کتاب محکم «و نزل من القرآن ما هو شفاء و رحمة للمؤمنین» و تحسرت همی خوردم که جوان بود و منعم و متنعم. پس وضو ساختم و به مصلی شدم و سنت بگزاردم. یکی در سرای بزد، نگاه کردم کس او بود. بشارت داد که «بگشای!» گفتم: «چه شد؟» گفت: «این ساعت راحت یافت!» دانستم که از برکات فاتحه‌الکتاب بوده است و این شربت از داروخانه ربانی رفته است. و این مرا تجربه شد و بسیار جای‌ها این شربت در دادم، همه موافق افتاد و شفا به حاصل آمد.

۲۰۵- بر اساس متن بالا، واژه «نیوشیدن» به کدام معناست؟

- (۱) آشامیدن (۲) شنیدن (۳) پوشاندن (۴) شناختن

۲۰۶- کدام گزینه از متن بالا برداشت نمی‌شود؟

- (۱) بیماری قولنج در گذشته امکان آن را داشته که به مرگ منجر شود. همچنین مرگ شخص را با صدایی بلند اعلام می‌کرده‌اند.
 (۲) طبیب قرن سومی داستان، از تجربه شفا یافتن بیمار درس گرفته و اذعان کرده که آن را در مواردی دیگر نیز اعمال کرده است.
 (۳) بیمار داستان که در آغاز امیدی به شفای او نبود، جوانی ثروتمند بوده است که مرگ او مایه حسرت طبیب می‌بوده است.
 (۴) شفایافتن بیمار برای اطرافیان او، بسیار مهم بوده و ناشی از کار طبیب قلمداد شده است، پس طبیب را با خبر کردنش، محترم شمرده‌اند.

۲۰۷- طبق متن بالا، طبیب باید که ...

- (۱) رقت قلب به دست آورد و جید الحدس باشد.
 (۲) نیکواعتقاد بود و امر و نهی شرع را معظم دارد.
 (۳) محتشم و محترم بود و مرقه و ثروتمند.
 (۴) شرح آثار طبی به دست آورد و مطالعت همی کند.

* بخش مهمی از مهارت معلمی، صبر و حوصله است. صبر و حوصله در کشف روش‌های متنوع تدریس برای دانش‌آموزان مختلف، صبر و حوصله در مواجهه شدن با خطاهای دانش‌آموزان و صبر و حوصله در بیان چندباره‌ی یک مطلب. همچنین تقویت قدرت ذهن در تشخیص اولویت‌ها و کشف منطق سؤال‌ها، یکی از مهارت‌های اکتسابی هر شخص است. شش سؤال از بخش هوش و استعداد معلمی در این آزمون، بر این اساس طراحی شده‌است.

در یک کدگذاری، به ترتیب به حروف یک‌چهارم اول الفبا عددهای یک تا هشت (الف: ۱، ح: ۸) و به حروف یک‌چهارم دوم الفبا عددهای منفی نه تا منفی شانزده (خ: ۹-، ش: ۱۶-) را نسبت داده‌ایم. همچنین حروف یک‌چهارم سوم به ترتیب عددهای هفده تا بیست و چهار (ص: ۱۷، ق: ۲۴) و حروف یک‌چهارم پایانی عددهای منفی بیست و پنج تا منفی سی و دو (ک: ۲۵-، ی: ۳۲-) را گرفته‌اند. بر این اساس به دو پرسش بعدی پاسخ دهید.

۲۰۸- اگر عدد مربوط به کلمه، عدد حاصل از جمع اعداد مربوط به حروف آن کلمه باشد، عدد کدام کلمه کوچکتر خواهد بود؟

- (۱) نارس (۲) سوار
 (۳) نثار (۴) ابتر

۲۰۹- اگر عدد مربوط به کلمه، عدد حاصل از ضرب اعداد مربوط به حروف آن کلمه باشد، عدد کدام کلمه کوچکتر خواهد بود؟

(۲) فردا

(۱) روشن

(۴) دارا

(۳) پوزش

* در چهار سؤال بعدی، تعیین کنید با همهی حروف مشترک دو جدول، کدام نوع واژه ساخته می‌شود.

-۲۱۰

د	ل	ر
ا	س	ی
ح	ع	ط

ع	ز	ی
ن	ش	س
ب	د	ج

(۴) نام یک حیوان

(۳) نام یک رنگ

(۲) نام یک غذا

(۱) نام یک کشور

-۲۱۱

ک	ب	هـ
ز	ص	ژ
ا	ن	ج

ژ	چ	ی
و	ر	م
ض	ب	د

(۴) نام یک حیوان

(۳) نام یک رنگ

(۲) نام یک غذا

(۱) نام یک کشور

-۲۱۲

ق	پ	و
ی	ب	ر
س	ا	هـ

ا	م	س
ش	ت	ن
ل	ب	ف

(۴) نام یک حیوان

(۳) نام یک رنگ

(۲) نام یک غذا

(۱) نام یک کشور

-۲۱۳

چ	ج	م
ق	ی	د
ا	ن	ز

ب	س	ل
چ	ا	ح
ف	ر	د

(۴) نام یک حیوان

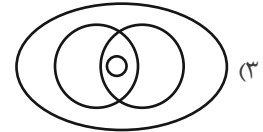
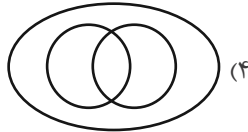
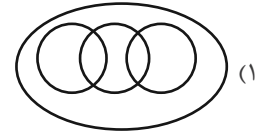
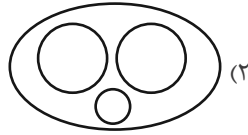
(۳) نام یک رنگ

(۲) نام یک غذا

(۱) نام یک کشور

* انجام درست محاسبات عددی و نیز کشف الگوها و درک فضا، قسمتی دیگر از هوش و استعداد تحلیلی است. در ادامه‌ی این بخش از آزمون، به پرسش‌هایی از این دست پاسخ دهید.

۲۱۴- در مجموعه اعداد طبیعی، رابطه بین «عددی زوج»، «عددی مضرب ۱۲»، «عددی مضرب ۱۶» و «عددی مضرب ۴۸» با کدام دسته‌بندی بهتر بیان می‌شود؟

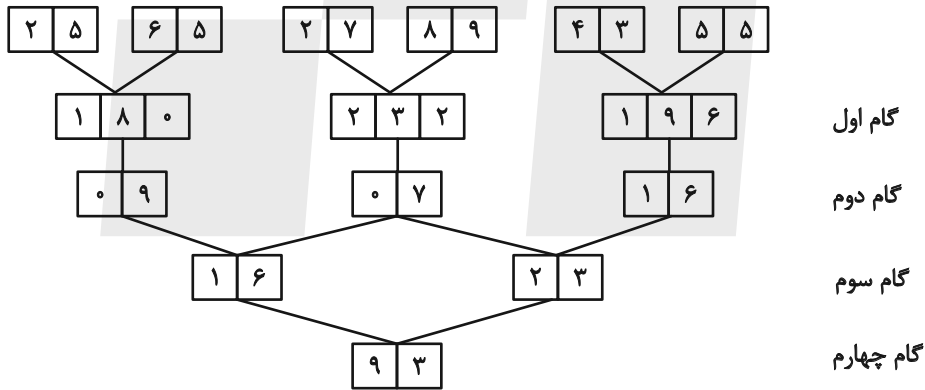

۲۱۵- ناصر شوهر تنها خاله ارشیا و علی پسر تنها خاله حامد است. اگر حامد پسر عمه نیلوفری باشد که خود دختر خاله ارشیا است، ناصر چه نسبتی با علی دارد؟

(۲) عمو
(۴) شوهر عمه

(۱) دایی
(۳) شوهر خاله

* در یک ماشین، اعداد زیر وارد شده‌اند و در هر گام عملیاتی روی آن‌ها انجام شده است.

با این فرض که اعداد زیر با همین ترتیب به همین ماشین داده شود، به چهار سؤال زیر پاسخ دهید.

۲۱۶- تفاضل اعداد گام سوم کدام است؟

(۲) ۸

(۱) ۵

(۴) ۱۹

(۳) ۱۰

۲۱۷- کدام رقم در گام اول دیده نمی‌شود؟

(۲) ۷

(۱) ۶

(۴) ۹

(۳) ۸

۲۱۸- مجموع ارقامی که در گام‌های اول و سوم بیش‌تر از ۲ بار آمده‌اند کدام است؟

- (۱) ۲
(۲) ۳
(۳) ۴
(۴) ۵

۲۱۹- کدام گزینه در کل جدول بیش از یک‌بار آمده است؟ (صرفاً در اعداد دو رقمی بررسی شوند).

- (۱)

۲	۱
---	---

(۲)

۲	۹
---	---

(۳)

۰	۵
---	---

(۴)

۱	۷
---	---

۲۲۰- مخزنی پر از آب داریم که شیر خروجی A آن را به تنهایی در ۵ ساعت و شیر خروجی B آن را به تنهایی در ۴ ساعت کاملاً خالی می‌کنند. شیر

خروجی C را نیز داریم که اگر همزمان با شیرهای A و B باز کنیم، پس از دو ساعت، تنها پنج درصد از آب مخزن در آن باقی می‌ماند. شیر C به

تنهایی مخزن پر را در چند ساعت خالی می‌کند؟

- (۱) ۵
(۲) ۱۰
(۳) ۲۰
(۴) ۴۰

۲۲۱- هشت سال بعد، زمانی که سن زهرا پنج برابر سن کنونی‌اش خواهد شد، سن خواهرش مینا سه برابر سن کنونی مینا خواهد شد. اگر پدر و مادر این

دو دختر، همان هشت سال بعد صاحب یک دوقلوی پسر شوند، شانزده سال بعد از امروز، میانگین سن فرزندان این خانواده چه عددی خواهد بود؟

این خانواده فرزند دیگری ندارد.

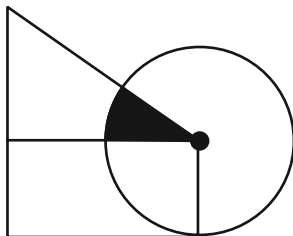
- (۱) $13/5$
(۲) ۱۵
(۳) $15/5$
(۴) ۱۷

۲۲۲- برای فهم اندازه مساحت رنگی شکل زیر - که تشکیل شده است از یک مستطیل، یک مثلث قائم‌الزاویه و یک دایره به مرکز یکی از رئوس

مشترک مثلث و مستطیل - به کدام داده(ها) احتیاج داریم؟

الف) نسبت اندازه‌های ضلع‌های قائمه مثلث

ب) اندازه عرض مستطیل

(۱) داده «الف» کافی است. به داده «ب» نیاز نداریم.

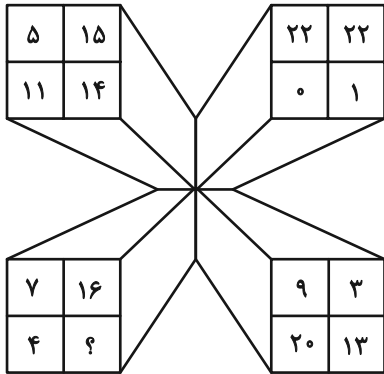
(۲) داده «ب» کافی است. به داده «الف» نیاز نداریم.

(۳) اگر هر دو داده را داشته باشیم به پاسخ می‌رسیم.

(۴) با هر دو داده نیز به پاسخ نمی‌رسیم.

در الگوهای عددی دو سؤال بعدی، بهترین گزینه را برای جایگزینی علامت سؤال انتخاب کنید.

-۲۲۳

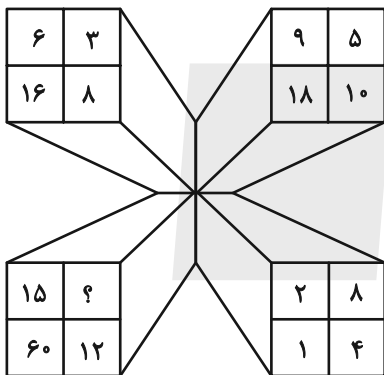
۱۷ (۱)

۱۸ (۲)

۱۹ (۳)

۲۰ (۴)

-۲۲۴

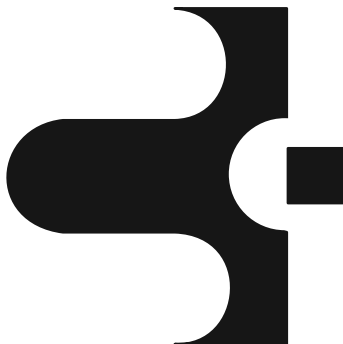
۱ (۱)

۲ (۲)

۳ (۳)

۴ (۴)

۲۲۵- کل مساحت شکل زیر چند برابر مساحت مربع رنگی کنار آن است؟ همه کمان‌های شکل، دایره‌ای رسم شده است.

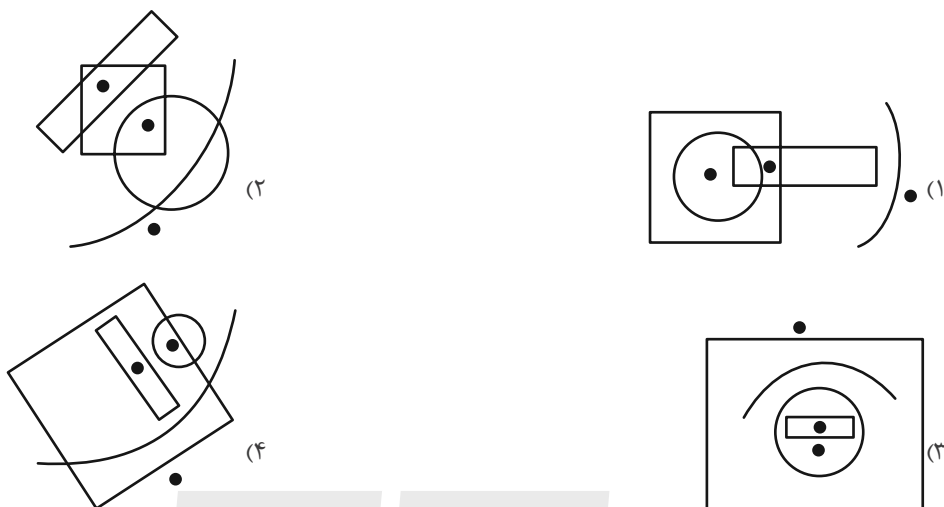
۸-۲π (۱)

۱۶-π (۲)

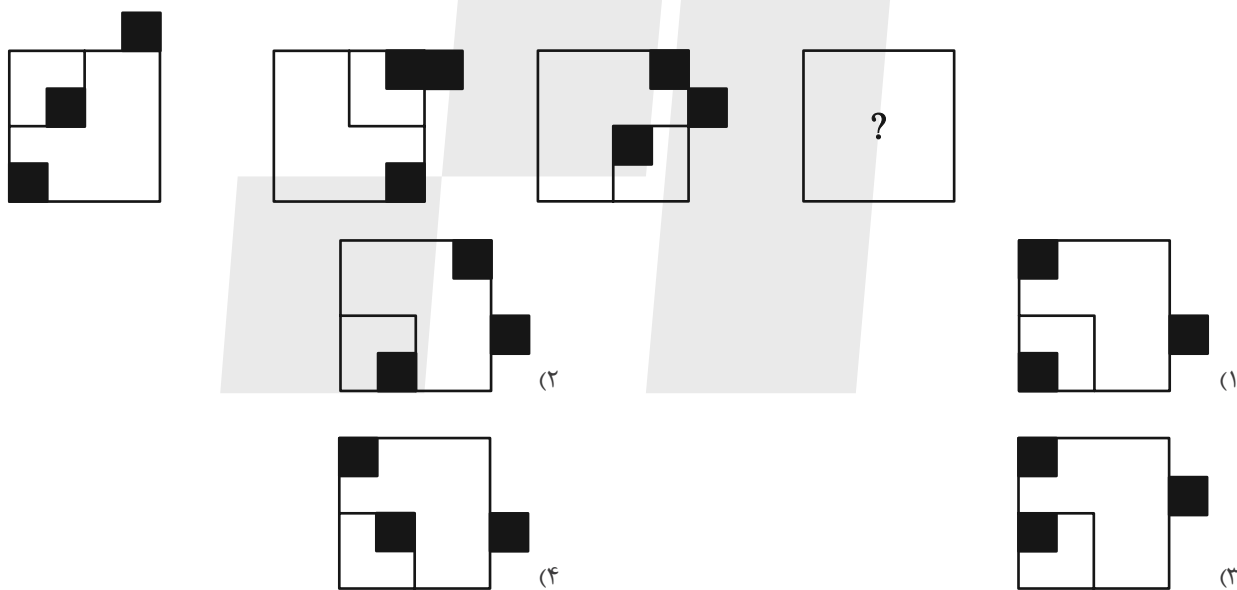
۳۲-۲π (۳)

۶۴-۴π (۴)

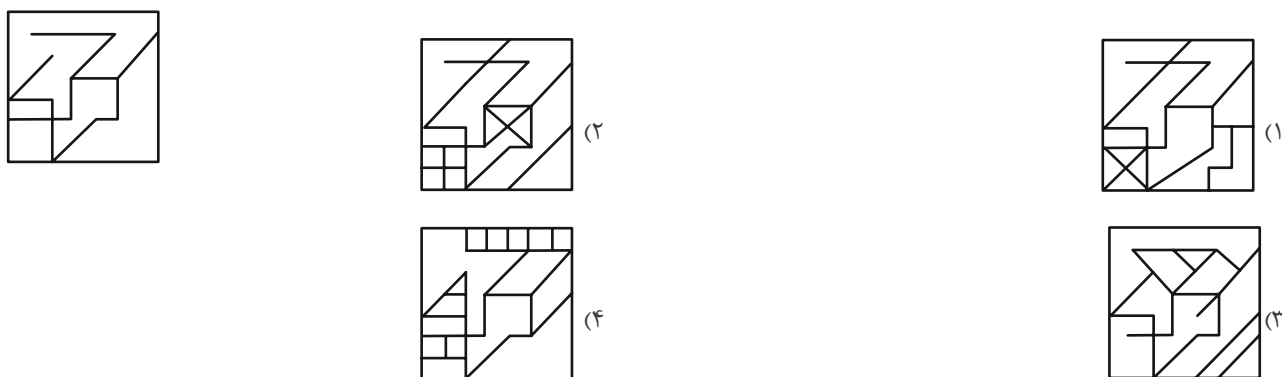
۲۲۶- جایگاه نقاط نسبت به دیگر شکل‌ها، در کدام گزینه متفاوت است؟

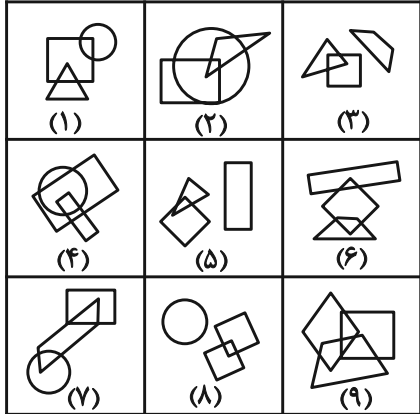
۲۲۷- شکل جایگزین علامت سؤال الگوی تصویری زیر کدام است؟

۲۲۸- شکل زیر، جزئی از کدام شکل است؟

۲۲۹- با توجه به شکل‌های داده شده و ویژگی‌های آن‌ها کدام دسته‌بندی زیر صحیح است؟

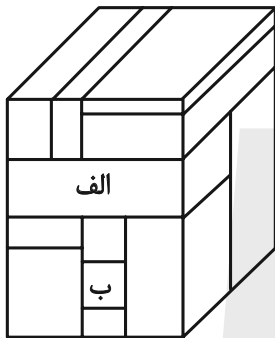
(۱) {۸,۵,۴}{۷,۹,۲}{۶,۳,۱}

(۲) {۸,۳,۵},{۴,۹,۲},{۷,۶,۱}

(۳) {۸,۳,۶},{۴,۹,۲},{۷,۵,۱}

(۴) {۹,۵,۳},{۷,۴,۲},{۶,۸,۱}

۲۳۰- حجم زیر از دوازده مکعب مستطیل تشکیل شده است. مکعب مستطیل‌های «الف» و «ب» به ترتیب با چند مکعب مستطیل دیگر در تماسند؟

(۱) هفت - چهار

(۲) شش - چهار

(۳) هفت - پنج

(۴) شش - پنج

پدیدآوردگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، محمد ابراهیم توننده جانی، علی حسینی نوه، احمدرضا ذاکرزاده، امیر زراندوز، سعید عزیزخانی، علی قهرمانزاده، فرشید کریمی، امیر محمودیان، ابراهیم نجفی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، حسن اصحابی، محسن اصغری، عزیز الیاسی پور، سعید جعفری، سید علیرضا علویان، فرهاد علی نژاد، یاسین مهدیان، شیوا نظری، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	امیرمهدی افشار، مهرشاد ایمانی نسب، آزیتا بیدقی، مبیناسادات تاجیک، الهه خضری، کوثر شاه‌حسینی، فاطمه صفری، حبیبه محبی، آرش مرتضائی فر
عربی زبان قرآن	محمود بادبرین، ولی برجی، مجید بیگلری، عمار تاجبخش، حسین رضائی، حسین شجاع‌الدینی، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قاندامینی، سید محمدعلی مرتضوی، فاطمه منصورخاکی، پیروز و جان
تاریخ و جغرافیا	علیرضا پدرام، صفا حاضری، زهرا دامیار، امیرحسین کاروین، علی محمد کریمی، جواد میربلوکی، میلاد هوشیار
فلسفه	حسین آخوندی راهنماچی، محمد اقصالح، سبا جعفرزاده صابری، نیما جواهری، پرگل رحیمی، محمد رضایی‌بقا، موسی سپاهی، حمید سودیان، حسن صدری، الهه فاضلی، فیروز نژادنجف، علیرضا نصیری

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	ویراستار رتبه برتر کنکور	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمد ابراهیم توننده جانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضائی، محمد حمیدی	عباس مالکی	الهه شهیازی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی نژاد	یاسین مهدیان	یاسین مهدیان، آرش مرتضائی فر، سیده فتح‌اللهی	فریبا رئوفی
جامعه‌شناسی	کوثر شاه‌حسینی	کوثر شاه‌حسینی	—	فاطمه صفری، آرش مرتضائی فر، مهتاب شیرازی	سجاد حقیقی پور
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	—	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	زهرا دامیار	زهرا دامیار	—	فاطمه عزیزی، محمد ملک‌آبادی	عطیه محلوچی
فلسفه	سبا جعفرزاده صابری	سبا جعفرزاده صابری	فرهاد علی نژاد	علی زیبا	سوگند بیگلری

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروفچین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

ریاضی و آمار (۳) - نیمسال اول

۱- گزینه «۲»

(امیرضا زاکر زاده)

رقم ۲ در صدگان باید باشد و در رقم اول سمت چپ، رقمی غیر از صفر باید باشد، پس طبق اصل ضرب داریم:

$$\frac{3}{2} \times \frac{3}{\{2\}} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{1} = 18$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲ تا ۴)

۲- گزینه «۲»

(امیر زرانروز)

عبارت $(n-3)!$ و مربعش در معادله دیده می‌شوند، پس $(n-3)!$ جمله مشترک هستند و به کمک اتحاد جمله مشترک، سمت چپ معادله را تجزیه می‌کنیم:

$$((n-3)! - 6)((n-3)! + 1) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} (n-3)! = 6 \Rightarrow n-3 = 3 \Rightarrow n = 6 \\ (n-3)! = -1 \text{ (جواب ندارد)} \end{cases}$$

پس معادله داده شده، فقط یک جواب قابل قبول دارد.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه ۵)

۳- گزینه «۲»

(علی حسینی نوه)

برای محاسبه تعداد حالاتی که حداقل یک نفر بینشان قرار بگیرد، از متمم کمک می‌گیریم، یعنی:

حالاتی که هیچ کس بینشان نیست - تعداد تمام حالات

$$6! - 5! \times 2!$$

$$6 \times 5! - 2 \times 1 \times 5! = 4 \times 5!$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲ تا ۸)

۴- گزینه «۴»

(فرشید کریمی)

ابتدا یکی از اعضای حاضر در جلسه، مثلاً مدیر را ثابت فرض می‌کنیم. چون قرار است دانش‌آموزان هر کلاس، کنار یکدیگر باشند، پس هر دو دانش‌آموز را یک بسته واحد فرض می‌کنیم که با حضور مشاور پایه، عملاً ۴ گروه در اختیار داریم و تعداد جایگشت‌ها برابر $4! = 24$ است. از طرفی چون جای دو دانش‌آموز هر کلاس می‌تواند با هم عوض شود، پس در هر بسته ۲! جایگشت وجود دارد. در مجموع تعداد حالت‌ها برابرند با:

$$24 \times 2 \times 2 \times 2 = 192$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲ تا ۸)

۵- گزینه «۱»

(امیر مهوریان)

سؤال را به کمک احتمال متمم حل می‌کنیم:

متمم حالت بیان شده آن است که یا هر سه کتاب عربی کنار هم باشند یا هیچ ۲ کتاب عربی کنار هم نباشند.

الف) ۳ کتاب عربی کنار هم باشند:

$$A_1 A_2 A_3 \mid F_1 F_2 F_3 F_4 \Rightarrow 3! \times 5! = 6 \times 5!$$

ب) هیچ ۲ کتاب عربی کنار هم نباشد:

ابتدا ۴ کتاب فارسی را به ۴! کنار هم قرار می‌دهیم:

$$\square F_1 \square F_2 \square F_3 \square F_4 \square$$

حال ۳ کتاب عربی را در ۵ جای ایجاد شده بین کتاب‌های فارسی و ابتدا و انتهای آن‌ها قرار می‌دهیم:

$$\underbrace{4! \times 5 \times 4 \times 3}_5 = 5! \times 12$$

بنابراین مجموع تعداد حالات مطلوب برابر است با:

$$6 \times 5! + 12 \times 5! = 18 \times 5!$$

احتمال متمم برابر است با:

$$P(A') = \frac{18 \times 5!}{7!} = \frac{18}{7 \times 6} = \frac{9}{21}$$

$$P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{9}{21} = \frac{12}{21} = \frac{4}{7}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۴ تا ۲۷)

۶- گزینه «۴»

(مهمد بفرایی)

باید دو نقطه از d_1 و دو نقطه از d_2 انتخاب کنیم. بنابراین:

$$\binom{4}{2} \times \binom{5}{2} = \frac{4!}{2! \times 2!} \times \frac{5!}{2! \times 3!} = 6 \times 10 = 60$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۸ تا ۱۱)

۷- گزینه «۲»

(فرشید کریمی)

$$\text{کل اعداد ۴ رقمی} = \boxed{5} \boxed{5} \boxed{5} \boxed{5} \Rightarrow 5^4 = 625$$

$$\text{اعداد بدون تکرار ارقام} = \boxed{5} \boxed{4} \boxed{3} \boxed{2} \Rightarrow 5 \times 4 \times 3 \times 2 = 120$$

اعداد بدون تکرار ارقام - کل اعداد = تعداد اعداد با حداقل دو رقم تکراری

$$625 - 120 = 505$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲ تا ۸)

۸- گزینه «۴»

(امیر زرانروز)

$$n(S) = 8 \times 4 = 32$$

از پیشامد متمم استفاده می‌کنیم، یعنی فرض می‌کنیم هیچ کدام از دو عقربه روی اعداد مربع قرار نگیرند؛ در عقربه A شش عدد غیرمربع کامل و در عقربه B یک عدد غیرمربع کامل داریم:

$$n(A) = 6 \times 1 = 6$$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{6}{32} = \frac{3}{16}$$

$$\Rightarrow P(A') = 1 - P(A) = 1 - \frac{3}{16} = \frac{13}{16}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۴ تا ۱۷)

۹- گزینه ۲»

(علی حسینی نوه)

برای محاسبه احتمال ابتدا باید تعداد فضای نمونه و تعداد حالات مطلوب را محاسبه کنیم: (دقت کنید که تکرار ارقام مجاز است.)

(تمام اعداد دورقمی قابل ساخت): تعداد فضای نمونه

$$5 \times 6 = 30$$

برای اینکه عددی مضرب ۶ باشد، باید مضرب ۲ و مضرب ۳ باشد.

تعداد حالات مطلوب یعنی عدد زوج و جمع ارقام آن بر ۳ بخش پذیر باشد.

$$\begin{cases} \frac{2}{3} \times \frac{1}{6} = \frac{1}{9} \\ \frac{2}{4} \times \frac{1}{6} = \frac{1}{12} \\ \frac{2}{1} \times \frac{1}{6} = \frac{1}{3} \end{cases}, \begin{cases} \frac{1}{2} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{8} \\ \frac{2}{3} \times \frac{1}{6} = \frac{1}{9} \end{cases} \Rightarrow 2 + 2 + 2 + 1 = 7$$

$$\text{محاسبه احتمال} = \frac{\text{تعداد حالات مطلوب}}{\text{تعداد فضای نمونه}} = \frac{7}{30}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۴ تا ۲۱)

۱۰- گزینه ۲»

(مهمر بصیرایی)

تعداد اعضای فضای نمونه برابر است با:

$$n(S) = 8!$$

تعداد اعضای پیشامد آن که دو برادر در ابتدا و انتهای ردیف قرار بگیرند:

$$n(A) = 6! \times 2!$$

$$P(A) = \frac{6! \times 2!}{8!} = \frac{2}{8 \times 7} = \frac{1}{28}$$

احتمال آن که پیشامد A اتفاق نیفتد، برابر است با:

$$\Rightarrow P(A') = 1 - P(A) = 1 - \frac{1}{28} = \frac{27}{28}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۴ تا ۲۷)

۱۱- گزینه ۳»

(سعید عزیزقانی)

در یک خانواده با ۱۰ فرزند تعداد اعضای فضای نمونه‌ای جنسیت فرزندان به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$n(S) = 2^{10} = 1024$$

برای شمارش تعداد اعضای پیشامد مطلوب ۱۰ فرزند را به سه بخش تقسیم می‌کنیم. ۴ فرزند اول، فرزندهای پنجم و ششم و ۴ فرزند آخر که داریم:

$$n(A) = \binom{4}{2} \times 2 \times 2 \times \binom{4}{1} = 6 \times 2 \times 2 \times 4 = 96$$

در نهایت برای محاسبه احتمال داریم:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{96}{1024} = \frac{3}{32}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۴ تا ۲۱)

۱۲- گزینه ۱»

(سعید عزیزقانی)

برای محاسبه تعداد اعضای فضای نمونه کافی است ۵ نفر از ۷ نفر اعضای تور را انتخاب کنیم:

$$n(S) = \binom{7}{5} = \frac{7!}{5! \times 2!} = 21$$

برای شمارش تعداد اعضای پیشامد سه حالت داریم:

حالت اول: (از بین مدیر و هماهنگ کننده هر دو انتخاب شوند) و (هر سه آقا انتخاب شوند).

$$\text{تعداد حالاتها} = \binom{2}{2} \times \binom{3}{3} = 1 \times 1 = 1$$

حالت دوم: (از بین مدیر و هماهنگ کننده هر دو انتخاب شوند) و (یک نفر از دو خانم انتخاب شود) و (دو نفر از ۳ آقا انتخاب شوند).

$$\text{تعداد حالاتها} = \binom{2}{2} \times \binom{2}{1} \times \binom{3}{2} = 1 \times 2 \times 3 = 6$$

حالت سوم: (از بین مدیر و هماهنگ کننده فقط یک نفر انتخاب شود) و (یک نفر از دو خانم انتخاب شود) و (هر سه آقا انتخاب شوند).

$$\text{تعداد حالاتها} = \binom{2}{1} \times \binom{2}{1} \times \binom{3}{3} = 2 \times 2 \times 1 = 4$$

در نهایت داریم:

$$\begin{cases} n(A) = 1 + 6 + 4 = 11 \\ n(S) = 21 \end{cases} \Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{11}{21}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۴ تا ۲۱)

۱۳- گزینه ۴»

(مهمر بصیرایی)

بیان مسئله در گام اول چرخه آمار است و بیان مسئله اگر درست نباشد به طوری که اجراکنندگان برداشته‌های متفاوتی داشته باشند باید گام اول را تصحیح کرد.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۶ تا ۳۹)

۱۴- گزینه ۳»

(امیر زراندوز)

از نمودار متن سؤال متوجه می‌شویم که:

$$\bar{x} = 30, \sigma = 22 - 30 = 2$$

$$\frac{\sum x^2}{n} = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n} + \bar{x}^2 \Rightarrow \sum x^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n} + \bar{x}^2 \times n$$

$$\Rightarrow \sum x^2 = 4 \times 20 = 80$$

توجه کنید که در فرمول

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

صورت کسر، مجموع مربعات اختلاف داده‌ها از میانگین گفته می‌شود.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۴ و ۳۵)

۱۵- گزینه «۲»

(علی قهرمان زاده)

$$a_n = \frac{n^3 + n^2 - n - 1}{3n + 3} = \frac{n^2(n+1) - (n+1)}{3(n+1)}$$

می دانیم $n \neq -1$ است:

$$= \frac{(n+1)(n^2-1)}{3(n+1)} = \frac{n^2-1}{3}$$

$$a_n = \frac{n^2-1}{3} = 133 \Rightarrow n^2-1 = 399$$

$$n^2 = 400 \xrightarrow{n > 0} n = 20$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۵۲ تا ۶۰)

۱۶- گزینه «۳»

(مهمبر ابراهیم توزنده جانی)

در شکل n ام تعداد مثلث‌های رنگ شده برابر است با:

$$0 + 1 + 2 + \dots + (n-1) = \frac{n(n-1)}{2}$$

برای آن که بدانیم در کدام شکل ۴۵ مثلث رنگ شده وجود دارد معادله زیر را حل می‌کنیم.

$$\frac{n(n-1)}{2} = 45 \Rightarrow n^2 - n - 90 = 0 \Rightarrow (n-10)(n+9) = 0$$

چون n عدد طبیعی است، پس $n = 10$ ، در شکل دهم ۴۵ مثلث رنگ شده است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه ۶۰)

۱۷- گزینه «۳»

(مهمبر ابراهیم توزنده جانی)

دنباله، یک تابع با دامنه اعداد طبیعی است، پس باید به ازای عضو مشترک دامنه دو ضابطه یعنی $n = 5$ جواب‌های یکسان داشته باشند، بنابراین:

$$a_5 = \begin{cases} (5)^2 + 4(5) + 5 \\ 3(5) + k \end{cases} \Rightarrow 50 = 15 + k \Rightarrow k = 35$$

حال داریم:

$$a_n = \begin{cases} n^2 + 4n + 5, & n \leq 5 \\ 3n + 35, & n > 5 \end{cases}$$

$$a_6 = 3(6) + 35 = 53$$

$$a_8 = 3(8) + 35 = 59$$

لذا:

$$\Rightarrow a_6 + a_8 = 53 + 59 = 112$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۵۲ تا ۵۹)

۱۸- گزینه «۳»

(علی حسینی نوه)

با قرار دادن $n = 5$ در رابطه بازگشتی داریم:

$$n = 5 \Rightarrow a_5 = 2a_4 + (-1)^5 \xrightarrow{a_5 = \frac{k}{m}} \frac{k}{m} = 2a_4 - 1$$

$$\Rightarrow 2a_4 = \frac{k}{m} + 1$$

$$2a_4 = \frac{k+m}{m} \Rightarrow a_4 = \frac{k+m}{2m}$$

سپس با قرار دادن $n = 4$ در رابطه بازگشتی، جمله چهارم به دست می‌آید.

$$n = 4 \Rightarrow a_4 = 2a_3 + (-1)^4 \xrightarrow{a_4 = \frac{k+m}{2m}}$$

$$\frac{k+m}{2m} = 2a_3 + 1 \Rightarrow 2a_3 = \frac{k+m}{2m} - 1$$

$$2a_3 = \frac{k+m-2m}{2m} \Rightarrow 2a_3 = \frac{k-m}{2m} \Rightarrow a_3 = \frac{k-m}{4m}$$

$$\Rightarrow a_3 = \frac{k}{4m} - \frac{1}{4}$$

با توجه به جمله چهارم $a = -\frac{1}{4}$ و $[-\frac{1}{4}] = -1$ است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۵۲ تا ۶۰)

۱۹- گزینه «۲»

(امیر زرائدوز)

$$n = 2 \xrightarrow{\text{ضابطه بالایی}} a_2 = \frac{1}{2}a_2 \Rightarrow 20 = \frac{1}{2}a_2 \Rightarrow a_2 = 40$$

$$n = 1 \xrightarrow{\text{ضابطه پایینی}} a_2 = 6a_1 - 1 \Rightarrow 40 = 6a_1 - 1$$

$$\Rightarrow 6a_1 = 41 \Rightarrow a_1 = \frac{41}{6}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه ۵۹)

۲۰- گزینه «۱»

(مهمبر ابراهیم توزنده جانی)

$$n = 5 \Rightarrow a_5 = \frac{2-2a_5}{a_5+3} = \frac{2-2}{1+3} = -\frac{1}{4}$$

$$n = 6 \Rightarrow a_6 = \frac{2-2a_6}{a_6+3} = \frac{2+\frac{3}{4}}{-\frac{1}{4}+3} = 1$$

پس اگر $a_n = 1$ باشد، $a_{n+1} = -\frac{1}{4}$ می‌شود و اگر $a_n = -\frac{1}{4}$ باشد

$a_{n+1} = 1$ می‌شود یعنی جملات یکی در میان $-\frac{1}{4}$ و 1 است.

لذا مجموع دویست جمله اول برابر است با صد دسته $(1 - \frac{1}{4})$ لذا:

$$\text{مجموع } 200 = 100 \times (\frac{3}{4}) = 75$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۵۲ تا ۶۰)

ریاضی و آمار (۳) - نیمسال دوم

۲۱- گزینه «۳»

(معمداً ابراهیم توزنده جانی)

چهار جمله متوالی را به صورت زیر در نظر می‌گیریم:

$$a - 3d, a - d, a + d, a + 3d$$

بنابراین:

$$a - 3d + a - d + a + d + a + 3d = 0$$

$$\Rightarrow 4a = 0 \Rightarrow a = 0$$

پس دنباله به صورت $3d$ و d و $-d$ و $-3d$ است و

$$9d^2 + d^2 + d^2 + 9d^2 = 80 \Rightarrow d^2 = 4$$

$$-36 = -9d^2 = (3d)(-3d) = \text{کوچکترین عدد} \times \text{بزرگترین عدد}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطری، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۲۲- گزینه «۴»

(ابراهیم نبوی)

$$\frac{a_n = a_1 + (n-1)d}{a_{101} = 399} \rightarrow a_{101} = a_1 + 100d \Rightarrow a_1 + 100d = 399$$

$$a_1 + a_2 + a_3 = a_1 + a_1 + d + a_1 + 2d = 3a_1 + 3d = 9$$

$$\begin{cases} a_1 + 100d = 399 \\ -a_1 - d = -3 \end{cases}$$

$$99d = 396 \Rightarrow \begin{cases} d = 4 \\ a_1 = -1 \end{cases}$$

$$\Rightarrow a_4 + a_5 + a_6 = a_1 + 3d + a_1 + 4d + a_1 + 5d$$

$$= 3a_1 + 12d = 3(-1) + 12(4) = -3 + 48 = 45$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطری، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲)

۲۳- گزینه «۲»

(معمداً ابراهیم توزنده جانی)

چون $x^2 - 8x + 12 = (x-6)(x-2)$ ، پس ریشه‌های معادله مورد نظر a و 2 و 6 هستند. حالت‌های مختلفی که این سه عدد دنباله‌ای حسابی تشکیل می‌دهند در زیر آمده است.

(توجه کنید که عدد وسط میانگین حسابی دو عدد دیگر است):

$$6, 2, a \Rightarrow \frac{6+a}{2} = 2 \Rightarrow a = -2$$

$$6, a, 2 \Rightarrow \frac{6+2}{2} = a \Rightarrow a = 4$$

$$2, 6, a \Rightarrow \frac{2+a}{2} = 6 \Rightarrow a = 10$$

$$2, a, 6 \Rightarrow \frac{2+6}{2} = a \Rightarrow a = 4$$

$$a, 2, 6 \Rightarrow \frac{6+a}{2} = 2 \Rightarrow a = -2$$

$$a, 6, 2 \Rightarrow \frac{a+2}{2} = 6 \Rightarrow a = 10$$

a ، 3 مقدار مختلف ممکن است داشته باشد.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطری، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۱)

۲۴- گزینه «۳»

(علی قهرمان زاره)

$$a_8 a_{14} = 400$$

$$a_1 r^7 a_1 r^{13} = 400 \Rightarrow a_1^2 r^{20} = 400$$

$$(a_1 r^{10})^2 = 400 \Rightarrow a_1 r^{10} = \pm 20$$

$$a_1 a_5 a_9 a_{13} a_{17} = a_1 a_1 r^4 a_1 r^8 a_1 r^{12} a_1 r^{16}$$

$$= a_1^5 r^{40} = (a_1 r^{10})^4 = (\pm 20)^4 = 160000$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرفطری، صفحه‌های ۷۴ تا ۷۸)

۲۵- گزینه «۴»

(امد رضا ذاکر زاده)

$$r^{m+1} = \frac{b}{a} \Rightarrow r^4 = \frac{162}{2} = 81 \Rightarrow r = 3$$

$$2 \times 3, 6 \times 3, 18 \times 3, 54 \times 3, 162 \times 3$$

$$\Rightarrow 6 + 18 + 54 = 78$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرفطری، صفحه‌های ۷۴ تا ۷۸)

۲۶- گزینه «۱»

(معمداً ابراهیم توزنده جانی)

جمله عمومی یک دنباله حسابی با جمله اول a_1 و اختلاف مشترک d به

صورت $a_n = a_1 + (n-1)d$ است و جمله عمومی یک دنباله هندسی با

جمله اول a_1 و نسبت مشترک r به صورت:

$$a_n = a_1 r^{n-1}$$

$$\text{پس } b_8 - b_6 = 30d \Rightarrow b_1 r^7 - b_1 r^5 = 30d$$

$$\Rightarrow d = \frac{b_1 r^5 (r^2 - 1)}{30} \quad (I)$$

$$\text{از طرفی } b_6 - b_5 = d \Rightarrow b_1 r^5 - b_1 r^4 = d \quad (II)$$

$$(I), (II) \Rightarrow \frac{b_1 r^5 (r^2 - 1)}{30} = b_1 r^5 - b_1 r^4$$

$$\Rightarrow \frac{r^5 - r^4}{30} = r^5 - r^4$$

$$\Rightarrow \frac{r^4 (r - 1)}{30} = r^4 (r - 1) \Rightarrow r^3 - r = 30(r - 1)$$

$$\Rightarrow r(r^2 - 1) = 30(r - 1) \Rightarrow r(r+1)(r-1) = 30(r-1)$$

$$\Rightarrow r(r+1) = 30 \xrightarrow{5 \times 6 = 30} r = 5$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرفطری، صفحه‌های ۷۰ تا ۷۸)

$$\Rightarrow \frac{r^{a-1} \times r^2}{(r^2)^2} = \frac{r^2}{r^3} \Rightarrow \frac{r^{a-1} \times r^2}{r^3} = \frac{r^2}{r^3}$$

$$\Rightarrow r^{a-1-3} \times r^2 = r^2 \times r^0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} r^{a-4} = r^0 \Rightarrow a-4=0 \Rightarrow a=4 \\ \frac{1}{r^2} = \frac{r^2}{r^3} \Rightarrow \frac{1}{r} = \frac{r}{r^3} \Rightarrow b=4 \end{cases}$$

$$a-b=4-4=0$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه ۹۴)

۳۰- گزینه «۲» (کتاب آبی پیمانهای)

در هر نیم ساعت جرم باکتری ۱/۵ برابر می شود، پس اگر جرم اولیه باکتری را m بگیریم، جرم باکتری بعد از t دقیقه از رابطه زیر به دست می آید:

دقیقه ۳۰ = نیم ساعت

$$\frac{t}{30} \text{ جرم باکتری بعد از هر دقیقه} = m \times (1/5)^{30}$$

$$\xrightarrow{\text{دقیقه } t=40} \text{جرم باکتری بعد از } 40 \text{ دقیقه} = m \times (1/5)^{40}$$

$$= m \times (1/5)^{40} \quad (1)$$

بعد ۴۰ دقیقه جرم باکتری $(1/5)^{40}$ برابر می شود که طبق صورت سؤال

$$\frac{4}{1/18} = (1/5)^{40} \text{ می باشد. حال لحظه ای را می یابیم که جرم باکتری}$$

۱/۷۷ برابر می شود:

$$\frac{t}{30} \text{ جرم باکتری بعد از } t \text{ دقیقه} = m \times (1/5)^{30} = 1/77 m \quad (2)$$

$$\frac{\text{جرم باکتری بعد از } t \text{ دقیقه} (2), (1)}{\text{جرم باکتری بعد از } 40 \text{ دقیقه}} = \frac{m \times (1/5)^{30}}{m \times (1/5)^{40}} = \frac{1/77 m}{1/18 m}$$

$$\Rightarrow \frac{t-40}{(1/5)^{30}} = \frac{1/77}{1/18} = 1/5$$

$$\Rightarrow 1/5 \cdot \frac{t-40}{30} = 1/5 \Rightarrow \frac{t-40}{30} = 1 \Rightarrow t=70$$

پس بعد از گذشت ۷۰ دقیقه جرم باکتری ۱/۷۷ برابر می شود یعنی ۳۰ دقیقه بعد از لحظه ۴۰ دقیقه که خواسته سؤال است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه ۹۰)

۲۷- گزینه «۲»

(سعیر عزیزقانی)

با توجه به صورت سؤال $a_1 = 1$ و $a_9 = 6561$ است. حالا می توانیم نسبت مشترک را محاسبه کنیم:

$$a_n = a_1 r^{n-1} \xrightarrow{n=9} a_9 = a_1 r^8 \Rightarrow 6561 = r^8$$

$$\Rightarrow r^8 = r^8 \Rightarrow r = 3$$

مجموع پنج جمله دوم را به صورت زیر حساب می کنیم:

$$\text{مجموع پنج جمله اول} - \text{مجموع ده جمله اول} = \text{مجموع پنج جمله دوم} \\ = S_{10} - S_{15}$$

حالا S_{10} و S_{15} را جداگانه محاسبه می کنیم:

$$S_{10} = 1 \times \frac{1-3^{10}}{1-3} = \frac{-59048}{-2} = 29524$$

$$S_{15} = 1 \times \frac{1-3^{15}}{1-3} = \frac{-242}{-2} = 121$$

در نهایت داریم:

$$\text{مجموع پنج جمله دوم} = S_{10} - S_{15} = 29524 - 121 = 29403$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه های ۷۴ تا ۸۴)

۲۸- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمانهای)

$$\frac{2}{(125)^3} + \left[\frac{2}{25^3} + \dots + \frac{2}{25^3} \right]_{\text{تا } 25} = \frac{2}{(125)^3} + (25 \times \frac{2}{25^3})$$

$$= \frac{2}{(125)^3} + (25 \cdot \frac{2}{25^3}) = \frac{2}{(125)^3} + (25)^3$$

$$\frac{125=5^3}{25=5^2} \rightarrow (5^3)^{\frac{2}{3}} + (5^2)^{\frac{1}{3}} = 5^2 + 5^{\frac{2}{3}} = \frac{5^2}{5^{\frac{2}{3}}} = 5^{\frac{4}{3}} = 5^{\frac{2}{3}}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه ۹۱)

۲۹- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمانهای)

$$0.25 \times r^{a-1} \times (\frac{1}{3})^{\frac{1}{2}} = 9b$$

$$\frac{0.25 = \frac{1}{4}, 9=3^2}{\frac{1}{3} = (\frac{1}{3})^{-1}} \rightarrow \frac{1}{4} \times r^{a-1} \times ((\frac{1}{3})^{-1})^{-\frac{1}{2}} = (3^2) b$$

$$\Rightarrow \frac{1}{4} \times r^{a-1} \times (\frac{1}{3})^{\frac{1}{2}} = 9b$$

$$\Rightarrow \frac{r^{a-1} \times r^{\frac{1}{2}}}{4 \times 3^{\frac{1}{2}}} = 9b \Rightarrow \frac{r^{a-1} \times r^{\frac{1}{2}}}{4 \times 3^{\frac{1}{2}}} = 9b$$

علوم و فنون ادبی (۳) - نیمسال اول

۳۱- گزینه «۴»

(فرهار، علی نزار)
هر دو اثر مذکور در عبارت «د» را میرزا حسن خان بدیع نوشته است.
تشریح موارد نادرست:

الف) تاراج کتابخانه اصفهان باعث شد ارتباط مجدد اهل ذوق با ادبیات کهن برقرار شود.

ج) برخی از شاعران دوره بیداری تسلط کافی به ادبیات کهن نداشتند، نه اکثر آنها.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۱۳، ۱۹ و ۴۳)

۳۲- گزینه «۳»

عبارت‌های «الف» و «د» نادرست‌اند. شکل صحیح آن‌ها:
«الف»: توجه به مردم، از درون مایه‌های سبک دوره بیداری است که شاخص‌ترین شاعران این حوزه، ابوالقاسم لاهوتی و فرخی یزدی هستند.

«د»: قالب‌های شعری در این عصر تغییر زیادی نداشتند و توجه به قالب‌های قصیده و مثنوی در شعر ملک‌الشعرای بهار و ادیب‌الممالک فراهانی بیشتر بود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۴۲ تا ۴۴)

۳۳- گزینه «۲»

الف) عبارت مسجع است. (قائم‌مقام فراهانی)
ب) «دمدمی» واژه عامیانه است. (دهخدا)
ج) «رو بند کردی» عبارت عامیانه است. (دهخدا)
د) به سبک گلستان نزدیک است. (قائم‌مقام فراهانی)
ه) عبارت مسجع است. (قائم‌مقام فراهانی)

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۲۰ و ۲۱)

۳۴- گزینه «۲»

الف) کلمات (اعتبار، عار، ارباب، اذنب) سجع می‌سازند و نشر مسجع از ویژگی‌های نوشته‌های قائم‌مقام است.

ج) آمیختگی نثر به ضرب‌المثل به سبک گلستان سعدی از ویژگی‌های نثر قائم‌مقام است.

ب و د) نثرهایی عامیانه و ساده هستند که از چرند و پرند دهخدا انتخاب شده‌اند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۲۰ و ۲۱)

۳۵- گزینه «۲»

ج: تناقض در «ساز خموشی» / ب: استعاره در ترکیب «دیر رندسوز» و «کارخانه» / ه: تلمیح در «قاف» و «عنقا» به قلّه افسانه‌ای قاف و سیمرغ /

الف: تضاد در «نظر و ضمیر» و «صورت و معنی» / د: لف و نشر مرتب بین آب و اشک و آتش و آه.

(علوم و فنون ادبی، بیان و برید، ترکیبی)

۳۶- گزینه «۱»

(عزیز الیاسی پور)
تضاد ندارد. در گزینه «۱»، «مردافکن» کنایه از قدرتمند. در گزینه «۲»، «عشاق» در معنی دوم به معنی اصطلاح موسیقی، با «آهنگ» تناسب دارد و در گزینه «۴»، آب، به دو معنی مایع معروف و آبرو.

(علوم و فنون ادبی (۳)، برید معنوی، ترکیبی)

۳۷- گزینه «۴»

(یاسین مهریان)
این بیت، فاقد لف و نشر مشوش است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: شاعر در تضادی مفهومی، رشته تسبیح که در زیر دانه‌های آن پنهان شده است را در مقابل رشته زنار (کمربندی که مسیحیان می‌بستند) قرار می‌دهد و می‌گوید که از رشته تسبیح که پنهان است، بیشتر از کمربند مسیحیان که آشکار است، ترس دارم. به بیانی دیگر، رشته تسبیح، نماد پنهان‌کاری و مخفی‌بودن است و رشته زنار، نماد آشکاربودن است. این دو، با یکدیگر تضاد دارند.

گزینه «۲»: «عمرها» مجاز از مدت زمان طولانی

گزینه «۳»: شاعر در این بیت، بلندنظری و همت خود را، در تنزل و فرود آمدن می‌داند. در مصراع دوم، این تصویر را به خوبی رسم کرده است و به جای آن که مسیر همت و ترقی را، از پایین به بالا بداند، از بالا (نور خورشید) به پایین می‌داند.

(علوم و فنون ادبی، بیان و برید، ترکیبی)

۳۸- گزینه «۲»

(یاسین مهریان)
بیت «الف»: مجاز: «خاک» در مصراع اول مجاز از گور
بیت «ب»: «پارادوکس»: اینکه پاکی دامن، گناه باشد.
بیت «ج»: «واج‌آرایی»: مصوت بلند «ا» در مصراع دوم
بیت «د»: «ایهام تناسب»: «مهر»: ۱- محبت، ۲- خورشید؛ که در این معنا قابل قبول نیست و با «آفتاب» تناسب دارد.

بیت «ج»، ایهام ندارد. (ردّ گزینه «۱») / بیت «د»، متناقض‌نما ندارد. (ردّ گزینه «۳») / بیت «ب»، اغراق ندارد. (ردّ گزینه «۴»)

(علوم و فنون ادبی، بیان و برید، ترکیبی)

۳۹- گزینه «۳»

(سیدعلیرضا علویان)
تضاد: هست و نیست، استعاره: «چاه» استعاره از گودی و فرورفتگی روی چانه، تشبیه: شاعر به نوعی زنخدان معشوق را در حیات‌بخشی از آب حیات بالاتر دانسته است (تشبیه مضمّر و تفضیل)، تلمیح: آب حیوان تلمیح دارد به ماجرای خضر و جست‌وجوی آب حیات و جاودانگی.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «آن گلبن» استعاره مصرحه از معشوق / «بنشست» و «برخاست»: تضاد / شاعر معشوق را از سرو در اعتدال و راست قامتی برتر دانسته است. (تشبیه تفضیلی)

گزینه «۲»: تلمیح به ماجرای حضرت زهرا (س) و ناشناخته بودن مزار ایشان / «آفتاب مدفن» اضافه تشبیهی

گزینه «۳»: وزن بیت: مفاعِلن فَعَلاتِن مفاعِلن فَعَلن: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند: هجای پنجم مصراع اول (بی) - فاقد بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه
گزینه «۴»: وزن بیت: مفعولُ مفاعیلُ فاعِلن: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند: هجای هفتم مصراع اول (هو) - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه: هجای دوازدهم مصراع اول (ن)

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۴)

۴۴- گزینه «۴» (هومن نمازی)

حذف همزه: «مغز از» تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه در هجای دوم مصراع نخست «ماهی» و اتصال آن به همزه اتفاق افتاده است و تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند در هجای چهارم مصراع دوم اتفاق افتاده است. وزن بیت، فاعلاتن فاعلاتن فاعلن است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۴۹ تا ۵۴)

۴۵- گزینه «۳» (سیدعلیرضا علویان)

وزن همه ابیات «مفتعلن فاعلات مفتعلن فع» است.

تشریح ابیات و اختیارات آن:

گزینه «۱»: (سو ز ن ا م / می د م ن ب / د س ت ق ا / بود)
(ب خ ی ا ز ا / ن م ب ر و ی / ک ا ر ب ر ف / ک ن د)؛ هیچ تغییر کمیت مصوتی به کار نرفته است.

گزینه «۲»: (عین ة م ز ن / گ ا ر غ م ب / ا ر ا ی ن ی / دل)
(ف ر ق ت ا ن / یا ر غ م گ / س ا ر ب ر ف / ک ن د)؛ تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند در هجای ۱۲ مصراع اول.

گزینه «۳»: (چ ر خ ن ه ا ن / ک ش ک پ ر د / س ا ز خ ی / ل س ت)
(پ ر د ی خ ا / ق ا ن ی یا ش / ک ا ر ب ر ف / ک ن د)؛ تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه در هجای ۶ مصراع دوم.

گزینه «۴»: (ز ل ز ل ی / ا غ م ف ت ا د / د ر د ل و ی / ا ر ا ن)
(س و ی م ژ / ا گ ن ج ش ا ه / ا و ا ر ب ر ف / ک ن د)؛ تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند در هجای ۴ هر دو مصراع.

(علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۴)

۴۶- گزینه «۱» (سیدعلیرضا امیری)

ابیات، فاقد ایهام هستند. «رسته، بسته و خسته» جناس دارند و «صید عدم شدن» نیز استعاره مکنیه است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: ابیات، فاقد ابدال و حذف همزه‌اند.
گزینه «۳»: استفاده بسیار از واژه‌های عربی و مفهوم عرفانی شعر، آن را متعلق به سبک عراقی می‌کند.

گزینه «۴»: رباعی صورت سؤال و بیت گزینه «۴» هر دو به از خودبستگی عارفانه و دست شستن از وجود در جهت رسیدن به حق اشاره دارند.

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان، موسیقی شعر، مفهوم، ترکیبی)

گزینه «۴»: «فرشته عشق نداند»، تلمیح دارد به آیه امانت و اینکه به غیر از انسان کسی عشق الهی را نپذیرفت. / نوعی تضاد معنایی بین آدم و فرشته یافت می‌شود. (از آنجایی که یکی عشق را پذیرفت و دیگری از آن سر باز زد، در مقابل هم قرار می‌گیرند.) / «ساقی» استعاره از واسطه و فیض الهی (علوم و فنون ادبی، بیان و بریع، ترکیبی)

۴۰- گزینه «۴» (یاسین موریان)

منظور از «ارجحیت» در صورت سؤال، آن است که اگر وزنی، دارای دو دسته‌بندی هجایی همسان و ناهمسان باشد، وزن همسان بر ناهمسان برتری دارد.

وزن ابیات:

بیت «الف»: مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن (همسان - دولختی - دوری - متناوب) [همه گزینه‌ها، درباره این بیت، درست‌اند].

بیت «ب»: مفاعِلن فَعَلاتِن مفاعِلن فَعَلن (ناهمسان) [ردّ گزینه «۲»]
بیت «ج»: «مفعول مفاعیل مفاعیل فعل» یا «مستفعل مستفعل مستفعل فع» (با توجه به صورت سؤال، وزن بیت را، همسان می‌دانیم.) [ردّ گزینه «۳»]

بیت «د»: مفتعلن فاعلات مفتعلن فع (ناهمسان) [ردّ گزینه «۱»]
(علوم و فنون ادبی، موسیقی شعر، ترکیبی)

۴۱- گزینه «۳» (حسن اصحابی)

گزینه‌های «۱» و «۲»، بر وزن (مستفعل فاعلات مستفعل) هستند و نسبت به وزن صورت سؤال، صرفاً یک هجای بلند در آخر وزن، اضافه دارند.
وزن گزینه «۴»: (مستفعل مستفعل مستفعل فع)

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۴۲- گزینه «۴» (حسن اصحابی)

وزن گزینه «۴» برخلاف دیگر گزینه‌ها، ناهمسان است: مفاعِلن فَعَلاتِن مفاعِلن فَعَلن

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مفاعِلن فَعَلاتِن مفاعِلن فَعَلن

گزینه «۲»: مفتعلن مفتعلن فاعلن

گزینه «۳»: فَعَلاتِن فَعَلاتِن فَعَلن

(علوم و فنون ادبی، موسیقی شعر، ترکیبی)

۴۳- گزینه «۳» (مسن اصغری)

تشریح گزینه‌ها:

گزینه «۱»: وزن بیت: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند: هجای دوم مصراع اول (لی) - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه: هجای پنجم مصراع اول (ن)

گزینه «۲»: وزن بیت: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه: هجای پنجم مصراع اول (ز) / هجای دوم مصراع دوم (ل) / هجای ششم مصراع دوم (ک) - فاقد کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

۴۷- گزینه ۱»

در این گزینه بیان شده است که کثرت موجودات و وحدت خداوندی منافات و تناقضی با هم ندارد و پذیرفتن هم‌زمان یکی مانع پذیرش دیگری نیست؛ درحالی‌که در سایر گزینه‌ها فقط به بقای خداوند و صفات او و فانی بودن جهان و موجودات دیگر اشاره شده است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۶۲)

۴۸- گزینه ۴»

(شیوا نظری)

این گزینه و بیت صورت سؤال هر دو به یکرنگی و راستی توصیه دارند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: افراد دور و ریاکار نمی‌توانند یک‌رنگ و صادق باشند.

گزینه ۲: دروغی که شایسته باشد گفته شود از حرف راستی که فقط با قسم خوردن باور شود بهتر است.

گزینه ۳: شاعر به تلخی سخن راست اشاره دارد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۶۴)

۴۹- گزینه ۴»

(فرهاد علی‌نژاد)

در ابیات گزینه‌های «۱ تا ۳» مفهوم کلی تحمل سختی‌های راه عشق است (در ابیات گزینه‌های «۱ و ۲» این سختی تحمل عتاب یار و معشوق است و در گزینه «۳» شاعر هر نوع سختی را در این راه مدنظر دارد).

در بیت گزینه «۴» شاعر از معشوق خود می‌خواهد که جور و عتاب را کمتر کند و حرفی از تحمل آن نمی‌زند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه‌های ۳۰ و ۳۳)

۵۰- گزینه ۳»

(مفسن اصفری)

عبارت سؤال مبتنی بر این معناست که مردم علاوه بر اینکه حقوق و آزادی‌های فردی دارند، در جامعه و سرنوشت سیاسی و اقتصادی خود نیز دارای حق و اختیار هستند.

در ابیات «ب و د» سخن از حقوق و آزادی‌های مردم ایران است. اما منظور از «آزادی» در بیت‌های «الف و ج» وارستگی و ترک تعلقات مادی است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۴۴)

علوم و فنون ادبی (۳) - نیم‌سال دوم

۵۱- گزینه ۱»

(سیدعلیرضا علویان)

در «مدیر مدرسه» نمونه نثر تلگرافی جلال آل‌احمد به کمال دیده می‌شود. سایر عبارات درست هستند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه ۷۴)

۵۲- گزینه ۴»

(سیدعلیرضا علویان)

بنیان‌گذار شعر نو، نیما یوشیج در مسیر تغییر شعر کهن از واژگان روزمره، عامیانه و نو بهره برد و از نوآوری و به‌کارگرفتن ترکیب‌های تازه نهراسید.

محمدحسین بهجت تبریزی (شهریار) در غزل طبعی لطیف و احساسی رقیق داشت و از غزل‌سرایان نامی ایران به‌ویژه حافظ تأثیر فراوانی پذیرفته است. پروین اعتصامی در قطعه اوج مهارت خود را به رخ کشیده که در این قالب به شیوه انوری و سنایی توجه دارد.

اخوان ثالث یکی از موفق‌ترین رهروان شعر نیمایی است که شعر وی اجتماعی بوده و حوادث زندگی مردم را در خود منعکس می‌کند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۰ تا ۷۲)

۵۳- گزینه ۱»

(هومن نمازی)

شاخه نخست: جریان کمال‌یافته و پیش‌کسوت که پس از پیروزی انقلاب با ارزش‌ها و مفاهیم نوین زندگی اجتماعی هماهنگ شدند، از جمله حمید سبزواری، قیصر امین‌پور، موسوی گرمارودی، سید حسن حسینی و نصرالله مردانی.

شاخه دوم: بعد از انقلاب به همان روال گذشته و در زمینه‌هایی متأثر از ادبیات جهان به حیات خویش ادامه دادند، از جمله هوشنگ ابتهاج، حسین منزوی، علی محمد افغانی و محمود دولت‌آبادی.

شاخه سوم: شاخه جوان ادبیات بعد از انقلاب که کار ادبی خود را در انقلاب آغاز کرد و با پایبندی به اصول انقلاب منادی اندیشه‌های آن شد، از جمله سلمان هراتی و علیرضا قزوه.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

۵۴- گزینه ۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

نویسندگان آثار زیر نادرست معرفی شده‌اند:

سروشون: سیمین دانشور

شوهر آهو خانم: علی محمد افغانی

شهری چون بهشت: سیمین دانشور

همسایه‌ها: احمد محمود

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۳ و ۷۴)

۵۵- گزینه ۱»

(سیدعلیرضا اصفری)

در واژه «رود»، ایهام وجود دارد و نه ایهام تناسب. رود: ۱- رودخانه ۲- نوعی ساز

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۲: شیرین: ۱- طعم شیرین ۲- نام معشوقه خسرو پرویز، که در این معنا با فرهاد تناسب دارد.

گزینه ۳: مهر: ۱- محبت، عشق ۲- خورشید، که در این معنا با خورشید و ماه تناسب دارد.

گزینه ۴: دستان: ۱- فریب و نیرنگ ۲- لقب زال، پدر رستم، که در این معنا با زال تناسب دارد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

جامعه‌شناسی (۳) - نیم‌سال اول

۶۱- گزینه ۳ (فاطمه صفری)
الف) دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند؛ یعنی هر وقت در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد.
ب) کسی که دانش علمی دارد، به درک عمیقی از دانش عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد؛ آسیب‌ها و اشکالاتی را که به دانش عمومی راه پیدا کرده‌اند، شناسایی می‌کند و قدرت پیدا می‌کند که از حقایق موجود در دانش عمومی دفاع کند.
ج) در کنش‌های ما مانند راه رفتن، غذا خوردن، حرف زدن و ... آگاهی‌ها و دانش‌هایی وجود دارد که به سبب عادت، از نظر ما پنهان بوده است.
د) از آنجا که ما انسان‌ها با هم زندگی می‌کنیم، مجبور نیستیم خودمان به تنهایی و جداگانه، دانش لازم برای تک تک کنش‌هایمان را تولید کنیم. جهان اجتماعی؛ یعنی جامعه و فرهنگی که در آن زندگی می‌کنیم، دانش لازم برای زندگی یا همان دانش عمومی را در اختیار ما قرار می‌دهد.
(جامعه‌شناسی (۳)، زفیره دانشی، صفحه‌های ۳ تا ۵)

۶۲- گزینه ۲ (فاطمه صفری)
- همه کسانی که از دانش عمومی برخوردارند، مشکلاتی مانند بحران آگاهی، بحران اخلاقی و ... را می‌شناسند و برای حل برخی از آن‌ها راهکارهایی پیشنهاد می‌دهند. اما افرادی که درباره این مسائل شناخت علمی دارند، از شناختی دقیق برخوردارند و می‌توانند برای آن‌ها راه‌حل‌های صحیح پیدا کنند.
- جهان‌های اجتماعی مختلف براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند.
- در اوایل قرن بیستم میلادی، عده‌ای در جهان غرب پیدا شدند که به جای موضوع بر روش علوم تأکید کردند.
(جامعه‌شناسی (۳)، زفیره دانشی، صفحه‌های ۶ و ۷)

۶۳- گزینه ۲ (آرزیتا بیری)
تشریح گزینه‌ها:
گزینه ۱: «۱»: درست - درست
گزینه ۲: «۲»: نادرست (دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی افراد است که از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به‌دست می‌آید. دانش علمی (تجربی) راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است. این عبارت مربوط به دیدگاه اول رابطه دانش عمومی و دانش علمی است. براساس دیدگاه دوم، دانش‌ها کشف و بازخوانی واقعیت نیستند، بلکه خلق و بازسازی آن هستند که انسان‌ها برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند). - درست
گزینه ۳: «۳»: نادرست (این دیدگاه برتری دانش تجربی بر دانش حاصل از زندگی را بی‌اعتبار می‌داند و به‌عکس، دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند). - نادرست (مربوط به دیدگاه اول رابطه دانش عمومی و دانش علمی است).

۵۶- گزینه ۴ (کتاب آبی پیمان‌های)
گزینه ۱: «۱»: «در صحرا یافتن جان خویش» در معانی «خود را در صحرا یافتن و جان خود را در صحرا دیدن» و «جان خود را مفت و مجانی به‌دست آوردن» ایهام و کنایه دارد.
گزینه ۲: «۲»: «پا در گل بودن سرو» در معانی «ریشه در خاک داشتن» و «گرفتار و مقید بودن سرو» ایهام و کنایه دارد.
گزینه ۳: «۳»: «تنگ‌چشمی» در معانی «ریز و تنگ بودن چشمان ترکان» و «پخل و خست» ایهام و کنایه دارد.
گزینه ۴: «۴»: «در پوستین کسی افتادن» کنایه است از «عیب‌جویی و غیبت کردن». بیت ایهام ندارد.
(علوم و فنون ادبی، بیان و بریع، ترکیبی)

۵۷- گزینه ۳ (کتاب آبی پیمان‌های)
نقد دل: تشبیه فشرده اضافی / «قلب»: ایهام دارد: ۱- دل ۲- سکه نقلی
تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه ۱: «۱»: فقط ایهام دارد.
گزینه ۲: «۲»: فقط تشبیه دارد.
گزینه ۴: «۴»: ایهام و تشبیه ندارد.
(علوم و فنون ادبی، بیان و بریع، ترکیبی)

۵۸- گزینه ۳ (کتاب آبی پیمان‌های)
تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه ۱: «۱»: هوا: ۱- جو ۲- هوس
گزینه ۲: «۲»: گوشمال: ۱- تنبیه کردن ۲- کوک کردن ساز
گزینه ۴: «۴»: گشایش: ۱- شادی و فرح‌بخشی ۲- شکافتن
(علوم و فنون ادبی (۳)، بریع معنوی، صفحه‌های ۸۹ و ۹۰)

۵۹- گزینه ۴ (کتاب آبی پیمان‌های)
رکن پایانی مصراع اول بیت گزینه ۴ «ابدال دارد. یعنی به جای دو هجای کوتاه، یک هجای بلند آمده است.

چُنْ خِ یَا لِ	شِیْکِ نِ زَلِ	فِتْ دِر دِلِ	دَا رَمِ
U - U	U U	- - U U	- U U
این شیه کسِتِ	دَلَمَز عَشِ	ق ش کن می	نَر وَدِ

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه ۸۵)

۶۰- گزینه ۲ (سیرعلیرضا احمدی)
ابدال = بیت «ب» در رکن پایانی مصراع اول ابدال دارد.
آوردن فاعلاتن به‌جای فعلاتن = بیت «ج»: هر دو مصراع با هجای بلند آغاز شده است.
بلندبودن هجای پایانی = بیت «الف»: هجای پایانی مصراع اول کشیده است که بلند می‌شود.
(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۸۳ تا ۸۵)

گزینه «۴»: نادرست (مربوط به دیدگاه سوم رابطه دانش عمومی و دانش علمی است). - نادرست (مربوط به دیدگاه اول رابطه دانش عمومی و دانش علمی است).

(جامعه‌شناسی (۳)، زفیره دانشی، صفحه ۸)

۶۴- گزینه «۲»

سه مورد اول مربوط به کنش‌های انسانی یا آثار و پیامدهای آن‌هاست که توسط علوم انسانی مطالعه می‌شود؛ مورد آخر کنش اجتماعی است و علوم اجتماعی آن را مطالعه می‌کند.

(جامعه‌شناسی (۳)، علوم اجتماعی، صفحه ۱۱)

۶۵- گزینه «۲»

علوم اجتماعی، درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند.

(جامعه‌شناسی (۳)، علوم اجتماعی، صفحه ۱۳)

۶۶- گزینه «۲»

علوم اجتماعی با شناخت پدیده‌های اجتماعی، به انسان‌ها امکان می‌دهند که آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند. البته به سبب آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی، پیش‌بینی در علوم اجتماعی پیچیده‌تر از علوم طبیعی است.

علوم اجتماعی، درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند. از این‌رو، علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.

- در جامعه‌شناسی بر اساس دوری و نزدیکی به علوم طبیعی، رویکردهای مختلفی شکل گرفته است.

(جامعه‌شناسی (۳)، علوم اجتماعی، صفحه‌های ۱۳ و ۱۶)

۶۷- گزینه «۴»

- قواعد اجتماعی، ارتباط ما با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌سازند و سامان می‌دهند، کنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کنند و امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورند.

- رشد یا کاهش جمعیت، از جمله تغییراتی است که یک نظام در خود ایجاد می‌کند.

- ساختار اجتماعی چگونگی هماهنگی قواعد زندگی خانوادگی با قواعد اقتصادی را بررسی می‌کند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۳ و ۲۴)

۶۸- گزینه «۲»

موضوع: در جامعه‌شناسی تبیینی، پدیده‌های اجتماعی مانند پدیده‌های طبیعی دانسته می‌شوند.

- روش: جامعه‌شناسی تبیینی همان روش مطالعه طبیعت (روش حسی و تجربی) را به کار می‌گیرد.

- هدف: هدف جامعه‌شناسی تبیینی، شناخت نظم اجتماعی برای پیشگیری، پیش‌بینی و کنترل جامعه است.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۶ و ۲۷)

۶۹- گزینه «۱»

تشریح موارد نادرست:

الف) تلاش ما برای شناخت قوانین طبیعت به هیچ‌وجه این قوانین را تغییر نمی‌دهد.

ج) طرفداران این دیدگاه (تبیینی) گمان می‌کنند که همه جوامع، مسیر یکسانی به سوی پیشرفت طی می‌کنند و از جوامع ساده به جوامع پیچیده تبدیل می‌شوند، در حالی که واقعیت این است که انسان‌ها می‌توانند جوامع و تاریخ‌های گوناگونی را پدید آورند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۹ و ۳۰)

۷۰- گزینه «۴»

تشریح عبارت نادرست:

ساختارهای اجتماعی، هر چقدر هم جالفتاده و باسابقه باشند، با کنش‌های افراد به وجود آمده و برقرارند.

(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه‌های ۳۳ و ۳۵)

۷۱- گزینه «۴»

سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی و تشویق و ترغیب و عدم توجه به معنای کنش، اشاره به رویکرد تبیینی دارد؛ خالی از سکنه ماندن و لقب شهر ارواح، دارای معناست.

تشریح عبارت نادرست:

کنش انسان را نمی‌توان فقط با روش تجربی تحلیل کرد زیرا اگر چه حس و تجربه از ابزارهای مهم شناخت علمی هستند اما روش تجربی توان فهم معنای کنش انسان‌ها را ندارد.

(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه‌های ۳۶ و ۳۷)

۷۲- گزینه «۱»

اندازه‌گیری اجزای بدن در ایام جنگ جهانی دوم برای تعیین اینکه چه کسی از نژاد برتر برخوردار است ← سقوط ارزش‌ها (ارزش‌زدایی) نظام اداری محصول کنش‌های مدیران، کارکنان، قانونگذاران و مراجعان است ← کنش اجتماعی

تأکید بیش از اندازه رویکرد تبیینی بر نظم و ساختارهای اجتماعی و یکسان دانستن نظم اجتماعی و نظم طبیعی ← نادیده گرفتن اراده و خلاقیت انسان‌ها (خلاقیت‌زدایی)

(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه‌های ۳۴، ۳۷ و ۳۸)

۷۳- گزینه ۴»

(کوثر شاه‌مسینی)
وجود نظریات متفاوت، نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و البته دشواری فهم آن‌هاست. برخی رویکردها برای دستیابی به پاسخ‌های ساده و کاملاً قابل پیش‌بینی درباره چرایی وقوع پدیده‌های اجتماعی، پیچیدگی و عمق این پدیده‌ها را نادیده می‌گیرند و از پدیده‌های اجتماعی و انسانی هویت‌زدایی می‌کنند.

بررسی و مطالعه پدیده‌های انسانی و اجتماعی، بدون توجه به عمق آن‌ها، به نتیجه‌گیری‌های غلط و اشتباه منجر می‌شود.

تکته مهم درسی:

به روابط علت و معلولی موجود در این دو پاراگراف توجه داشته باشید.

(جامعه‌شناسی (۳)، معنای زرنگی، صفحه‌های ۴۴ و ۴۶)

۷۴- گزینه ۲»

(فاطمه صفری)
روش رویکرد تفسیری، نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آنهاست. گام‌ن از جامعه‌شناسانی بود که برای تحقیق درباره بیمارستان روانی به عنوان یک نهاد اجتماعی و اثر آن بر بیماران، ماه‌ها به عنوان کارمند در یک بیمارستان روانی مشغول به کار شد و از طریق مشاهده مشارکتی به تحقیق پرداخت.

قوم نگاری، نوعی پژوهش کیفی بر اساس مشاهده مشارکتی است که در آن محقق به دنبال پرده برداشتن از معنایی است که در کنش‌ها نهفته‌اند.

(جامعه‌شناسی (۳)، معنای زرنگی، صفحه ۵)

۷۵- گزینه ۲»

(کتاب آبی پیمان‌های)
شناخت صحیح و توأمان «تفاوت‌های فردی - اجتماعی» و «وجود مشترک» انسان‌ها ← لازمه شناخت پدیده‌های اجتماعی
پیدایش معانی گوناگون و در نتیجه آن، پدید آمدن خرده فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف، درون هر جهان اجتماعی ← فعالیت و خلاقیت کنشگران فهم کنش انسان‌ها ← استفاده از روش‌های کیفی

(جامعه‌شناسی (۳)، معنای زرنگی، صفحه‌های ۴۷ و ۵۰)

جامعه‌شناسی (۳) - نیم‌سال دوم

۷۶- گزینه ۱»

(آزیتا بیرقی)
- مطالعه قدرت به عنوان یک پدیده خنثی، پیامد منحصر کردن علم به علوم تجربی از سوی جامعه‌شناسان تبیینی است.

- رویکردهای تبیینی و تفسیری، ملاک و معیاری برای داوری علمی درباره همه لایه‌های قدرت، سیاست و ارزش‌های سیاسی به‌دست نمی‌دهند. به همین دلیل جامعه‌شناسان انتقادی معتقدند که این دو رویکرد محافظه‌کارند و نه تنها هیچ راهکاری برای بهتر ساختن وضعیت موجود ندارند، بلکه انسان‌ها را در برابر وضعیت موجود منفعل و مجبور می‌سازند.

- از دست رفتن امکان مقایسه و داوری ارزش‌ها پیامد مطالعه فرهنگ فقط از منظر جامعه خود است.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۶ و ۶۷)

۷۷- گزینه ۴»

(مینا سادات تاییک)
مدل لیبرال ← طرفداران قشربندی اجتماعی / نقطه آغاز رقابت عادلانه نیست.

مدل کمونیستی ← مخالفان قشربندی اجتماعی / نقطه شروع رقابت یکسان است.

مدل عدالت اجتماعی ← طرفداران عدالت اجتماعی

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۵ تا ۷۸)

۷۸- گزینه ۴»

(آزیتا بیرقی)
داوری درباره ارزش‌ها و انتقاد از آن‌ها ← پیامد فاصله میان وضع موجود و وضع مطلوب

چشم‌پوشی از آثار و پیامدهای مخرب ساختارهای اجتماعی ← رویکرد تفسیری

طبیعی دانستن قشربندی اجتماعی ← علت این‌که نقش انسان‌ها و جوامع در پدید آمدن قشربندی و ادامه یافتن آن را نادیده می‌گیرند و تغییر در آن را چندان امکان‌پذیر نمی‌دانند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۵، ۸۱ و ۸۲)

۷۹- گزینه ۱»

(العه قفیری)
در دوره پسادرن، تکثر، تنوع و حتی بی‌ثباتی و تغییرات مداوم هویت‌ها مطلوب دانسته شد. هویت جنسیتی سیال حاکی از انتخاب هویتی است که تغییرات مداوم دارد.

در مدل تکثرگرا، تفاوت‌های موجود میان گروه‌ها حفظ و حتی تشدید می‌شود. البته در این الگو، وجود یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی ضروری دانسته می‌شود. به رسمیت‌شناختن انواع متعدد هویت‌های جنسیتی اشاره به یک مدل تکثرگرا دارد.

هماندسازی سیاستی بود که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آن‌ها در پیش گرفتند. انکار تعدد هویت‌ها نوعی سیاست هماندسازی است.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۸ تا ۹۰)

۸۰- گزینه ۳»

(آزیتا بیرقی)
- رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم، پیامد پیروی از الگوی تعارف است.

- پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه؛ معنای هماندسازی است.

- هر گروه، جامعه و فرهنگی می‌خواهد از چشم خودش به خود بنگرد و نه از چشم دیگران؛ نشانه و مؤید نظریه آمریکایی بومی

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۸، ۹۲ و ۹۴)

عربی زبان قرآن (۳) - نیم سال اول

۸۱- گزینه ۱

(سیر مفعولی مرفیضی)

«لَا تَدْرِي»: نمی دانی (رد گزینه ۳) / «لَعَلَّ اللَّهَ ...»: شاید خدا، امید است خدا (رد سایر گزینه‌ها) / «يُحَدِّثُ»: پدید آورد (رد سایر گزینه‌ها) / «بَعْدَ ذَلِكَ»: پس از آن (رد گزینه ۴) / «أَمْرًا»: (در این جا) پیشامدی نو

(ترجمه)

۸۲- گزینه ۳

(ولی برهیی - ابهر)

«الْحَضَاتِ الصَّعْبَةِ لِحَيَاتِي»: لحظات دشوار زندگی (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «خَالصًا»: خالصانه (رد گزینه ۴) / «رَبِّي الْعَظِيمِ»: پروردگار بزرگم (رد گزینه ۲) / «لَيْتَ ... لَمْ يُحْمَلْنِي» (لَيْتَ + ماضی ← ماضی استمراری یا ماضی بعید؛ دقت کنید «لَمْ يُحْمَلْنِي» معنای ماضی دارد، چون «لَمْ» بر سرش آمده است): کاش بر من تحمیل نمی کرد، کاش بر من تحمیل نکرده بود (رد گزینه ۲) / «لَا طَاقَةَ لِي» (لای نفی جنس): هیچ توانی ندارم (رد گزینه‌های ۱ و ۴)

(ترجمه)

۸۳- گزینه ۲

(امیر حسین شکوری)

«رَأَى»: دید (رد گزینه‌های ۱ و ۴) (فعل نباید به صورت مصدر ترجمه شود). / «أَقَامَ»: بر پا کرد، ساخت (رد گزینه ۳) / «اخْتَرَعَ»: اختراع کرد (این فعل معلوم است، نه مجهول) (رد گزینه‌های ۱ و ۳)

(ترجمه)

۸۴- گزینه ۱

(ولی برهیی - ابهر)

«قَدْ يُوجِئُ» (فعل مضارع): گاهی روبه‌رو می‌شود (رد گزینه ۲) / «أَنْ تُضْعِفَ»: که ضعیف کنند (رد گزینه ۳) / «وَهُوَ يُوَأْصِلُ» (واو حالیه): در حالی که ادامه می‌دهد (رد گزینه ۳) / «لَا يَخَافُهَا»: از آن‌ها نمی‌ترسد (رد گزینه ۴)

(ترجمه)

۸۵- گزینه ۳

(مسین رضائی)

«يُؤْصِلُونَ»: ادامه می‌دهند (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «الْأَخْطَاءُ»: اشتباهات (مضاف به ضمیر نیست ← رد گزینه ۱) / «أَنْ يَتَّبِعُوا بِ...»: از ... پند گیرند (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «دُونَ أَنْ»: بدون اینکه (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / در گزینه ۱ «إِنَّمَا» نیز ترجمه نشده است.

(ترجمه)

۸۶- گزینه ۱

(معمور باربرین - یاسوج)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: «لَيْتَ ... تُوقَّرُ» باید به صورت مضارع التزامی ترجمه شود و ترجمه درست آن به صورت «کاش ... فراهم شود» است.

گزینه ۳: «فَلَنَعْتَمِدَنَّهَا» نادرست ترجمه شده است و ترجمه درست آن «پس باید آن را غنیمت بشماریم» است. («لِ» امر، معنای «باید» می‌دهد). گزینه ۴: «قَدْ تَعَلَّمْتُ» نادرست ترجمه شده است و ترجمه درست آن «آموختم، یادگرفتم» می‌باشد و «گاهی» اضافه آورده شده است.

نکته مهم درسی:

اگر «قد» بر سر فعل مضارع بیاید، به معنی «گاهی، شاید» است.

اگر «قد» بر سر فعل ماضی بیاید، آن فعل به صورت ماضی نقلی ترجمه می‌شود. (ترجمه)

۸۷- گزینه ۲

(پیروز وپان - کنبد)

«اسْتَطَاعُوا» باید به صورت «می‌توانستند، توانسته بودند» ترجمه شود.

نکته مهم درسی:

«لَيْتَ + ماضی» به صورت ماضی استمراری یا ماضی بعید ترجمه می‌شود.

«لَيْتَ + فعل مضارع» به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شود.

(ترجمه)

۸۸- گزینه ۴

(عمار تابهش)

«نَدَّاشَتْ»: ما كَانِ لِـ، لَمْ يَكُنْ لِـ (رد گزینه ۲) / «کارهای سختش»: أعماله الصَّعْبَةُ، أموره الصَّعْبَةُ (رد گزینه‌های ۱ و ۳)

(ترجمه)

ترجمه متن درک مطلب:

مهاجرت حیوانات به عنوان حرکت منظم فصلی تعریف می‌شود که موجودات زنده هنگام جا به جا شدن از مکانی به مکان دیگر، آن را انجام می‌دهند، آنگاه که مکانی که جابه جایی به آن صورت می‌گیرد، شرایط زندگی بهتری را نسبت به محل زندگی قبلی فراهم می‌کند. برخی حالت‌های انتقالی دیگر نیز وجود دارد که شبیه مهاجرت است؛ گاهی حیوانات مهاجر از مکان زندگی خود جابجا می‌شوند، بدون اینکه این مهاجرت لزوماً سفر بازگشت به زیستگاه اصلی را به دنبال داشته باشد، یا این حیوانات ممکن است در زمان‌های نامنظم به تعداد زیاد جا به جا شوند، و مهاجرت معمولاً به دو نوع تقسیم می‌شود و آن دو نوع، مهاجرت عمودی و مهاجرت افقی است، به طوری که حیوانات مهاجر به شکل عمودی، اقدام به جابه‌جایی به مکان‌هایی مرتفع‌تر، چه در آب و چه در خشکی، می‌کنند، در حالی که مهاجرت افقی هم سطح ارتفاع زیستگاه اصلی است!

۸۹- گزینه ۳

(ممبر رضا قانر امینی - اصفهان)

گزینه نادرست را برای جای خالی مشخص کن:

«حیوان مهاجر، گمان می‌کند که انتقالش به مکانی دیگر ...»

پاسخ: او را مجبور به تحمل مشکلات می‌کند (حیوان مهاجر، گمان می‌کند که با انتقالش به مکانی دیگر، شرایطش بهبود یافته و مجبور به تحمل مشکلات نمی‌شود!)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «از آنچه که او را در زندگی تهدید می‌کند، می‌کاهد.»

گزینه ۲: او را پیشرو به سمت جلو می‌گرداند.

گزینه ۴: شرایط زندگی‌اش را بهبود می‌دهد.

(درک مطلب)

۹۰- گزینه ۲

(ممبر رضا قانر امینی - اصفهان)

گزینه صحیح را درباره مهاجرت حیوانات مشخص کن:

پاسخ: «حرکتی که حیوانات در فصلی مشخص، برای انتقال از مکانی به مکانی دیگر انجام می‌دهند.»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: حرکت موجودات زنده از زیستگاه اصلی خود در مسیری، بدون اینکه مقصد خود را بشناسند. (نادرست: مقصد مهاجرت حیوانات، مشخص است)

گزینه «۳»: جابجایی موجودات زنده از مکانی به مکانی دیگر، بدون بازگشت به زیستگاه اصلی. (نادرست: مهاجرت، جابجایی موجودات زنده از مکانی به مکانی دیگر و همراه با بازگشت به زیستگاه اصلی است.)

گزینه «۴»: حرکت حیوانات از زیستگاه اصلی به مکانی که در آن با خطراتی بزرگتر روبرو می‌شوند. (نادرست: مهاجرت حیوانات، به مکانی است که در آن با خطراتی کوچکتر و کمتر روبرو شوند.)

(رک مطلب)

۹۱- گزینه «۳»

(عمیررضا قانر امینی - اصفهان)

جواب کدام سؤال در متن نیامده است؟

پاسخ: کدام یک از موجودات زنده به شکل عمودی مهاجرت می‌کنند؟ (در متن، اشاره‌ای به نام موجوداتی که به شکل عمودی مهاجرت می‌کنند، نشده است.)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: آیا جابجایی حیوانات در زمان‌های نامنظم، مهاجرت به شمار می‌رود؟ «خیر»

گزینه «۲»: حیواناتی که به شکل افقی مهاجرت می‌کنند، به کجا منتقل می‌شوند؟ «به مکان‌هایی هم‌سطح با زیستگاه اصلی»

گزینه «۴»: تعداد انواع مهاجرت موجودات زنده چند تاست؟ «دو نوع: مهاجرت افقی و مهاجرت عمودی»

(رک مطلب)

۹۲- گزینه «۳»

(عمیررضا قانر امینی - اصفهان)

در این گزینه، «تُشابه» (بر وزن: تُفَاعَلُ) فعل مضارع و ثلاثی مزید از باب «مفاعلة» است و مصدر آن نیز «مُشابهة» است.

(تلیل صرفی و اعراب)

۹۳- گزینه «۲»

(عمیررضا قانر امینی - اصفهان)

در این گزینه، «المُهَاجِرَة» اسم فاعل از فعل ثلاثی مزید از باب «مفاعلة»، به معنای «هجرت کننده»، است و اسم مفعول نیست.

(تلیل صرفی و اعراب)

۹۴- گزینه «۴»

(مسین شیخ‌الدینی)

حرکات درست «الْفَرَسِيَّة» به شکل «الْفَرَسِيَّة» است. همچنین با توجه به ترجمه، حرکات کلمه «الْأَخِر» به معنای «پایان» اشتباه است و باید به صورت «الْأَخِر» به معنای «دیگر» بیاید.

(ضبط حرکات)

۹۵- گزینه «۴»

(مبیر بیگداری)

بیت عربی در گزینه «۴»، افتخار جاهلانه به اصل و نسب را نکوهش می‌کند، اما بیت فارسی مقابله، ذات و بنیاد فرد را مهم‌تر از تربیت و پرورش می‌داند.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ارزش هر انسانی، به کارهای نیک اوست!

گزینه «۲»: نمی‌توان همه مردم را راضی و خشنود کرد!

گزینه «۳»: جهانی پیچیده و پُر از شگفتی، در درون انسان نهفته است!

(مفهوم)

۹۶- گزینه «۱»

(عمار تاپیش)

در گزینه «۱»، «السَّمَاء» اسم «لیت» است و باید منصوب باشد که در اینجا مرفوع شده و نادرست است.

(انواع یملات)

۹۷- گزینه «۲»

(عمار تاپیش)

تشریح گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «مردم را علیه یکدیگر تحریک نکن!» پس «تحرک» در این گزینه «تَحْرُک» است و «لا»، ناهیه است.

گزینه «۲»: «هیچ تحرکی مانند ورزش برای انسان مفید نیست!» پس «تحرک» در این گزینه «تَحْرُک» است، مصدر بوده و اسم می‌باشد، لذا «لا»

در این گزینه، نفی جنس است.

گزینه «۳»: «هنگام عکس گرفتن حرکت نکن!» پس «تحرک» در این گزینه «تَحْرُک» است، لذا «لا» در این گزینه، ناهیه است.

گزینه «۴»: «لطفاً از جای خود حرکت نکن!» پس «تحرک» در این گزینه هم «تَحْرُک» است، لذا «لا» در این گزینه، ناهیه است.

(انواع یملات)

۹۸- گزینه «۲»

(سیر ممرعلی مرتضوی)

در گزینه «۲»، «خُشوعاً» (فروتنی، فروتنی بودن) معنای مصدری دارد و نمی‌تواند به بیان حالت پردازد، پس به عنوان حال، مناسب نیست.

می‌توانیم به جای آن از «خاشعاً» (فروتانه) استفاده کنیم.

(حال)

۹۹- گزینه «۴»

(ولی بریی - ابهر)

ترجمه گزینه «۴»: «ای مردم! بار دیگر آموزش خواهان» (در حالی که آموزش می‌خواهید) به دین روی آورید!» «مُستغفرین» نقش حال را دارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

«مُستغفرین» در گزینه «۱» مفعول (مفعول دوم) است؛ شرایط حال را هم ندارد، زیرا جزء زائد جمله نیست و با حذف آن، جمله ناقص می‌شود، در

گزینه «۲» هم مفعول است، و در گزینه «۳» صفت است، چون اسم نکره «شَبَاباً» را توصیف می‌کند و در نکره بودن نیز از آن تبعیت کرده است.

(حال)

۱۰۰- گزینه «۴»

(پیروز وپان - کتیر)

در گزینه «۴»، «فرحة» حال مفرد است (به صورت یک اسم آمده است)، هم چنین «و هی راضیه» حال جمله است؛ بنابراین در این گزینه دو نوع

حال وجود دارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «و هم ینحون» حال جمله است، اما «عاملاً» و «نقوداً» مفعول و منصوب هستند.

گزینه «۲»: «فرحین» حال مفرد است، اما «واو» حرف عطف و «یُساعد» جمله معطوف است، نه حالیه.

گزینه «۳»: «مجداً» حال مفرد است، اما «واو» حرف عطف و «عمل» جمله معطوف است، نه حالیه.

(مال)

عربی زبان قرآن (۳) - نیم‌سال دوم

۱۰۱- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

«سوف یوتیهم»: به آنان خواهد داد (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «لم یفرقوا»: فرق نیفتدند، تفرقه نیفتدند (رد گزینه ۳) / «أجور»: مردها (رد گزینه ۴)

(ترجمه)

۱۰۲- گزینه «۱»

(پیروز وهان - کتبی)

«إن»: اگر (رد گزینه ۳) / «عدد أفرأخ الطیور فی مزرعته»: تعداد جوجه‌های پرندگان در مزرعه‌اش (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «ینقص تدریجاً»: به تدریج کم می‌شود (رد گزینه ۳) / «إلی خبیر الزّراعة»: نزد کارشناس کشاورزی (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «لیتخلص من ذلک المشکل»: تا از آن مشکل‌رهایی پیدا کند (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

(ترجمه)

۱۰۳- گزینه «۱»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)

«لیس الواجب علیک إلّا ...»: وظیفه تو فقط ... است، وظیفه تو جز ... نیست (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «تصحیح الأخطاء الماضیة»: درست کردن اشتباهات گذشته (رد گزینه‌های ۳ و ۴)

(ترجمه)

۱۰۴- گزینه «۲»

(ولی بربری - ابهر)

تشریح سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۱»، «أضعف» اسم تفضیل به معنای (ضعیف‌ترین) است؛ در گزینه «۲»، «شجرة» نکره است و باید به صورت (درختی یا یک درخت) ترجمه شود، در این گزینه لای نفی جنس نیز آمده است که باید در ترجمه آن از (هیچ ... ندارد) استفاده کرد؛ در گزینه «۴»، «کان قد ملی» باید به صورت ماضی بعید (پُر شده بود) ترجمه شود، چون «کان» همراه فعل ماضی آمده است.

(ترجمه)

۱۰۵- گزینه «۴»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)

«آلودگی هوا که باعث باران‌های اسیدی می‌شود»: تلوث الهواء الّذی یُسبب الأمطار الحمضیة (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «به شمار می‌رود»: (فعل مضارع مجهول) یعدّ (رد گزینه ۲)

(ترجمه)

۱۰۶- گزینه «۳»

(فاطمه منصورفاکی)

آیه شریفه در صورت سؤال و بیت گزینه «۳» هر دو به این نکته اشاره دارند که «تاامیدی از درگاه خداوند کفر است و این‌که فقط کافران از رحمت خداوند ناامید می‌شوند».

(مفعوم)

۱۰۷- گزینه «۱»

(ولی بربری - ابهر)

در گزینه «۱»، «المُخاطَبین» اسم مفعول است و باید عین‌الفعل (حرف اصلی دوم) آن فتحه بگیرد.

هم‌چنین «لا تُجادل» فعل از باب مفاعلة است و باید عین‌الفعل (حرف اصلی دوم) آن کسره بگیرد.

(فبط مرکبات)

۱۰۸- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

صورت سؤال، گزینه‌ای را می‌خواهد که کلمه «أولاد» در آن، مستثنی‌منه باشد؛ گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم:

گزینه «۱»: فرزندان ما با معلمان‌شان مشورت نکرده‌اند، مگر بعضی اوقات! (مستثنی‌منه در جمله ذکر نشده است!)

گزینه «۲»: مادر مراقب کارهای فرزندانمان نیست مگر بازی فراوانشان! («أعمال» مستثنی‌منه است.)

گزینه «۳»: فرزندانمان فیلم‌های تلویزیونی را نمی‌بینند مگر آنچه به آنان سود می‌رساند! («الأفلام» مستثنی‌منه است.)

گزینه «۴»: فرزندانمان درس امروز را یاد نگرفته‌اند مگر کسی که بدان گوش داد! («أولاد» مستثنی‌منه است.)

(اسلوب استثناء)

۱۰۹- گزینه «۱»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)

هنگامی «إلّا» معنای تأکیدی (فقط) می‌دهد که مستثنی‌منه در جمله حذف شده باشد، در گزینه «۱» در جمله قبل از «إلّا» مستثنی‌منه ذکر نشده است.

در سایر گزینه‌ها: «أحد، النَّاسُ و جَمیع الواجبات» مستثنی‌منه هستند که همگی ذکر شده‌اند.

(اسلوب استثناء)

۱۱۰- گزینه «۳»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)

در گزینه «۳»، «الصدیق» یک اسم مفرد و معرفه است که قرارگرفتن آن به عنوان مستثنی‌منه نادرست است؛ کلمه‌ای باید در جایگاه مستثنی‌منه قرار بگیرد که از نظر معنایی، یک مجموعه یا گروه باشد تا مستثنی‌منه از آن جدا شود.

(اسلوب استثناء)

تاریخ (۳) - نیمسال اول

۱۱۱- گزینه «۴»

(هواد میربلوکی)
جنگ‌های ایران و روسیه در دوران پادشاهی فتحعلی‌شاه قاجار، توجه زمامداران و نخبگان ایران را به دنیای غرب جلب کرد.
(تاریخ (۳)، تاریخ‌نگاری و منابع دوره معاصر، صفحه ۳)

۱۱۲- گزینه «۳»

(هواد میربلوکی)
سازمان اداری و دیوانی ایران در عصر افشاریه و زندیه تا حدودی به سبب حاکمیت عناصر ایلی، غلبه تفکر نظامی‌گری، بی‌ثباتی سیاسی و کوتاه بودن دوران استقرار سلسله‌های مذکور، اعتبار و قوت سابق را نداشت.
(تاریخ (۳)، ایران و جهان در آستانه دوره معاصر، صفحه ۲۱)

۱۱۳- گزینه «۲»

(امیرحسین کاروبین)
جامعه فرانسه در قرن ۱۸ م. به سه طبقه اجتماعی تقسیم شده بود. طبقه ممتاز شامل اشراف و زمین‌داران بزرگ بود که علاوه بر داشتن امتیازات بسیار، از پرداخت مالیات معاف بودند. طبقه متوسط اغلب تحصیل کرده بودند و از اینکه طبقه ممتاز برایشان امتیازی قائل نبود، به شدت ناراضی بودند و در نهایت طبقه فقیر جامعه که در این زمان جمعیت بسیار زیادی بودند و بار اصلی مالیات‌ها و خدمات نظامی بر دوش آنان بود.
(تاریخ (۳)، ایران و جهان در آستانه دوره معاصر، صفحه ۲۸)

۱۱۴- گزینه «۳»

(امیرحسین کاروبین)
شاهان قاجار خود را مالک جان و مال ایرانیان می‌شمردند و انتظار داشتند که همگان، از صدراعظم تا مردم عادی، فرمانشان را بی‌چون و چرا اطاعت کنند. با این حال، آنان در عمل نمی‌توانستند به‌طور کامل و همیشه قدرت استبدادی و اختیارات نامحدود خود را به‌کار ببندند، زیرا از یک‌سو فاقد ابزارهای لازم، مانند نظام اداری کارآمد و ارتش ثابت و حرفه‌ای، برای اعمال قدرت مطلقه بودند و از سوی دیگر، نفوذ اجتماعی و دینی روحانیت و مراجع شیعه، قدرت سیاسی و نظامی ایلات و نفوذ و دخالت قدرت‌های استعمارگر دامنه قدرت و اختیار شاهان را تا حدودی محدود می‌کرد.
(تاریخ (۳)، سیاست و حکومت در عصر قاجار، صفحه ۳۷)

۱۱۵- گزینه «۴»

(هواد میربلوکی)
در اوایل دوره قاجار، دولت انگلیس کوشید با اعزام سفیران کارگشته به ایران و امضای معاهدات مجمل و مفصل، نفوذ سیاسی و اقتصادی خود را در کشور ما گسترش دهد.
(تاریخ (۳)، سیاست و حکومت در عصر قاجار، صفحه ۴۴)

۱۱۶- گزینه «۳»

(علیرضا پدرازی)
همزمان با جنگ‌های ناپلئون، صنایع دستی ایران از لحاظ کیفیت و دوام در وضعیت مطلوبی قرار گرفتند، اما این روند پس از آرام‌شدن شرایط اروپا تغییر پیدا کرد. با پایان یافتن جنگ‌های ناپلئون، کالاهای اروپایی به صورت بی‌برنامه وارد کشور شدند و صنایع دستی داخلی رو به انحطاط رفت و در نتیجه پایه‌های تولید داخلی ضعیف شد.
(تاریخ (۳)، اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار، صفحه‌های ۳۹ و ۵۰)

۱۱۷- گزینه «۴»

(علیرضا پدرازی)
در دوران قاجار، با وجود تأثیر و نفوذ سبک‌های فرنگی بر عناصر معماری ایرانی، بسیاری از معماران می‌کوشیدند در ساخت بناها قواعد و اصول معماری سنتی ایرانی را همچنان حفظ و پاسداری کنند. برای نمونه، می‌توان به خانه‌های مجلل و باشکوهی که در برخی از شهرها ساخته شد، از جمله خانه بروجردی‌ها در کاشان، اشاره کرد.
(تاریخ (۳)، اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار، صفحه ۵۹)

۱۱۸- گزینه «۴»

(امیرحسین کاروبین)
روس و انگلیس در مواجهه با نهضت مشروطه، با توجه به منافع استعماری خود، با همدیگر تضاد داشتند. روسیه به چند دلیل با نهضت مشروطه ایران مخالفت می‌کرد:
۱- جلوگیری از نفوذ انگلیس که در لباس مشروطه‌خواهی، از مشروطه‌طلبان حمایت می‌کرد؛
۲- کمک به محمدعلی شاه که طرفدار روس بود؛
۳- پیشگیری از قیام ملل قفقاز برای گرفتن آزادی، تحت تأثیر پیروزی مشروطه‌خواهان در ایران.
(تاریخ (۳)، نهضت مشروطه ایران، صفحه ۷۰)

۱۱۹- گزینه «۳»

(هواد میربلوکی)
در سده ۱۹ م.، دو جریان فکری ملی‌گرایی و آزادی‌خواهی در بسیاری از سرزمین‌ها و جوامع اروپایی پا گرفت و زمینه‌ساز شکل‌گیری کشورها و دولت‌های ملی جدیدی شد.
(تاریخ (۳)، جنگ جهانی اول و ایران، صفحه ۸۰)

۱۲۰- گزینه «۳»

(هواد میربلوکی)
با نزدیک شدن ارتش روسیه به تهران، شماری از ملیون، شامل برخی از نمایندگان مجلس شورای ملی، وزیران و شخصیت‌های مذهبی، به کرمانشاه مهاجرت کردند و دولت موقت ملی را در آن شهر تأسیس کردند.
(تاریخ (۳)، جنگ جهانی اول و ایران، صفحه ۸۸)

تاریخ (۳) - نیمسال دوم

۱۲۱- گزینه «۳»

(میلاد هوشیار)
به فاصله کوتاهی بعد از کودتای سیاه، سیدضیاءالدین طباطبایی (مهره) سیاسی کودتا) استعفا کرد و به اروپا رفت؛ اما رضاخان (مهره نظامی کودتا) در مقام وزیر جنگ روزبه‌روز بر قدرت و نفوذ خود افزود.
(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه ۹۳)

۱۲۲- گزینه «۲»

(زهره دامپار)
ترتیب زمانی وقایع صورت سؤال در رابطه با وقایع جنگ جهانی دوم به درستی در گزینه «۲» آمده است.
(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه‌های ۱۰۵ تا ۱۰۷)

۱۲۳- گزینه «۴»

در بُعد روابط خارجی، نازی‌ها به رهبری هیتلر علاوه بر بستن پیمان‌های دو و چندجانبه با برخی کشورها، برنامه‌های توسعه‌طلبانه سرحدی و سرزمینی خود را به پیش بردند.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه ۱۰۳)

۱۲۴- گزینه «۱»

رتبیب رویدادهای صورت سؤال: «الف»، «ب»، «ج»، «د»
اقدامات انگلیس برای جلوگیری از ملی شدن صنعت نفت به ترتیب:

۱- تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده ۲- تهدید نظامی ایران
۳- شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی ۴- تحریم خرید نفت

سپس شورای امنیت ملی سازمان ملل متحد و پس از آن دیوان بین‌المللی لاهه به سود کشور ما رأی صادر کرد، سپس دولت ایران از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر و غیره را بپردازد و چون دولت انگلیس این تقاضا را نپذیرفت، اقدام به قطع رابطه سیاسی با لندن کرد.

(تاریخ (۳)، نفوذ ملی شدن صنعت نفت ایران، صفحه‌های ۱۲۱ و ۱۲۲)

۱۲۵- گزینه «۲»

امام خمینی (ره) در ۲۳ دی ۱۳۵۷ با ارسال پیامی تشکیل شورای انقلاب را به اطلاع مردم رساندند. این شورا که از افراد شایسته، مسلمان، متعهد و مورداعتماد ایشان تشکیل شده بود، وظیفه داشت زمینه انتقال قدرت را فراهم کند.

(تاریخ (۳)، انقلاب اسلامی، صفحه ۱۴۰)

جغرافیا (۳) - نیم‌سال اول

۱۲۶- گزینه «۴»

مهاجرت از C به A (از بالای هرم به سمت پایین) نشانگر مهاجرت از سکونتگاه پرجمعیت‌تر (با امکانات بیشتر) به سکونتگاه کوچک‌تر (با امکانات کمتر) است؛ این مهاجرت با روند شهرنشینی در قرن بیستم و بیست و یکم همسو نیست، به عبارتی برعکس روند غالب است.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه‌های ۷، ۱۰، ۱۶ و ۱۷)

۱۲۷- گزینه «۳»

در زمینه بررسی حوزه نفوذ یک سکونتگاه به دو جنبه توجه می‌شود:
الف) آستانه جمعیتی نفوذ، یعنی حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند.

ب) دامنه نفوذ، یعنی بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از آن سکونتگاه طی می‌کنند.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه ۹)

۱۲۸- گزینه «۴»

برخی شهرها به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها جهان‌شهر گفته می‌شود. به طور کلی، مادرشهر (متروپل) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است. این شهر ممکن است پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد که مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و ... است و از این جنبه‌ها بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد.

در برخی از بخش‌های جهان، در نتیجه گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل، زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها پدید آمده‌اند که به آن‌ها مگالوپلیس گفته می‌شود. برخی، مگالوپلیس را منطقه آبرشهری نامیده‌اند.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه‌های ۱۲ تا ۱۴)

۱۲۹- گزینه «۲»

با آنکه به طور کلی در بیشتر روستاها فعالیت غالب، زراعت است، نقش و عملکرد برخی از روستاها تغییر کرده و عملکردهای جدیدی به طور مستقل یا علاوه بر زراعت در این روستاها پدیدار شده است که از آن جمله می‌توان به روستاهایی با نقش صیادی، گردشگری و صنعتی، که در آن صنایع کوچک تبدیلی یا خانگی رونق زیادی دارند، اشاره کرد.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه‌های ۱۷ و ۱۸)

۱۳۰- گزینه «۳»

در دوران معاصر، افزایش شهرنشینی و رشد و توسعه شهرها و تمرکز جمعیت در آن‌ها از یک سو و کاهش تدریجی روستانشینی و مهاجرت نیروی کار کشاورزی از روستاها به شهرها از سوی دیگر، مسائل و مشکلاتی را در این سکونتگاه‌ها به وجود آورده است.

بدون تردید، باید به بالا بردن کیفیت زندگی در شهر و روستا به طور هماهنگ توجه شود و در صورت بی‌توجهی به مناطق روستایی و خالی شدن این مناطق، مشکلات در مناطق شهری نیز افزایش می‌یابد.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه‌های ۲۱ و ۳۰)

۱۳۱- گزینه «۲»

مطالعه کاربری زمین به برنامه‌ریزان کمک می‌کند که محدودیت‌ها را بشناسند و به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی کنند که از فضاهای شهر به طور مناسب و متعادل استفاده شود.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه ۲۹)

۱۳۲- گزینه «۳»

گسترش انقلاب سبز و استفاده از ماشین‌آلات و فناوری در کشاورزی، از فعالیت‌های مرتبط با توسعه اقتصادی روستاهاست. البته ماشینی کردن کشاورزی در برخی نواحی روستایی موجب گسترش بیکاری شده است.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه ۳۲)

۱۳۳- گزینه «۳»

(علیرضا پدرا)

هماهنگی طرح‌های عمرانی و سازماندهی خدمات در شهرها و روستاها، مربوط به وظایف سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور است.

(بغرافیا (۳)، بغرافیای سکونگاه‌ها، صفحه ۳۵)

۱۳۴- گزینه «۳»

(صفا هاضری)

توجه به ظرفیت‌ها و توانمندی‌های همه مناطق و استان‌های کشور: ظرفیت‌ها و تأثیر هر منطقه در پیشرفت و توسعه عمومی کشور شناسایی می‌شود و سپس متناسب با آن، برنامه‌ریزی صورت می‌گیرد. برای مثال، اینکه در کدام مناطق کشور باید بخش کشاورزی توسعه یابد یا کدام مناطق برای گسترش بازارها و مراکز تجاری مناسب‌اند.

توزیع متوازن جمعیت: از تمرکز و انبوهی جمعیت در یک یا چند مادرشهر و مهاجرت بی‌رویه از روستاها و شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ پیشگیری می‌شود.

(بغرافیا (۳)، بغرافیای سکونگاه‌ها، صفحه ۳۶)

۱۳۵- گزینه «۴»

بررسی سایر گزینه‌ها:

(صفا هاضری)

گزینه «۱»: حمل‌ونقل ریلی از مهم‌ترین شیوه‌های حمل‌کالا و مسافر در جهان است.

گزینه «۲»: حمل‌ونقل آبی، دریایی، هوایی و لوله‌ای برای مسافت‌های دور مناسب هستند.

گزینه «۳»: حمل‌ونقل آبی، پوشش گسترده‌ای در جهان دارد و حمل‌ونقل هوایی از سریع‌ترین شیوه‌های حمل‌ونقل به حساب می‌آید.

(بغرافیا (۳)، بغرافیای حمل‌ونقل، صفحه‌های ۳۵ تا ۵۸)

جغرافیا (۳) - نیم‌سال دوم

۱۳۶- گزینه «۳»

(علیرضا پدرا)

با توجه به اعداد داده شده در ماتریس، سه شهر نمی‌توانند روی یک خط راست قرار داشته باشند (رد گزینه‌های ۲ و ۴). همچنین مجموع اعداد مربوط به شهر «ج»، بیشترین مقدار است، پس بدترین دسترسی ممکن را در این شبکه دارد.

(بغرافیا (۳)، بغرافیای حمل‌ونقل، صفحه‌های ۶۰ و ۶۱)

۱۳۷- گزینه «۱»

(زهرا دامپار)

در برنامه‌ریزی حمل‌ونقل، برخی کالاها باید به سرعت حمل شوند و به مقصد برسند، در حالی که برای برخی دیگر، صرف زمان طولانی مشکلی ایجاد نمی‌کند.

(بغرافیا (۳)، بغرافیای حمل‌ونقل، صفحه ۶۲)

۱۳۸- گزینه «۱»

(کنکور سراسری ۱۴۰۱)

اوقات شرعی شهرهای مختلف ایران که بر مبنای زمان واقعی و محلی است، متفاوت می‌باشد؛ بنابراین اذان صبح، ظهر و مغرب، در شهرهای مختلف متفاوت است.

(بغرافیا (۳)، فنون و مهارت‌های بغرافیایی، صفحه‌های ۷۳ و ۷۴)

۱۳۹- گزینه «۳»

(کنکور خارج از کشور ۱۴۰۲)

عوامل مؤثر در وقوع سیل:

- شدت و مدت بارش: حجم بارش و مدت زمان آن نقش مهمی در وقوع سیل دارد. بیشتر سیل‌ها پس از یک بارش شدید و سریع جاری می‌شوند.

هر چه مدت زمان بارش کوتاه‌تر باشد امکان وقوع سیل بیشتر می‌شود.

- ویژگی‌های طبیعی حوضه رود: هر قدر حوضه آبخیز یک رود، وسیع‌تر باشد آبدهی آن نیز بیشتر است. هر چه حوضه آبخیز گردتر و شیب آن بیشتر باشد، سیل‌خیزتر است. به عکس، هر چه حوضه درازتر و کشیده‌تر باشد، سیل‌خیزی آن کمتر است.

- شکسته شدن سدها: شکسته شدن ناگهانی سدها در اثر عوامل مختلف موجب سرریز شدن حجم زیادی از آب می‌شود که در پشت سد ذخیره شده است.

- ناهمواری‌های حوضه رود و جنس و نفوذپذیری خاک: معمولاً رودهایی که از دشت‌های وسیع عبور می‌کنند، بر اثر وقوع سیل به سرعت سرریز می‌شوند.

- پوشش گیاهی فقیر: از بین بردن پوشش گیاهی، بوته‌کنی یا چرای بی‌رویه دام‌ها در حوضه آبخیز موجب تشدید سیل می‌شود؛ زیرا با از بین رفتن پوشش گیاهی، نفوذپذیری خاک کاهش می‌یابد و در نتیجه سرعت رواناب حاصل از بارش بیشتر می‌شود.

(بغرافیا (۳)، مفاطرات طبیعی، صفحه‌های ۹۰ تا ۹۲)

۱۴۰- گزینه «۴»

(زهرا دامپار)

عوامل مؤثر در ایجاد زمین لغزش عبارت‌اند از:

۱- بارش‌هایی با شدت کمتر و مدت بیشتر ۲- ذوب تدریجی برف امکان نفوذ بیشتری را فراهم می‌کند و موجب اشباع مواد رسوبی سطح دامنه‌ها می‌شود. ۳- زمین‌لرزه موجب گسیختگی مواد منفصل از سطح پایدار

زیربنای دامنه می‌شود. ۴- خروج و انباشته شدن خاکسترهای آتشفشانی با ضخامت زیاد بر سطح دامنه‌ها و سپس وقوع بارش، موجب اشباع آن‌ها می‌شود. ۵- فعالیت‌های انسانی روی دامنه‌ها باعث افزایش وزن دامنه‌ها، فشار روی آن‌ها و ناپایداری‌شان می‌شود. ۶- زیربری رودخانه‌ها: در دره‌های

پرشیب و کوهستانی، رودها با حفر و فرسایش کناره آبراهه‌ها، تکیه‌گاه دامنه را از بین می‌برند و باعث لغزش در آن می‌شوند. ۷- دامنه‌هایی که شیب زیادی دارند و حجم زیادی از رسوبات فرسایش‌یافته و ناپیوسته سطح آن‌ها را پوشانده است، برای لغزش مستعدترند. ۸- مقدار نفوذ باران در دامنه‌هایی

که در مناطق مرطوب قرار دارند یا پوشیده از درختان و گیاهان متراکم‌اند و یا درز و شکاف بسیار دارند بیشتر است.

(بغرافیا (۳)، مفاطرات طبیعی، صفحه‌های ۹۴ تا ۹۶)

فلسفه دوازدهم - نیمسال اول

۱۴۱- گزینه ۳»

(غیروز نزار نف - تبریز)

اگر وجود عین ماهیت یا جزء آن می‌بود، تصور وجود از تصور ماهیت منفک نمی‌شد و هرگاه ماهیت را تصور می‌کردیم وجود نیز تصور می‌شد و حال آنکه گاهی ماهیتی را تصور می‌کنیم و در آن حال توجهی به نیستی یا هستی آن نداریم و از هستی یا نیستی آن غفلت داریم.

اگر وجود جزء ذات ماهیت باشد، حمل وجود بر ماهیت بی‌نیاز از استدلال می‌شد. با تصور هر ماهیتی وجود هم با آن همراه می‌شد. (رد گزینه ۱)

چیزهایی وجود دارند که از ماهیت آن‌ها خبر نداریم. (رد گزینه ۲)

چیستی‌های فراوانی در ذهن داریم که هنوز در خارج وجود پیدا نکرده‌اند. (رد گزینه ۴)

(فلسفه دوازدهم، هستی و پیستی، صفحه‌های ۳ و ۵)

۱۴۲- گزینه ۳»

(همید سوریان)

ساختار استدلال ابن‌سینا این‌گونه بود که چون یکی از ویژگی‌های وجود و ماهیت (نیازمندی و بی‌نیازی حمل به دلیل) متفاوت است، پس وجود و ماهیت با هم مغایرت دارند. در این تمثیل نیز به جهت یک ویژگی متفاوت (اثر انگشت)، حکم به تفاوت دو قاتل شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: این تمثیل بیشتر با یک دلیل دیگر مغایرت وجود و ماهیت یعنی این دلیل که می‌توان ماهیت‌هایی را تصور کرد که وجود ندارند، مشابهت دارد.

گزینه ۲: این تمثیل در نهایت به مغایرت دو ماشین حکم نکرده است، بلکه به مغایرت بخشی از دو ماشین حکم کرده است. در حالی که وجود و ماهیت مغایرت کلی دارند نه صرفاً مغایرت جزئی.

گزینه ۴: این تمثیل بیشتر شبیه این دلیل است که ماهیت‌های غیرموجود هم داریم.

(فلسفه دوازدهم، هستی و پیستی، صفحه ۵)

۱۴۳- گزینه ۲»

(همید سوریان)

این‌که راندگی بدون گواهینامه مجاز است، چون یک قانون بشری است، ضرورت عقلی ندارد و می‌توان فرض کرد که در جایی این قانون وجود نداشته باشد. پس رابطه امکانی است. سیب‌زمینی یک گیاه است و گیاهان ذاتاً جسم نامی غیرحساس هستند، پس تماشا کردن که مستلزم حس بینایی است، برای آن‌ها محال و ممتنع است و رابطه دوم امتناعی خواهد بود.

گزینه ۲: موجود بودن برای غیرخدا و غیرممتنع بالذات‌ها همواره امری امکانی است. پس قضیه اول امکانی است. چون هر یک از زوایای داخلی مربع ۹۰ درجه هستند، مجموع آن‌ها ضرورتاً ۳۶۰ درجه است. پس قضیه دوم امتناعی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: قانون اساسی بنا بر تعریف، قانونی است که همه نهادهای حکومتی ملزم به رعایت آن هستند و به‌طور معمول، حق نقض کردن آن را ندارند. بنابراین قضیه اول، یک قضیه وجوبی است. قضیه دوم هم امتناعی

است زیرا قانون یک پدیده است که عقلاً و ضرورتاً نیاز به پدیدآور یا همان قانون‌گذار دارد.

گزینه ۳: مانند گزینه ۲، موجود بودن امری امکانی برای هویج محسوب می‌شود، هرچند «زنده» بودن امری ضروری است. این‌که هویج عایق باشد نیز امری امکانی است.

گزینه ۴: پرواز کردن یا نکردن برای حیوانات امری امکانی محسوب می‌شود، زیرا حرکات ارادی، ذاتی آن‌هاست و یکی از حرکات ارادی پرواز کردن است. البته طبیعی است که پرواز کردن مستلزم وجود ویژگی‌هایی مثل بال و ... هم هست، ولی همه این امور برای هر حیوانی حالت امکانی دارند. تخم گذاشتن هم مانند پرواز کردن است. البته ممکن است کسی طبق زیست‌شناسی جدید، فیل را ذاتاً پستاندار بداند و گمان کند تخم‌گذاری با پستاندار بودن در تضاد است. ولی چون پلاتیپوس یک پستاندار تخم‌گذار است، نادرستی این گمان معلوم می‌شود.

(فلسفه دوازدهم، جهان ممکنات، صفحه‌های ۹ و ۱۰)

۱۴۴- گزینه ۳»

(پرگل رحیمی)

رابطه میان موضوع و محمول سه نوع است: امکانی، امتناعی و وجوبی. در گزینه ۳، رابطه میان موضوع و محمول از نوع وجوبی است (موجود الزاماً معدوم نیست)، اما در سه گزینه دیگر رابطه امکانی برقرار است.

(فلسفه دوازدهم، جهان ممکنات، صفحه‌های ۹ و ۱۰)

۱۴۵- گزینه ۴»

(مهمد آقاصالح)

معلول با قطع نظر از علت، امکان ذاتی دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: معلول بدون وجود علت (نه در هر حالتی) نسبت به وجود و عدم حالت تساوی دارد.

گزینه ۲: هر معلولی ذاتاً ممکن‌الوجود است، اما علت از حیث وجود (نه ذات) آن را از حالت امکان خارج می‌کند.

گزینه ۳: ذات (ماهیت) و وجود دو مفهوم مساوی نیستند.

(فلسفه دوازدهم، جهان علی و معلولی، صفحه ۱۹)

۱۴۶- گزینه ۴»

(موسی سپاهی - سراوان)

هیوم می‌گوید: بر اثر تکرار مشاهده (به‌طور مثال مشاهده طلوع خورشید و روشن شدن زمین) در ذهن ما چنین منعکس می‌شود که یک رابطه ضروری میان دو پدیده (طلوع خورشید و روشن شدن زمین) وجود دارد.

دقت کنید که کلمه متبوع متضاد تابع می‌باشد و به‌نوعی اشاره به مفهوم علت یا دلیل دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: طبق دیدگاه هیوم علیت یک امر ذهنی می‌باشد.

گزینه ۲: هیوم رابطه ضروری میان علت و معلول را موضوعی حسی نمی‌داند و معتقد است که نمی‌توان آن را از طریق مشاهده حسی و تجربی به‌دست آورد و باید یک راه تجربی دیگر برای آن پیدا کرد.

گزینه ۳: هیوم تداعی علیت را یک حالت روانی ناشی از توالی پدیده‌ها می‌داند.

(فلسفه دوازدهم، جهان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۶ و ۱۷)

۱۴۷- گزینه «۴»

(ممد سوریان)

دیدگاه فیلسوفان مسلمان هم ابزار شناخت اصل علیت را مشخص می‌کند و هم معلوم می‌سازد این درک بعد از تولد و بعد از شکل‌گیری ذهن و مقدم بر ادراک تجربی حاصل می‌شود. بنابراین مشخص می‌سازد که جایگاه درک اصل علیت، در ساختار شناختی انسان از نظر تقدم و تأخر شناختی و نیز ابزارهای شناخت کدام است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تقدم درک علیت بر شناخت تجربی را مورد سؤال قرار نداده است.

گزینه «۲»: از طریق اثبات علیت پرسیده است که می‌تواند بخشی از پاسخ سؤال اصلی باشد.

گزینه «۳»: فیلسوفان مسلمان خودشان در پی یافتن تفاوت‌ها و شباهت‌ها با دیگر فیلسوفان نبودند، بلکه سؤال فلسفی خود را دنبال می‌کردند. اما این ما هستیم که در مقام آشنایی با دیدگاه فیلسوفان، در پی درک تفاوت‌ها و شباهت‌ها برمی‌آییم.

(فلسفه دوازدهم، بهمان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۷ و ۱۸)

۱۴۸- گزینه «۱»

(ممد رضایی‌بغا)

سنخیت علت و معلول، جدای از علیت نیست؛ (نادارستی گزینه ۴) بلکه در هر رابطه علی و معلولی، این تناسب و سنخیت مشاهده می‌شود. پس در هر رابطه وجودی که همان رابطه علیت است، سنخیت نیز وجود دارد.

پیوستگی بین موجودات به خود اصل علیت مربوط است (رد گزینه ۲) همچنین سنخیت برای هر معلول یک علت واحد معرفی می‌کند نه برای تمامی معلول‌ها. (رد گزینه ۳)

(فلسفه دوازدهم، بهمان علی و معلولی، صفحه ۱۸)

۱۴۹- گزینه «۳»

(مسین آفونری راهنمایی)

علت تامه یک پدیده می‌تواند علت ناقصه پدیده دیگر باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

اگر علت باشد، پس حتماً معلول خواهد آمد. (رد گزینه ۱)

اگر معلول یا پدیده به‌وجود آمده، پس حتماً علت تامه داشته است. (رد گزینه ۴)

اگر معلول تحقق نیافته، دو فرض وجود دارد یا بخشی از علت = ناقصه فراهم نبوده است یا کل علت = علت تامه. (رد گزینه ۲)

(فلسفه دوازدهم، ترکیبی، صفحه‌های ۱۹ و ۲۰، ۲۴ و ۲۵)

۱۵۰- گزینه «۱»

(پرگل ریمی)

گزاره موجود در صورت سؤال، اصل علیت را نشان می‌دهد. نتیجه اصل علیت، ارتباط و پیوستگی میان هر شیء و منشأ آن است. در صورت به وجود نیامدن معلول با وجود علت، ارتباط و پیوستگی در جهان مختل می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: اصل سنخیت

گزینه «۳»: آنچه که اشاره به اصل وجود علی و معلولی دارد، تخلف‌ناپذیری است نه تخلف‌پذیری.

گزینه «۴»: اصل سنخیت

(فلسفه دوازدهم، بهمان علی و معلولی، صفحه ۲۰)

۱۵۱- گزینه «۳»

(مسین آفونری راهنمایی)

واقعه پیش‌بینی نشده = ناقص بودن علم انسان ← معنای چهارم اتفاق واقعه از پیش تعیین نشده = هدفمند نبودن ← معنای سوم اتفاق

(فلسفه دوازدهم، کرامت تصویر از بهمان، صفحه‌های ۲۴ تا ۲۶)

۱۵۲- گزینه «۱»

(فیروز نژاد نیف - تبریز)

دیدگاه آن دسته از فیلسوفان که در عین انکار خداوند، می‌خواهند برای جهان و انسان هدف و غایت تعیین کنند، مورد نقد قرار می‌گیرد و غایت در عالم خارج مؤخر از پیدایش جهان است.

توجه داشته باشید که غایت در ذهن مقدم است، اما در خارج مؤخر بر به‌وجود آمدن چیزی است. مثلاً کنکور در ذهن شما مقدم بر همه چیز در نظر گرفته می‌شود، بعد شما شروع می‌کنید به مطالعه کردن و تست زدن و پس از همه این‌ها، تیرماه (یعنی در آخر) شما کنکور دارید.

(فلسفه دوازدهم، کرامت تصویر از بهمان، صفحه‌های ۲۴ تا ۲۶)

۱۵۳- گزینه «۱»

(ممد آقاصالح)

افلاطون در معرفی خدا از سه تعبیر نوعی از هستی، صانع (دمیورژ) و مثال خیر استفاده کرده است. او تلاش می‌کند مثال خیر را در جایگاهی قرار دهد که هیچ موجود دیگری نمی‌تواند به آن جایگاه برسد.

(فلسفه دوازدهم، فرا در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۳۱ و ۳۲)

۱۵۴- گزینه «۳»

(فیروز نژاد نیف - تبریز)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: خداشناسی در دوره جدید ریشه در دو جریان عقل‌گرایی و تجربه‌گرایی دارد.

گزینه «۲»: دکارت در مقدمه برهان خداشناسی حقیقت خدا را فرض گرفته و در نتیجه به وجود نامتناهی می‌رسد.

گزینه «۴»: کانت ضرورت وجود خدا را با وظایف اخلاقی اثبات می‌کند.

(فلسفه دوازدهم، فرا در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۳۳ تا ۳۶)

۱۵۵- گزینه «۲»

(موسی سپاهی - سروان)

آن دسته از فیلسوفان تجربه‌گرا که به خدا اعتقاد داشتند، برهان نظم را معتبر می‌دانستند و از این برهان در اثبات وجود خدا استفاده می‌کردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: برخی فیلسوفان تجربه‌گرا برهان نظم را معتبر می‌دانستند.

گزینه «۳»: کانت فیلسوف عقل‌گرایی است که به‌جای ارائه استدلال برای اثبات وجود خدا از طریق نظم یا برهان علیت یا وجوب و امکان، ضرورت وجود خدا را از طریق اخلاق و وظایف اخلاقی اثبات کرد.

گزینه «۴»: این نظر ویلیام جیمز است که فیلسوفی تجربه‌گرا (پراگماتیست) است.

(فلسفه دوازدهم، فرا در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۳۳ تا ۳۷)

۱۵۶- گزینه «۱»

(ممد رضایی‌بغا)

ویلیام جیمز می‌گوید: «من معتقدم که دلیل وجود خداوند عمدتاً در تجربه‌های شخصی درونی ما نهفته است. مثلاً هر یک از ما احساس می‌کنیم که در هنگام سخن گفتن با خدا و راز و نیاز با او و توصیف زیبا و عاشقانه او

هم ارتباط معنوی داشتن با او مربوط به وضعیت باورهای انسان می‌شوند، می‌توان گفت که معناداری حیات، تابع وضعیت باورهای انسان است و لازم نیست خداوند به‌عنوان یک واقعیت خارجی، به زندگی انسان معنابخشی کند؛ زیرا اگر معنابخشی خداوند ملاک بود، خداوند می‌تواند به زندگی مؤمنانی که از راه شخصی به خدا ایمان آورده‌اند هم معنابخشی کند و وجود راه معقول اثبات وجود خدا محوریت پیدا نمی‌کرد (رد گزینۀ ۲).

(فلسفۀ دوازدهم، فرا در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۴۷ و ۴۸)

فلسفۀ دوازدهم - نیم سال دوم

۱۶۱- گزینۀ «۴»

(کتاب آبی پیمانهای)

روح هر انسانی می‌تواند همچون عقول بسیاری از حقایق را شهود کند (نه همه حقایق را).

(فلسفۀ دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه ۵۴)

۱۶۲- گزینۀ «۲»

(علیرضا نصیری)

آنچه ارسطو ذاتی انسان می‌داند مفهوم «ناطق بودن» است. این ناطق بودن علاوه بر معنی رایج آن یعنی سخن گفتن، معنی فکر و تفکر نیز می‌دهد؛ یعنی ارسطو انسان را حیوان متفکر می‌داند. هراکلیتوس نیز لوگوس را یک حقیقت متعالی می‌داند که هم اشیای جهان و هم نطق و کلمه و سخن ظهور و پرتوی از آن هستند. با این مقدمه، می‌توان با مسامحه گفت که معنی نطق نزد ارسطو می‌تواند پرتوی باشد از آنچه هراکلیتوس آن را لوگوس می‌خواند.

تشریح سایر گزینہ‌ها:

گزینۀ «۱»: ارسطو در آثار خود صرفاً عقل انسانی را مد نظر دارد و با معنی دوم عقل که یک حقیقت متعالی است کاری ندارد.

گزینۀ «۳»: معنای لوگوس نزد هراکلیتوس اعم از عقل انسانی و عقل به‌عنوان یک حقیقت متعالی است و هر دو کاربرد عقل را شامل می‌شود و او اساساً یکی را پرتو و ظهور دیگری می‌داند. به‌همین خاطر نمی‌توان گفت که لوگوس و مراد ارسطو از نطق کاملاً با یکدیگر مغایرند.

گزینۀ «۴»: در این جا، جای لوگوس و ناطقیت برعکس و اشتباه بیان شده است.

(فلسفۀ دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۴ تا ۵۶)

۱۶۳- گزینۀ «۲»

(علیرضا نصیری)

در دورۀ اول حاکمیت کلیسا، بزرگان مسیحیت هرگونه فعالیت عقلی را در تقابل با ایمان دانسته و چون و چرا کردن عقل را عامل تضعیف ایمان می‌دانستند.

بررسی سایر گزینہ‌ها:

گزینۀ «۱»: این عبارت مربوط به دورۀ دوم حاکمیت کلیسا است، نه دورۀ اول.

گزینۀ «۳»: از قرن دهم تا سیزدهم که دورۀ دوم حاکمیت کلیسا و قرن‌های منتهی به رنسانس محسوب می‌شود، متفکران اروپایی روی به مطالعه و تتبع در آثار فلاسفه‌ای مانند ابن‌سینا و ابن‌رشد کردند، ولی هدفشان از این کار تبیین عقلانی مبانی دینی بود نه تضعیف و انکار آنان.

به نوعی از تعالی و معنویت منتقل می‌شویم که ساعاتی قبل از آن تهی بوده‌ایم. ما در ساعات و لحظه‌هایی خاص از زندگی، حضور او را حس می‌کنیم و در آن لحظه‌های حضور، زندگی را متعالی و برتر می‌یابیم.» (درستی گزینۀ ۱) جیمز، توصیف زیبا و عاشقانه از خدا را معلول باور به او می‌داند (نادرستی گزینۀ ۲) و انتقال به تعالی و معنویت را دلیل بر وجود خدا می‌داند، نه باور به خدا (نادرستی گزینۀ ۳) و استدلال عقلی برای وجود خدا نمی‌آورد. (نادرستی گزینۀ ۴)

(فلسفۀ دوازدهم، فرا در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۳۷ و ۳۸)

۱۵۷- گزینۀ «۲»

(هسین آفونری راهنمایی)

استدلال فارابی

۱- در جهان اشیایی هستند که وجودشان از خودشان نیست.

۲- هر چیزی که وجودش از خودش نباشد، علتی مقدم بر خود دارد.

۳- سلسله علل نامتناهی نیست.

نتیجه: علتی که معلول نباشد، وجود داشته در اول.

(فلسفۀ دوازدهم، فرا در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۴۲ و ۴۳)

۱۵۸- گزینۀ «۳»

(فیروز نژاد نفی - تبریز)

موجودات این جهان ذاتاً می‌توانند باشند یا نباشند. موجوداتی که در جهان خارج هستند، ضرورتاً وجود دارند. (رد گزینۀ ۱)

وجود از واجب‌الوجود بالذات قابل انفکاک نیست. (رد گزینۀ ۲)

واجب‌الوجود دو قسم است: واجب‌الوجود بالذات و واجب‌الوجود بالغیر. (رد گزینۀ ۴)

(فلسفۀ دوازدهم، فرا در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۴۴ و ۴۵)

۱۵۹- گزینۀ «۳»

(پرگل ریمی)

طبق سخن ملاصدرا وقتی که به موجودات پیرامونمان نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که وجودشان عین وابستگی و نیاز به دیگری است؛ پس این موجودات، وابسته به وجودی بی‌نیاز و غیر وابسته هستند.

بررسی سایر گزینہ‌ها:

گزینۀ «۱»: این نظر مربوط به فارابی است.

گزینۀ «۲»: این نظر مربوط به ابن‌سینا است.

گزینۀ «۴»: این نظر مربوط به ابن‌سینا است.

(فلسفۀ دوازدهم، فرا در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۴۲ تا ۴۸)

۱۶۰- گزینۀ «۱»

(همید سوریان)

از نظر فیلسوفان مسلمان باور به وجود خداوند با صفاتی که دارد (نه صرفاً پذیرش وجود او) (رد گزینۀ ۳)، اگر از یک راه معقول و درست (یعنی راهی که قابل اثبات برای دیگران باشد، نه یک راه شخصی مثل تجربه معنوی درونی و احساس خدا) به‌دست آمده باشد و سپس ارتباط معنوی برقرار کردن با او برای معنادار شدن حیات کافی است؛ اما دلیل هر کس به اندازه توان علمی و فکری اوست، نه این که حتماً لازم باشد موازین دقیق برهان رعایت شوند (رد گزینۀ ۴). بنابراین چون هم باور به وجود خدا و صفاتش و

گزینه «۴»: آنچه که باعث جایگزین شدن عقل با دین شد، متناقض بودن اصول و مبانی مسیحیت با اصول عقلی است نه تطابق آن‌ها.
(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۶ و ۵۷)

۱۶۴- گزینه «۴»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: جایگاه ویژه عقل در میان عموم مسلمانان سبب حرکت عمومی آنان به سمت علم و دانش در حوزه‌های مختلف شد.
گزینه «۲»: در آن دوره، مخالفت مستقیم و صریح با عقل کمتر صورت می‌گرفت و کسی علیه عقل سخن نمی‌گفت.
گزینه «۳»: یکی از گونه‌های مخالفت با عقل، محدود کردن دایره اعتبار و کارآمدی عقل در عین پذیرش آن بود.
(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۰ تا ۶۲)

۱۶۵- گزینه «۳»

دارا بودن عقل بالفعل یعنی عقل فرد در این مرحله از قوه به فعل تبدیل شده و به شکوفایی رسیده و در اثر تمرین و تکرار (علت) دانش‌هایی را کسب کرده است (معلول).
مانند دانشجوی کارآموز دفتر وکالت که دانش‌های کسب کرده‌اش را به کار می‌بندد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: پروفیسور و مدرس زیست‌شناسی مصداق عقل بالمستفاد است چون می‌تواند دانش خود را به دیگران نیز منتقل کند.
گزینه «۲»: درک اینکه وجود و عدم وجود با هم تناقض دارند و همزمان امکان‌پذیر نیستند، در مرحله عقل بالملکه رخ می‌دهد.
گزینه «۴»: نوزاد تازه‌متولدشده صرفاً آمادگی درک معقولات را دارد و فعلاً به فعلیت نرسیده است.
(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۳ تا ۶۴)

۱۶۶- گزینه «۳»

سومین مرحله، عقل بالفعل نام دارد. در این مرحله، عقل شکوفا شده و به فعلیت رسیده و با تمرین و تکرار، دانش‌هایی را کسب کرده است.
درک قضایای بدیهی و عقلی در مرحله قبل یعنی عقل بالملکه صورت می‌گیرد و سپس در مرحله بعدی عقل بالفعل آن‌ها را کنار نمی‌گذارد، بلکه می‌تواند از آن موارد استفاده کند و به دانش‌های جدید برسد.
بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ابن سینا می‌گوید: «هرکس که عادت کرده سخنی را بدون دلیل بپذیرد از حقیقت انسانی خارج شده است» یعنی آنچه منجر به خروج از حقیقت انسانی می‌شود عادت به پذیرش سخن بی‌دلیل است.
گزینه «۲»: نوزاد در هنگام تولد در مرحله عقل هیولانی قرار دارد؛ نه بالملکه و صرفاً استعداد و آمادگی درک معقولات را دارد.

گزینه «۴»: ممکن است سخنی که تاکنون برای آن استدلال اقامه نشده است، درست و صادق باشد، اما ما می‌توانیم برای آن عقلانیت و استدلال اقامه کنیم و می‌توان از آن دفاع کرد. پس منظور از اینکه ما فرزندان دلیل هستیم این است که اساس پذیرش هر استدلالی عقل است نه این که تمامی سخنان درست مبتنی بر استدلال باشد.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۳ و ۶۵)

۱۶۷- گزینه «۱»

توجه به عقل و فکر، حرکت به سوی دانش و رشد شاخه‌های مختلف علم را به دنبال داشت و حیات علمی را پدید آورد. مقصود از علم در اینجا، صرفاً علوم تجربی نیست، بلکه هر دانشی، اعم از علوم تجربی، ریاضی، تاریخ، تفسیر و فلسفه را شامل می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: وقتی که مردم یک جامعه به عقل و تفکر و اندیشه توجه کنند به طوری که عقلانیت جزء فرهنگ عمومی (نه خاص!) جامعه درآید، حیات عقلی شکل می‌گیرد.
گزینه «۳»: کندی اولین فیلسوف مشهور مسلمان بود.

گزینه «۴»: تفسیر از شاخه‌های دانش و علم به شمار می‌آید و از ثمرات «حیات علمی» است.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه‌های ۷۰، ۷۲ و ۷۳)

۱۶۸- گزینه «۴»

امیرالمؤمنین می‌فرماید: «موجودات کاملی هستند عاری از ماده و قوه؛ زیرا جملگی مجردند و نهایت کمال ممکن خود را دارا هستند. خداوند بر آن‌ها تجلی کرد، نورانی شدند...»

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه ۷۲)

۱۶۹- گزینه «۲»

فارابی به علت آشنایی عمیق با تعالیم اسلام، توانست آموخته‌های خود از افلاطون و ارسطو و سایر فیلسوفان گذشته را در یک نظام فلسفی جدید عرضه کند و فلسفه مشائی را در جهان اسلام بنا نهد. از این رو پس از ارسطو لقب «معلم» گرفت.

توجه کنید که «معلم اول» لقب ارسطو است و فارابی بدین جهت «معلم ثانی» نامیده شد، که سنت فکری ارسطویی (حکمت مشائی) را در جهان اسلام بنیان‌گذاری کرد. سایر موارد هر چند از اوصاف فارابی به شمار می‌روند، اما ارتباطی به این نامیده شدن ندارند.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه ۷۶)

۱۷۰- گزینه «۴»

در مدینه فاضله افراد مانند اعضای بدن، برخی بر برخی تقدم دارند، هر یک متناسب با ویژگی‌ها و ظرفیت‌های خود در جایگاه مناسبی قرار گرفته‌اند، بنابراین جایگاه‌ها به صورت مساوی تقسیم نمی‌شوند.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه ۷۶)

دفترچه پاسخ

(رشته انسانی و معارف اسلامی)

۱۶ فروردین ماه ۱۴۰۳

گروه آزمون

بنیاد علمی آموزشی قلم چی (وقف عام)

آدرس دفتر مرکزی: خیابان انقلاب - بین صبا و فلسطین - پلاک ۹۲۳ - تلفن چهار رقمی: ۰۲۱-۶۴۶۳

کتاب مهارت های معلمی

۱۷۱- گزینه «۳»

(مرتضی ممسنی کبیر)

ذکر «بسم الله» در آغاز کار و تدریس، بیانگر حقایقی خواهد بود؛ از جمله آن که:

- «بسم الله»، رمز خروج از تکبر و اظهار عجز به درگاه الهی است.
- «بسم الله»، گام اول در مسیر عبودیت و بندگی است.
- «بسم الله»، عامل قداست یافتن کارها و بیمه شدن آن هاست.
- «بسم الله»، ذکر خداست؛ یعنی خدایا من تو را فراموش نکرده‌ام.

(وظایف معلم، صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

۱۷۲- گزینه «۲»

(مرتضی ممسنی کبیر)

قرآن کریم، بارها به مسلمانان درخصوص تحذیر از دشمنان هشدار داده است. در آیه‌ای از قرآن کریم در تبیین ماهیت خطرناک دشمنان آمده است: «یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا بطانة من دونکم لا یألونکم خیالاً و ذوا، غنیتم قد بدت البغضاء من افواههم و ما تخفی صدورهم اکبر قد بیتنا لکم الآیات إن کنتم تعقلون: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! از غیر خودتان هم‌راز نگیرید. آنان در تباهی شما کوتاهی نمی‌کنند، آن‌ها رنج بردن شما را دوست دارند. همانا کینه و دشمنی از [گفتار و] دهانشان پیداست و آنچه دلشان دربردارد، بزرگ تر است. به تحقیق ما آیات [روشنگر و افشاگر توطئه‌های دشمن] را برای شما بیان کردیم، اگر تعقل کنید.»

(وظایف معلم، صفحه ۱۰۸)

۱۷۳- گزینه «۴»

(مرتضی ممسنی کبیر)

کسانی که قالب‌پذیرند به اصطلاح، نان را به نرخ روز می‌خورند. در مقابل این افراد، افرادی هستند قالب‌ساز و خط شکن که هیچ نظام اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و خانوادگی، مانع تصمیم بر حق آنان نمی‌شود و به قول قرآن: «لا یخافون فی الله لومة لائم»؛ بنابراین معلم باید در انتخاب موضع و مخاطب قالب‌ساز باشد، نه قالب‌پذیر.

(وظایف معلم، صفحه‌های ۱۱۳ و ۱۱۴)

۱۷۴- گزینه «۱»

(مرتضی ممسنی کبیر)

قرآن کریم از قول شعیب (ع) می‌فرماید: «و ما توفیقی الا بالله: و جز به لطف خداوند، توفیقی برای من نیست.»

دعوت معلم باید عملی باشد؛ چنان که رسولان الهی نیز چنین می‌کردند: «قال یا قوم ... و ما أرید ان أخالفکم الی ما أنها کم عنه ...: [شعیب] گفت: ای قوم من! ... و من نمی‌خواهم با آن چه شما را از آن نهی می‌کنم، مخالفت کنم [و آن را مرتکب شوم].»

(ترکیبی، صفحه‌های ۳۹ و ۷۷)

۱۷۵- گزینه «۲»

(مرتضی ممسنی کبیر)

اخلاص، دانشگاهی است که چهل‌روزه فارغ التحصیل بیرون می‌دهد. در روایات می‌خوانیم: «هرکس چهل روز کارهای خود را خالص قرار دهد، خداوند چشمه‌های حکمت را از قلبش بر زبانش جاری می‌کند.»

امام باقر (ع) فرمودند: «کسی که از عدالت سخن بگوید ولی عادل نباشد، سخت‌ترین حسرت را در قیامت خواهد داشت.»

(صفات معلم، صفحه‌های ۳۷ و ۵۲)

۱۷۶- گزینه «۳»

(مرتضی ممسنی کبیر)

خداوند، این دو نام از نام‌های خویش (رئوف و رحیم) را بر هیچ یک از پیامبران جز پیامبر اسلام (ص) اطلاق نکرده است. هم‌چنین آن حضرت را با جمله «عزیز علیه ما عنتم» غم‌خوار امت معرفی کرده است؛ به گونه‌ای که هر چه مردم را برنجاند، پیامبر را می‌رنجاند و این، بیانگر اوج محبت آن حضرت است که سبب جذب مردم می‌شد.

(صفات معلم، صفحه ۵۰)

۱۷۷- گزینه «۳»

(مرتضی ممسنی کبیر)

نشانه بی‌تکلفی، سلام کردن به همه افراد، رفت و آمد با طبقه محروم، کمک کردن به همسر، توقع نداشتن از مردم، اقرار کردن به جهل (در جای که ندانیم)، اقرار به برتری دیگران و امثال آن است.

(صفات معلم، صفحه ۳۵)

۱۷۸- گزینه «۲»

(مرتضی ممسنی کبیر)

حیات انسان، در ایمان و عمل صالح است و خداوند متعال و انبیا (ع) هم مردم را به همان دعوت کرده‌اند: «دعاکم لِمَا یُحِبُّکُم». اطاعت از فرامین آنان، رمز رسیدن به زندگی پاک و طیب است؛ چنان که در جای دیگری از قرآن می‌خوانیم: «من عمل صالحا من ذکر او انشی و هو مؤمن فلنُحییَنَّهُ حیاة طیبة: هرکس کار شایسته‌ای کند، چه مرد یا زن، درحالی که مؤمن باشد، به زندگی پاک و پسندیده زنده‌اش می‌داریم.»

(ارزش و امتیاز کار معلمی، صفحه‌های ۲۷ و ۲۸)

۱۷۹- گزینه «۱»

(مرتضی ممسنی کبیر)

امام سجاد (ع) در دعای مکارم الاخلاق از خداوند می‌خواهد: «الهی انطقنی بالهدی و الهمنی التقوی: خدایا زبانم را به هدایت باز کن و تقوا را به من الهام کن.» انسانی که به این مقام برسد، خدایی می‌شود و همین که خدایی شد، می‌تواند همه امکانات و ابزارها را در مسیر رضای خدا به‌کارگیرد و انسان‌های خدایی تربیت کند.

(ارزش و امتیاز کار معلمی، صفحه ۲۰)

۱۸۰- گزینه «۴»

(مرتضی ممسنی کبیر)

در قرآن برای توصیف انبیا (ع) عبارات متعددی به کاررفته؛ ولی آن چه بیش از همه استفاده شده، تعبیر «یعلمهم الکتاب و الحکمة و یزکیهم» است که نشان می‌دهد کار پیامبران، تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه بوده است.

(ارزش و امتیاز کار معلمی، صفحه‌های ۱۶ و ۱۷)

دین و زندگی ۲

۱۸۱- گزینه ۱

(یاسین ساعری)

عزت به معنای «تفوذناپذیری» و «تسلیم نبودن» است. آیه «و الذین کسبوا السیئات جزاءً سیئةً بمثلها و ترهقهم ذلّة: آنان که بدی پیشه کردند، جزای بدی به اندازه عمل خود می‌بینند و بر چهره آنان غبار ذلّت می‌نشیند»، مربوط به بدکاران است.

(عزت نفس، صفحه‌های ۱۹۷ و ۱۹۸)

۱۸۲- گزینه ۱

(فرزین سماقی)

برای موفق شدن در مسئولیت ازدواج، باید بر شور و احساس جوانی تسلط کامل داشت و با چشم باز، عمل کرد. حدیث «حب الشيء یعمی و یصم» اشاره به این امر دارد.

(پیونر مقرر، صفحه ۲۲۳)

۱۸۳- گزینه ۲

(عباس سیر شبتیری)

اهداف ازدواج: ۱- پاسخ به نیاز جنسی: ابتدایی‌ترین زمینه ازدواج، نیاز جنسی مرد و زن به یکدیگر است. ۲- انس با همسر ۳- رشد و پرورش فرزندان: فرزند ثمره پیوند زن و مرد و تحکیم بخش وحدت روحی آن‌هاست. ۴- رشد اخلاقی و معنوی: پسر و دختر جوان با تشکیل خانواده، از همان ابتدا زمینه‌های فساد را از خود دور می‌کنند، مسئولیت‌پذیری را تجربه می‌نمایند، ....

(زمینه‌های پیونر، صفحه‌های ۲۱۵ و ۲۱۶)

۱۸۴- گزینه ۲

(مرتضی ممسنی‌کبیر)

در کلام علوی (ع) می‌خوانیم: «بنده کسی مثل خودت نباش (معلول)، زیرا خداوند تو را آزاد آفریده است (علت)»
در کلام امیرالمؤمنین (ع) می‌خوانیم: «انه لیس لانفسکم ثمن آلا الجنة فلا تَبیعوها إلاّ بها: همانا بهایی برای جان شما جز بهشت نیست، پس [خود را] به کم‌تر از آن نفروشید.»

(عزت نفس، صفحه ۱۹۹)

۱۸۵- گزینه ۱

(عباس سیر شبتیری)

مهم‌ترین برنامه‌های تشکیل خانواده در اسلام عبارت‌اند از:

- ۱- تقویت عفاف و پاک‌دامنی در خود از آغاز بلوغ
- ۲- مشخص کردن هدف‌های خود از تشکیل خانواده
- ۳- شناخت معیارها و شاخص‌های همسر مناسب
- ۴- شناخت ویژگی‌های روحی زن و مرد

(زمینه‌های پیونر، صفحه ۲۱۳)

۱۸۶- گزینه ۳

(عباس سیر شبتیری)

در آیه شریفه «و من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لِتَسکنوا الیها و جعل بینکم مودةً و رحمةً: و از نشانه‌های خدا آن است که همسرانی از انواع خودتان برای شما آفرید تا با آنها آرامش یابید و میان شما «دوستی» و «رحمت» قرار داد. ...» نشانه‌های خداوند در ازدواج را می‌توان یافت و پیامبر (ص) می‌فرماید: «برای دختران و پسران خود امکان ازدواج فراهم کنید تا خداوند اخلاقشان را نیکو کند و در رزق و روزی آن‌ها توسعه دهد و عفاف و غیرت آن‌ها را زیاد گرداند.»

(ترکیبی، صفحه‌های ۲۰۹ و ۲۲۶)

۱۸۷- گزینه ۱

(یاسین ساعری)

حدیث قدسی «ای فرزند آدم، این مخلوقات را برای تو آفریدم و تو را برای خودم»، بیانگر شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک است. خدا خالق تمام هستی است و سرچشمه و منبع همه قدرت‌ها و عزت‌هاست. او وجود شکست‌ناپذیری است که هیچ‌گاه کسی توانایی ایستادن در برابر قدرت او را ندارد. بنابراین، هرکس به دنبال عزت است، باید خود را به این سرچشمه وصل کند: «من کان یرید العزة فله العزة جمیعاً: هرکس عزت می‌خواهد [بداند] که هرچه عزت است، از آن خداست.»

(عزت نفس، صفحه‌های ۱۹۷ و ۱۹۹)

۱۸۸- گزینه ۳

(یاسین ساعری)

مهم‌ترین عامل پایداری خانواده، درک درست از زوجیت و مکمل هم بودن زن و مرد و عمل به این درک است. خانواده، مقدس‌ترین بنای اجتماعی نزد خداست.

(پیونر مقرر، صفحه‌های ۲۰۸ و ۲۱۱)

۱۸۹- گزینه ۴

(مرتضی ممسنی‌کبیر)

انسانی که در دوره نوجوانی و جوانی به سر می‌برد، هنوز به گناه عادت نکرده و خواسته‌های نامشروع در وجود او ریشه‌دار نشده است و به تعبیر پیامبر اکرم (ص) چنین کسی به آسمان نزدیک‌تر است. یعنی گرایش به خوبی‌ها در او قوی‌تر است.

(عزت نفس، صفحه ۲۰۱)

۱۹۰- گزینه ۱

(فرزین سماقی)

پیشوایان ما همواره دختران و پسران را به ازدواج تشویق و ترغیب کرده و از پدران و مادران خواسته‌اند که با کنار گذاشتن رسوم غلط شرایط لازم را برای ازدواج فرزندان خود فراهم کنند و به‌خاطر پندارهای باطل هم‌چون فراهم شدن همه امکانات زندگی، فرزندان خود را به گناه نکشاند و جامعه را گرفتار آسیب نسازند.

(پیونر مقرر، صفحه ۲۲۵)

دین و زندگی ۱

۱۹۱- گزینه «۳»

(معمد رضایی بقا)

امام علی (ع) درباره مراقبت می فرماید: «گذشت ایام، آفاتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود.»

(آهنگ سفر، صفحه ۹۹)

۱۹۲- گزینه «۴»

(عباس سید شبستری)

پوشش مناسب از نشانه‌های «عفاف» است، به گونه‌ای که از نوع پوشش هرکس می‌توان میزان توجه به این ارزش را یافت. از قرآن کریم به دست می‌آوریم که پوشش کامل سبب می‌شود که زن به عفاف و پاکی شناخته شود «... ذلك أدنی أن يعرفن فلا يؤذین...»... این برای آنکه به [عفاف] شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند، بهتر است...»

(زیبایی پوشیدگی، صفحه‌های ۱۵۳ و ۱۵۴)

۱۹۳- گزینه «۲»

(مرتضی ممسنی کبیر)

باید دقت کنیم در انتهای آیه نماز و بعد از بیان حکم نماز (اقم الصلاة) و حکمت نماز (ان الصلاة تنهی عن الفحشاء والمنکر و لذكر الله اکبر) عبارت «و الله يعلم ما تصنعون» آمده که مؤید صفت «علم الهی» است. اگر عبارت «هدنا الصراط المستقیم» را صادقانه از خداوند بخواهیم، به راه‌های انحرافی دل نخواهیم بست.

(یاری از نماز و روزه، صفحه‌های ۱۳۰ و ۱۳۱)

۱۹۴- گزینه «۱»

(معمد رضایی بقا)

خداوند در آیه «قل إن کنتم تحبون الله فاتبعونی يحبکم الله و یغفر لکم ذنوبکم و الله غفور رحیم» عمل به دستوراتش را که توسط پیامبر ارسال شده است، شرط اصلی دوستی با خود اعلام می‌کند.

(دوستی با خدا، صفحه‌های ۱۱۹ و ۱۲۰)

۱۹۵- گزینه «۴»

(مرتضی ممسنی کبیر)

موارد «الف و د» صحیح است ولی در مورد «ب» جمله «برای احتیاط، قضای آن را به جای آورد.» نادرست است و در مورد «ج»، کفاره اختیاری است نه کفاره جمع؛ یعنی یکی از کفاره‌های شصت روز روزه، یا اطعام شصت فقیر باید انجام شود.

(یاری از نماز و روزه، صفحه‌های ۱۳۶ و ۱۳۷)

۱۹۶- گزینه «۱»

(معمد رضایی بقا)

در آیه شریفه «و اصبر علی ما اصابک انّ ذلك من عزم الامور»، به صبر و شکیبایی از آثار عزم قوی اشاره شده است. آنان که عزم قوی دارند، سرنوشت را به دست حوادث نمی‌سپارند و با قدرت به سوی هدف قدم برمی‌دارند. استواری بر هدف، شکیبایی و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به آن هدف، از آثار عزم قوی است.

(آهنگ سفر، صفحه ۹۷)

۱۹۷- گزینه «۳»

(عباس سید شبستری)

قرآن کریم می‌فرماید: «... ذلك أدنی ان يعرفن فلا یؤذین و کان الله غفوراً رحیماً». پوشش و حجاب زنان در ایران باستان چنان برجسته بود که حتی برخی از مورخان غربی بر این باورند که می‌توان ایران باستان را منشأ اصلی گسترش حجاب در جهان دانست.

(زیبایی پوشیدگی، صفحه‌های ۱۵۳ و ۱۵۴)

۱۹۸- گزینه «۴»

(فرزین سماقی)

امام صادق (ع) می‌فرماید: «لباس نازک و بدن نما نپوشید؛ زیرا چنین لباسی نشانه سستی و ضعف دینداری فرد است.»

(فضیلت آراستگی، صفحه ۱۴۶)

۱۹۹- گزینه «۲»

(معمد رضایی بقا)

امام صادق (ع) می‌فرماید: «ما احبّ الله من عساه: کسی که از فرمان خدا سرپیچی می‌کند، او را دوست ندارد.» این حدیث رابطه میان نافرمانی خداوند را با دوستی و محبت او بیان می‌کند. تحولاتی که عشق و محبت الهی در انسان ایجاد می‌کند به این دلیل است که قلب انسان جایگاه خداست و جز با خدا آرام و قرار نمی‌یابد.

(دوستی با خدا، صفحه‌های ۱۱۸ و ۱۲۰)

۲۰۰- گزینه «۳»

(فرزین سماقی)

تکرار دائمی نماز در شبانه‌روز، آراستگی و پاکی انسان را در طول روز حفظ می‌کند و زندگی را پاک و باصفا می‌کند.

(فضیلت آراستگی، صفحه ۱۴۴)

استعداد تحلیلی

۲۰۱- گزینه «۴»

(ممد اصفهانی)

دانش آموزی که اولویت‌های چهار عمل اصلی ریاضی را به‌درستی نمی‌شناسد، از سمت چپ شروع می‌کند و حاصل هفت به علاوه پنج را در دو ضرب می‌کند که به بیست و چهار می‌رسد. سپس از حاصل ۲ واحد کم کرده و با پنج جمع می‌کند که بیست و هفت حاصل می‌شود. در حالی که با رعایت اولویت‌ها، عدد بیست حاصل می‌شود.

(هوش اربی زبانی)

۲۰۲- گزینه «۳»

(ممد اصفهانی)

معلمی که عروض را شنیداری درس می‌دهد، یا هر معلم دیگری که فعالیت می‌کند که به خودی خود ممکن است شور و هیجان دانش‌آموزان را بیشتر کند، ابتدا باید مطمئن باشد این آشفستگی به‌ویژه آشفستگی صداها، به بی‌نظمی منجر نمی‌شود.

(هوش اربی زبانی)

۲۰۳- گزینه «۳»

(ممد اصفهانی)

معلم صورت سؤال در بیان هدف آموزش خود، مثالی قدیمی مطرح کرده است که دانش‌آموز را قانع نمی‌کند، پس معلم باید مدام در حال به‌روزرسانی باشد تا حداقل مثالی هم اگر می‌زند، دانش‌آموز را برای درس خواندن جلب و قانع کند.

(هوش اربی زبانی)

۲۰۴- گزینه «۳»

(ممد اصفهانی)

صورت سؤال و گزینه‌های پاسخ، هر دو در بیان ارزش و اهمیت معلمند و این که اگر جایی علمی هست، یقیناً معلمی بوده است.

(هوش اربی زبانی)

۲۰۵- گزینه «۲»

(کتاب فرهنگیان)

نیوشیدن: شنیدن

طیبب داستان برای «شنیدن» خبر مرگ بیمارش رو به سوی آن خانه کرده ولی آوازی نیامده‌است.

(هوش اربی زبانی)

۲۰۶- گزینه «۲»

(کتاب فرهنگیان)

سنه اثنین و خمسمایه یعنی سال ۵۰۲ که قرن ششم است. دیگر موارد درست است.

(هوش اربی زبانی)

۲۰۷- گزینه «۲»

(کتاب فرهنگیان)

طیبب داستان برای علاج بیمار، به قرآن و نماز روی آورده است، که در قرآن، کلام مبرم و کتاب محکم خوانده است «و نزل من القرآن ما هو شفاء و رحمة للمؤمنین» و بیمار پس از آن شفا یافته است.

(هوش اربی زبانی)

۲۰۸- گزینه «۲»

(سپهر حسن‌شان‌پور)

همه‌ی کلمات «ا» و «ر» را دارند. می‌توانیم برای سرعت بخشیدن به محاسبه آن‌ها را از کلمات حذف و باقی‌مانده‌ها را محاسبه کنیم.

گزینه «۱»: ن + س: ۲۹- و ۱۵- ← ۴۴-

گزینه «۲»: س + و: ۱۵- و ۳۰- ← ۴۵-

گزینه «۳»: ن + ث: ۲۹- و ۵- ← ۲۴-

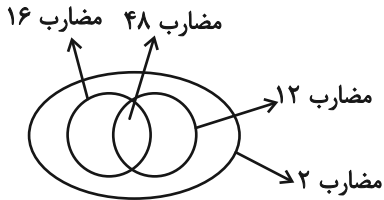
گزینه «۴»: ب + ت: ۲ و ۴ ← ۶

واضح است که گزینه‌ی «۲» کوچکترین عدد در بین گزینه‌هاست.

(هوش اربی زبانی)

همه مضارب ۴۸، مضرب مشترک این دو عدد. همه این اعداد نیز در دسته اعداد زوجند.

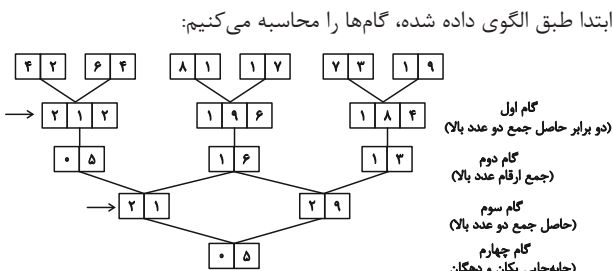
(هوش منطقی ریاضی)

۲۱۵- گزینه «۱» (ممید اصفهانی)

نیلوفر دخترخاله ارشیا و ناصر شوهرخاله ارشیاست. ارشیا یک خاله دارد، پس نیلوفر دختر ناصر است. حامد، پسرعمه نیلوفر است، پس نیلوفر دختردایی حامد است و پدر نیلوفر، ناصر، دایی حامد. چون علی و حامد پسرخاله‌اند، ناصر دایی علی هم هست.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۱۶- گزینه «۴» (فاطمه اسخ)

$29 - 21 = 8$

تفاضل اعداد گام سوم:

(هوش منطقی ریاضی)

۲۱۷- گزینه «۲» (فاطمه اسخ)

طبق پاسخ قبلی، اعداد ۲۱۲، ۱۹۶ و ۱۸۴ را در گام دوم داریم و رقم ۷ نداریم.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۱۸- گزینه «۲» (فاطمه اسخ)

ارقام ۱ و ۲ در گام اول و سوم بیش از دو بار آمده است:

$1 + 2 = 3$

(هوش منطقی ریاضی)

۲۰۹- گزینه «۳» (سپهر مسن‌فان‌پور)

روشن ← ر: منفی / و: منفی / ش: منفی / ن: منفی ← حاصل ضرب: مثبت
 فردا ← ف: مثبت / ر: منفی / د: منفی / ا: مثبت ← حاصل ضرب: مثبت
 پوش ← پ: مثبت / و: منفی / ز: منفی / ش: منفی ← حاصل ضرب: منفی
 دارا ← د: منفی / ا: مثبت / ر: منفی / ا: مثبت ← حاصل ضرب: مثبت
 تنها عدد حاصل در ضرب گزینه «۳» منفی است.

(هوش اربی زبانی)

۲۱۰- گزینه «۲» (ممید اصفهانی)

«عدسی» نام یک غذاست.

(هوش اربی زبانی)

۲۱۱- گزینه «۳» (ممید اصفهانی)

«بژ» نام یک رنگ است.

(هوش اربی زبانی)

۲۱۲- گزینه «۴» (ممید اصفهانی)

«اسب» نام یک حیوان است.

(هوش اربی زبانی)

۲۱۳- گزینه «۱» (ممید اصفهانی)

«چاد» نام یک کشور است.

(هوش اربی زبانی)

۲۱۴- گزینه «۴» (ممید اصفهانی)

دسته‌های مضارب ۱۲ و ۱۶، هم عضو مشترک دارند و هم عضو غیرمشترک. نکته این است که همه مضارب مشترک این دو عدد، مضرب ۴۸ هستند و

۲۱۹- گزینه «۳»

(فاطمه راسخ)

طبق پاسخ سؤال‌های قبل، $\boxed{0 \quad 5}$ را در گام‌های دوم و چهارم می‌توان دید.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۲۰- گزینه «۴»

(فاطمه راسخ)

اگر شیر A مخزن پر را در ۵ ساعت خالی کند، در هر ساعت $\frac{1}{5}$ از آن را خالی می‌کند. همچنین اگر شیر B مخزن پر را در ۴ ساعت خالی کند، در هر ساعت $\frac{1}{4}$ از آن را خالی می‌کند. پس این دو شیر همزمان در هر ساعت

$$\frac{1}{4} + \frac{1}{5} = \frac{9}{20}$$

و در دو ساعت $\frac{18}{20} = \frac{90}{100}$ از مخزن را خالی می‌کنند.

شیر C باید $\frac{95}{100} - \frac{90}{100} = \frac{5}{100}$ آب را در دو ساعت خالی می‌کنند،

یعنی $\frac{1}{20}$ آن را. پس در هر ساعت $\frac{1}{40}$ از مخزن را خالی می‌کند. یعنی

۴۰ ساعت طول می‌کشد تا مخزن پر را خالی کند.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۲۱- گزینه «۱»

(عمید اصفهانی)

سن زهرا را Z، سن مینا را M و سن دوقلوها را D در نظر می‌گیریم.

$$Z + 8 = 5Z \Rightarrow 4Z = 8 \Rightarrow Z = 2$$

اکنون داریم:

$$M + 8 = 3M \Rightarrow 2M = 8 \Rightarrow M = 4$$

شانزده سال بعد، سن بچه‌ها:

$$Z = 2 + 16 = 18$$

$$M = 4 + 16 = 20$$

$$D_1 = 8, D_2 = 8$$

$$\frac{18 + 20 + 8 + 8}{4} = \frac{54}{4} = 13 \frac{3}{4}$$

میانگین خواسته شده:

(هوش منطقی ریاضی)

۲۲۲- گزینه «۳»

(عمید اصفهانی)

داده «الف» هیچ عدد مشخصی ندارد، فقط نسبت دو اندازه است. با داده «ب» نیز نمی‌توان سهم مساحت رنگی را از مساحت دایره حساب کرد. ولی با هر دو داده می‌توان به پاسخ رسید. نسبت «الف»، زاویه مرکزی قطاع رنگی را مشخص می‌کند و اندازه شعاع و مساحت دایره را از «ب» داریم.

(هوش تصویری)

۲۲۳- گزینه «۲»

(عمید اصفهانی)

$$5 + 15 + 11 + 14 = 45$$

$$22 + 22 + 0 + 1 = 45$$

$$9 + 3 + 20 + 13 = 45$$

$$7 + 16 + 4 + ? = 45 \Rightarrow ? = 18$$

(هوش منطقی ریاضی)

۲۲۴- گزینه «۳»

(عمید اصفهانی)

$$6 \times 8 = 3 \times 16 = 48$$

$$9 \times 10 = 5 \times 18 = 90$$

$$2 \times 4 = 1 \times 8 = 8$$

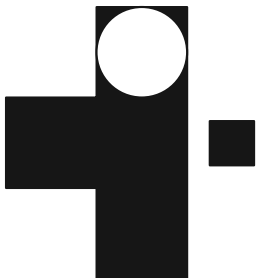
$$15 \times 12 = 60 \times ? = 180 \Rightarrow ? = 3$$

(هوش منطقی ریاضی)

۲۲۵- گزینه «۲»

(عمید اصفهانی)

می‌توان شکل را به صورت زیر تبدیل کرد که دایره‌ای از درون آن برداشته شده است که شعاع آن، ضلع مربع خارجی است. اگر ضلع مربع خارجی ۲ واحد باشد، مساحت شکل، چهار مربع 4×4 است.

$$2 \times 2 \times \pi = 4\pi$$

مساحت دایره:

$$2 \times 2 = 4$$

مساحت مربع کناری:

$$4 \times (4 \times 4) - 2 \times \pi \times 2 = 64 - 4\pi$$

مساحت بخش رنگی:

$$\frac{64 - 4\pi}{4} = 16 - \pi$$

نسبت خواسته شده:

(هوش منطقی ریاضی)

۲۲۶- گزینه «۳»

(معمیر اصفهانی)

در هر چهار شکل، یکی از نقطه‌ها «پشت کمان و بیرون از دیگر شکل‌ها» و یکی دیگر از نقطه‌ها «در فضای مشترک دایره و مربع، خارج از مستطیل، درون کمان» است. نقطه سوم، به جز گزینه پاسخ، در «فضای مشترک مربع، مستطیل، خارج از دایره، درون کمان» است. این نقطه در گزینه پاسخ درون دایره افتاده است. به عبارت دیگر تنها گزینه‌ای که دایره در آن ۲ نقطه دارد، همین گزینه «۳» است.

(هوش تصویری)

۲۲۷- گزینه «۱»

(معمیر اصفهانی)

در الگوی صورت سؤال، در هر مرحله از انتقال از چپ به راست، مربع کوچک بیرونی به اندازه ضلع خود ساعتگرد جابه‌جا می‌شود. مربع کوچک دیگری در هر مرحله روی رأس‌های مربع بزرگ‌تر و درون مربع پادساعتگرد جابه‌جا می‌شود و مربع سفید بزرگ‌تر- که درون خود، مربع کوچکی هم دارد - ساعتگرد درون مربع بزرگ جابه‌جا می‌شود و پادساعتگرد می‌چرخد.

(هوش تصویری)

۲۲۸- گزینه «۲»

(معمیر اصفهانی)

۲۲۹- گزینه «۲»

(غاطمه راسخ)

در دسته {۷, ۶, ۱}، از سه شکل، شکل اول با شکل دوم فضای مشترکی دارد خارج از شکل سوم. شکل دوم نیز با شکل سوم فضای مشترکی دارد، خارج از شکل اول، شکل‌های اول و سوم نیز فضای مشترکی ندارند. در دسته {۹, ۴, ۲}، هر سه شکل با هم فضای دو به دو مشترک دارند و فضای مشترکی بین سه شکل هست.

در دسته {۸, ۵, ۳}، از سه شکل، شکل اول با شکل دوم فضای مشترکی دارد و شکل سوم فضای مشترکی با این دو شکل ندارد.

(هوش منطقی ریاضی)

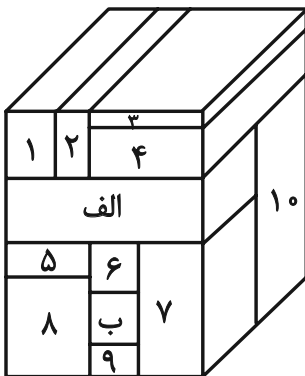
۲۳۰- گزینه «۳»

(معمیر اصفهانی)

مکعب مستطیل‌های در تماس با مکعب مستطیل‌های مدنظر:

الف: ۱, ۲, ۴, ۱۰, ۵, ۶, ۷

ب: ۶, ۷, ۸, ۹, ۱۰

(هوش منطقی ریاضی)